

แนวทางการเสนอความเห็นการใช้เงื่อนไขการคุ้มครองความประพฤติดต่อผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ
ที่เป็นจําเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖
แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙

คำนำ

การศึกษาและจัดทำแนวทางการเสนอความเห็นการใช้เงื่อนไขคุ้มครองประพฤติด ต่อผู้ถูกลีบเสาะและพินิจที่เป็น จำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙ ฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางให้พนักงานคุมประพฤติที่ปฏิบัติงาน ด้านการลีบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดที่เป็นจำเลยได้ศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ แนวทางในการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติด และสามารถเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดได้สอดคล้องกับ ข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินจำเลยที่เหมาะสมเป็นรายบุคคล และสอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน โดยได้ศึกษาข้อมูลจากแนวคิด แนวทางในการปฏิบัติงาน กฎหมาย กฎ ระเบียบ รายงานการลีบเสาะและพินิจ ผลคำพิพากษา และผลจากประชุม สัมมนา ตลอดจนผลการ ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการลีบเสาะและพินิจผู้ถูกลีบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาและจัดทำแนวทางดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อพนักงาน คุมประพฤติผู้ปฏิบัติงานที่จะได้นำมาใช้ประกอบในการพิจารณาเสนอการใช้เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติด ผู้ถูกลีบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยต่อไป

พวงทิพย์ นวลขาว
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาทรัพยากรบุคคล
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๑
สารบัญ	๒
บทที่ ๑ บทนำ	๓
บทที่ ๒ ทบทวนวรรณกรรม ผลการประชุม สัมมนา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
- การสืบเสาะและพินิจ	๗
- การจำแนกผู้กระทำผิดในงานสืบเสาะและพินิจ	๑๑
- กฎหมาย กฎ ระเบียบ และคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับเรื่องการสืบเสาะและพินิจและการใช้เงื่อนโซ่เพื่อคุมความประพฤติ	๒๙
- แนวคิดและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเสนอเงื่อนโซ่เพื่อคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖	๔๓
- ผลการประชุม สัมมนา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบเสาะและพินิจ	๔๕
บทที่ ๓ ผลการศึกษา	๕๒
บรรณานุกรม	๖๖
ภาคผนวก	๖๙
ตารางเปรียบเทียบแนวทางการเสนอความเห็นการใช้เงื่อนโซ่เพื่อคุมความประพฤติต่อผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ แบบเดิมและแบบใหม่	

บทที่ ๑ บทนำ

๑. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่ได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙ ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรอกการกำหนดโทษ การรอกการลงโทษ และการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกในความผิดที่ไม่ร้ายแรงโดยไม่จำเป็น และนำวิธีการแก้ไขฟื้นฟูจำเลยมาใช้เพื่อป้องกันมิให้กระทำผิดซ้ำและกำหนดวิธีการเยียวยาผู้เสียหายอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นการกำหนดมาตรการทางเลือกอื่นนอกจากการลงโทษจำคุกและปรับ อันจะทำให้จำเลยได้รับโอกาสแก้ไขความผิดของตนโดยไม่มีมลทินติดตัว สร้างความรู้สำนึกในการกระทำผิดให้แก่จำเลย รวมถึงเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้เหมาะสมยิ่งขึ้น และต่อมาสำนักงานเลขาธิการศาลยุติธรรมได้มีการออกคำแนะนำประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับวิธีการรอกการกำหนดโทษ รอกการลงโทษ และการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ ตามประกาศ ณ วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยในข้อ ๑ ของคำแนะนำดังกล่าวได้กำหนดไว้ว่า “ก่อนกำหนดแนวทางการลงโทษ ศาลพึงได้รับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง โดยสอบถามจำเลย ตรวจสอบสำนวนการสอบสวน หรือรายงานการสืบเสาะและพินิจจำเลยของพนักงานคุมประพฤติ” นั้น

การสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย เป็นขั้นตอนการดำเนินการก่อนการพิพากษาคดีของศาล โดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยพร้อมความเห็นสำหรับศาล ใช้ประกอบดุลพินิจพิพากษาคดีในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อจำเลยเป็นรายบุคคล โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและแนวโน้มในการปรับปรุงตนเอง อีกทั้งต้องรับฟังและให้การดูแลช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายตามหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจถือเป็นการปฏิบัติงานในวิชาชีพที่จะต้องคำนึงถึงหลักการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและวิธีการสืบเสาะและพินิจ ภายใต้การวางแผนงานอย่างเป็นระบบ โดยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยต้องมีหลักฐานระบุถึงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ยืนยันได้ พนักงานคุมประพฤติต้องวิเคราะห์และประเมินจำเลยตามหลักการจำแนกผู้กระทำผิดก่อนการเขียนรายงานสืบเสาะและพินิจ โดยรายงานสืบเสาะและพินิจต้องมีเนื้อหาครอบคลุมข้อมูลทางสังคมของจำเลย พฤติการณ์แห่งคดี และความเห็นของพนักงานคุมประพฤติ ทั้งนี้ พนักงานคุมประพฤติต้องจัดทำรายงานสืบเสาะและพินิจเสนอต่อศาลภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หากทำรายงานไม่ทันตามกำหนด ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อเลื่อนการส่งรายงาน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการทำงานสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยที่ผ่านมา มีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญทั้งในเรื่องการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติและระบบงาน ที่อาจจะทำให้เกิดผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ ซึ่งข้อมูลจากเวทีสัมมนา เรื่อง บทบาทของงานคุมประพฤติในการแก้ไขปัญหาคriminalทำผิดซ้ำ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร ดร.ศุภกิจ แยมประชา ผู้พิพากษาศาลฎีกาได้พูดถึงกระบวนการในการสืบเสาะและพินิจว่า แนวนโยบายของศาลจะมีการสั่งสืบเสาะและพินิจมากขึ้น โดยคาดหวังให้พนักงานคุมประพฤติจัดทำข้อมูลให้ถูกต้อง ครบถ้วน อีกทั้งพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ มาตรา ๑๖ ก็ได้วางหลักการจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจว่าให้กรมคุมประพฤติจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเพื่อแก้ไขฟื้นฟูให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิด

แต่ละรายโดยคำนึงถึงความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการจำแนกคนที่กระทำผิดว่าสมควรจะส่งเข้าเรือนจำ รอการลงโทษ ปล่อยคุมประพฤติหรือปล่อยสู่ชุมชน ปัญหาว่าจะทำอย่างไรให้ระบบการจำแนกผู้กระทำผิดมีความถูกต้องแม่นยำ ซึ่งอาจพัฒนาโดยใช้การประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ และต้องการให้พนักงานคุมประพฤติเสนอความเห็นที่เหมาะสมต่อศาลว่าจะใช้วิธีการใดกับจำเลยหรือผู้กระทำผิด โดยเฉพาะในกรณีเสนอวิธีการคุมประพฤติ ต้องการให้มีการเสนอแผนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วย ไม่ใช่เสนอความเห็นตามแนวคำพิพากษาของศาลที่เคยพิพากษา เนื่องจากศาลต้องการเห็นว่าพนักงานคุมประพฤติมีความพร้อมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดมากน้อยแค่ไหน ดังนั้น จึงต้องการให้พนักงานคุมประพฤติเสนอแผนในการแก้ไขฟื้นฟูที่ชัดเจนและสามารถทำได้ และจากการสำรวจความไม่พึงพอใจของกลุ่มผู้รับบริการ กรมคุมประพฤติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ โดยกลุ่มผู้รับบริการที่ไม่พอใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย ซึ่งเป็นผู้พิพากษา พบว่า ร้อยละ ๓๙.๒ ไม่พึงพอใจด้านการจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจที่ส่งรายงานล่าช้า โดยมักจะส่งให้ผู้พิพากษาก่อนวันอ่านคำพิพากษา ไม่เกิน ๑ หรือ ๒ วัน ทำให้รายงานที่ส่งมาไม่ได้ถูกใช้ประกอบดุลยพินิจอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด การรายงานข้อเท็จจริงบางครั้งรายงานข้อเท็จจริงของกลุ่มผู้กระทำผิดฝ่ายเดียว โดยมิได้สอบถามบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด ไม่ค่อยสืบเสาะเกี่ยวกับผู้รู้เห็นเหตุการณ์ โดยเฉพาะคดียาเสพติด ข้อความในรายงานเข้าใจยาก ข้อมูลไม่ชัดเจน การเรียบเรียงถ้อยคำไม่สอดคล้อง และรายละเอียดเกี่ยวกับพยานและผู้เสียหายไม่ละเอียดเท่าที่ควร นอกจากนี้จากคำแนะนำหรือการสั่งการของผู้ตรวจราชการ กรมคุมประพฤติ ในสมุดตรวจราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ ในการตรวจราชการที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสุราษฎร์ธานีและสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสงขลา ได้ให้คำแนะนำเรื่องการพัฒนาการสืบเสาะและพินิจและงานตรวจพิสูจน์ไว้ว่า วัตถุประสงค์สำคัญของงานคือการกลั่นกรองผู้กระทำผิดที่เหมาะสมจะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการคุมคุมประพฤติ ดังนั้น รายงานการสืบเสาะและพินิจควรต้องตอบคำถามอย่างน้อย ๓ ข้อ คือ ๑. ผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมใดที่เป็นปัญหา ๒. คนสำคัญ (Significant Others) ของผู้กระทำผิดคือใคร และ ๓. สำนักงานคุมประพฤติมีมาตรการหรือวิธีการใดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดรายนั้นๆ ซึ่งคำตอบทั้ง ๓ ข้อนี้จะนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะต่อศาล กล่าวคือ การเสนอความเห็นกรณีรอการลงโทษเมื่อพบว่าผู้กระทำผิดไม่มีพฤติกรรมที่ต้องได้รับการแก้ไขฟื้นฟู การเสนอความเห็นกรณีให้คุมคุมประพฤติเมื่อพบว่าผู้กระทำผิดที่มีพฤติกรรมที่ต้องได้รับการแก้ไขฟื้นฟู มีคนสำคัญที่จะทำงานร่วมกับพนักงานคุมประพฤติ และสำนักงานคุมประพฤติมีมาตรการ วิธีการที่จะแก้ไขฟื้นฟูได้ และการเสนอความเห็นกรณีจำคุกเมื่อพบว่าผู้กระทำผิดที่ต้องได้รับการแก้ไขฟื้นฟู แต่ไม่อยู่ในวิสัยที่สำนักงานคุมประพฤติจะแก้ไขฟื้นฟูได้ อีกทั้งไม่มีคนสำคัญที่จะเป็นที่พึ่งแก่ผู้กระทำผิดและทำงานร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติได้ อนึ่ง ในคดีที่มีผู้เสียหายขอให้พนักงานคุมประพฤติสอบพฤติการณ์คดีให้กระจ่างชัดเจนจนสิ้นข้อสงสัย เพื่อหาคำตอบว่าผู้เสียหายมีส่วนในการกระตุ้นให้เกิดการกระทำผิดหรือไม่ มีการชดใช้เยียวยาความเสียหายหรือไม่ หากไม่มีการชดใช้ให้หาคำตอบว่าเป็นเพราะผู้เสียหายเรียกร้องเกินสมควรหรือเป็นเพราะจำเลยไม่มีความสามารถที่จะเยียวยาได้ หรือเป็นเพราะจำเลยมีเจตนาที่จะไม่ชดใช้เยียวยา

ผู้ศึกษาได้มองเห็นถึงความสำคัญในประเด็นของการเขียนรายงานการสืบเสาะและพินิจ ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินการสืบเสาะและพินิจ โดยเฉพาะในส่วนของข้อเสนอความเห็นให้ใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนหรือวิธีการคุมคุมประพฤติ โดยควรเสนอให้ศาลเห็นว่าจำเลยควรคุมประพฤติในระดับใด ตามความเสี่ยงและแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำที่ได้จากการประเมินในแบบประเมิน และกำหนดวิธีการในการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการที่ได้มาจากการประเมินเช่นกัน เพื่อมากำหนดเป็นเงื่อนไขในการ

คุมความประพฤติ ที่จะเสนอศาลใช้ประกอบดุลพินิจในการพิพากษาและกำหนดเงื่อนไขต่างๆซึ่งตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙ ในมาตรา ๕๖ วรรคสองได้กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติไว้ค่อนข้างหลากหลาย โดยเฉพาะในเงื่อนไขข้อ (๕) – (๙) ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ อย่างไรก็ตามในการใช้เงื่อนไขต่างๆแม้ว่ากรมคุมประพฤติจะเคยมีการกำหนดแนวทางในการใช้เงื่อนไขดังกล่าวแต่ก็เป็นเพียงเงื่อนไขเดิมตาม (๑) – (๔) และยังไม่ได้มีการละเอียดถึงแนวทางในการพิจารณาใช้ เป็นเพียงแค่การยกตัวอย่างเท่านั้น ส่วนเงื่อนไขตาม (๕) – (๙) กรมคุมประพฤตินี้ยังไม่ได้มีการกำหนดแนวทางในทางปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้พนักงานคุมประพฤติได้มีความรู้ ความเข้าใจ และหยิบยกมาพิจารณาใช้ในการเสนอความเห็นต่อศาล จึงทำให้ที่ผ่านมาการเสนอความเห็นในรายงานการสืบเสาะและพินิจในกรณีเสนอให้ใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนหรือวิธีการคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติส่วนใหญ่จะให้การเสนอเงื่อนไขแบบกว้างๆ เช่น รายงานตัวที่ครั้งในเวลากี่ปี ทำงานบริการสังคมกี่ชั่วโมง และบางครั้งก็เสนอความเห็นตามแนวคำพิพากษาของศาลที่เคยพิพากษา ซึ่งยังไม่ได้กำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจนและทำให้ศาลเชื่อมั่นได้ว่าพนักงานคุมประพฤตินี้มีแผนการแก้ไขฟื้นฟูรองรับไว้อย่างชัดเจน

ดังนั้น เพื่อให้การเสนอเงื่อนไขการคุมความประพฤติประกอบความเห็นในรายงานการสืบเสาะและพินิจในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติเสนอความเห็นให้ใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนหรือวิธีการคุมความประพฤตินี้ที่มาที่สามารถตอบสนองการใช้ดุลพินิจของศาลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความชัดเจน สามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อศาลซึ่งเป็นผู้สั่งใช้งานได้ว่าหน่วยงานที่เสนอใช้เงื่อนไขดังกล่าวมีมาตรการรองรับในการแก้ไขฟื้นฟู ที่เป็นรูปธรรม และเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ กฎหมายลำดับรองที่ออกตามพระราชบัญญัติดังกล่าว รวมทั้งกฎ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาและจัดทำแนวทางการเสนอความเห็นการใช้เงื่อนไขคุมความประพฤติ ต่อผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติที่ปฏิบัติงานด้านการสืบเสาะและพินิจมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางการเสนอเงื่อนไขการคุมความประพฤติ

๒. เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติที่ปฏิบัติงานด้านการสืบเสาะและพินิจสามารถเสนอเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติได้อย่างเหมาะสมกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยแต่ละรายและมีมาตรการรองรับในการแก้ไขฟื้นฟูอย่างเป็นรูปธรรม

๓. วิธีการศึกษา

ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร โดยศึกษาจาก กฎหมาย กฎ ระเบียบ แนวคิด ทฤษฎี คู่มือและแนวทางการปฏิบัติงาน ตัวอย่างรายงานการสืบเสาะและพินิจ ผลการศึกษาวิจัย ประชุม อบรม สัมมนา และจากประสบการณ์ในการทำงานของผู้ศึกษา แล้วนำมาสังเคราะห์และนำเสนอเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. พนักงานคุมประพฤติที่ปฏิบัติงานด้านการสืบเสาะและพินิจมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางการเสนอเงื่อนไขการคุมความประพฤติและสามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานอย่างมืออาชีพ

๒. พนักงานคุมประพฤติที่ปฏิบัติงานด้านการสืบเสาะและพินิจสามารถเสนอเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติได้อย่างเหมาะสมและมีมาตรการรองรับในการแก้ไขฟื้นฟูอย่างเป็นรูปธรรม

๓. ศาลมีความเชื่อมั่นในข้อเสนองเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติที่พนักงานคุมประพฤติเสนอ และพิพากษาได้สอดคล้องกับความเห็นของพนักงานคุมประพฤติ

๔. กรมคุมประพฤติมีความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน

๕. ระยะเวลาในการดำเนินการ

ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๑ – กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

๖. ผลผลิต/ผลลัพธ์

ผลผลิต : กรมคุมประพฤติมีแนวทางในการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ

ผลลัพธ์ : ศาลมีความเชื่อมั่นต่อการทำงานของกรมคุมประพฤติ

บทที่ ๒

บททวนวรรณกรรมผลการประชุม สัมมนา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรม ผลการประชุม สัมมนา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบเสาะและพินิจและการใช้เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา(ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙ ในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

๑. การสืบเสาะและพินิจ
๒. การจำแนกผู้กระทำความผิดในงานสืบเสาะและพินิจ
๓. กฎหมาย กฎ ระเบียบ และคำแนะนำประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับเรื่องการสืบเสาะและพินิจและการใช้เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ
๔. แนวคิด และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ
๕. ผลการประชุม สัมมนา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑.การสืบเสาะและพินิจ

๑.๑ ความหมายของการสืบเสาะและพินิจ

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองความประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ ได้ให้ความหมายของการสืบเสาะและพินิจว่า หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ เพื่อประมวลข้อเท็จจริง จัดทำรายงานและความเห็นเสนอประกอบการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ

ทั้งนี้ ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจดังกล่าวหมายรวมถึง ผู้ต้องหา จำเลย นักโทษเด็ดขาดหรือบุคคลอื่นซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้เข้าสู่กระบวนการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติ

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการสืบเสาะและพินิจ

๑.๒.๑ เพื่อเสนอข้อเท็จจริงและความเห็นเกี่ยวกับประวัติและภูมิหลังทางสังคมของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจสำหรับศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจใช้ประกอบดุลพินิจในการพิพากษาคดีหรือพิจารณาก่อนอนุมัติปล่อยคุมประพฤติว่าจะใช้มาตรการใดจึงจะเหมาะสมต่อผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเป็นรายบุคคล

๑.๒.๒ เพื่อกลั่นกรองผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่จะเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองความประพฤติโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและแนวโน้มในการแก้ไขปรับปรุงตนเองในชุมชน รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขฟื้นฟูได้อย่างเหมาะสมอีกทั้งยังต้องรับฟังและให้การดูแลช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายตามหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

๑.๓ หลักการในการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจ

หลักการในการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจนั้นจะอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติและมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยพนักงานคุมประพฤติต้องยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติงาน คือ

๑.๓.๑ การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อให้การสืบเสาะและพินิจเป็นที่ยอมรับเชื่อถือจากศาลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนทั่วไป

๑.๓.๒ การเก็บรักษาความลับซึ่งพนักงานคุมประพฤติจะต้องไม่นำข้อเท็จจริงอันเป็นความลับที่ได้จากการสืบเสาะและพินิจไปเปิดเผยนอกอำนาจหน้าที่ของตน โดยประการที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น

๑.๓.๓ การวางตัวเป็นกลาง ไม่ใช่อารมณ์ความรู้สึกของตนเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน โดยยึดหลักเกณฑ์และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจแต่ละรายเป็นสำคัญ

๑.๓.๔ การยอมรับในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพราะแม้ว่าผู้ถูกสืบเสาะและพินิจจะเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายและอยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีแต่ก็ยังมีสถานภาพเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นปัจเจกชนผู้หนึ่งที่มีศักดิ์ศรีและมีสิทธิเสรีภาพภายใต้กรอบแห่งกฎหมาย ดังนั้นพนักงานคุมประพฤติจึงต้องสอบถามคำและปฏิบัติใดๆต่อเขาและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีของเขาด้วย

๑.๓.๕ การยอมรับในศักยภาพที่จะกลับตนเป็นพลเมืองดีของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจโดยพนักงานคุมประพฤติจะต้องให้การยอมรับในศักยภาพของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจในการปรับปรุงแก้ไขตนเองเพื่อกลับตนเป็นพลเมืองดีโดยคำนึงถึงแนวโน้มในการปรับปรุงแก้ไขตนเองในชุมชนของเขาเป็นสำคัญ

๑.๓.๖ การนำเสนอข้อเท็จจริงตามความจริงอย่างมีเหตุผลและมีหลักฐาน เพราะรายงานการสืบเสาะและพินิจจะมีบทบาทสำคัญในการให้คุณหรือให้โทษต่อการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาพิพากษาหรือเลือกใช้วิธีการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ

๑.๓.๗ การปฏิบัติงานอย่างมีระบบแบบแผน การปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจถือเป็นการปฏิบัติงานในวิชาชีพที่มีระบบระเบียบและขั้นตอนวิธีการเฉพาะ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาในการปฏิบัติงานแต่ละคดี ดังนั้น พนักงานคุมประพฤติจึงต้องคำนึงถึงหลักการในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและวิธีการของการสืบเสาะและพินิจอย่างเคร่งครัด

๑.๓.๘ การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจโดยเฉพาะกับพยานหรือผู้เสียหายที่เป็นเด็กและเยาวชนเนื่องจากเด็กและเยาวชนมีความสามารถน้อยในการปกป้องสิทธิของตนเองและมีความอ่อนไหวทางด้านจิตใจและอารมณ์

๑.๓.๙ การช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายตามหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยให้ความสนใจต่อความต้องการจำเป็นของผู้เสียหายซึ่งตกอยู่ในสภาพของการเป็นเหยื่ออาชญากรรม ทั้งในด้านวัตถุ สิ่งของ การเงิน อารมณ์ความรู้สึก รวมทั้งสังคมด้วย

เนื่องจากการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติเป็นการปฏิบัติงานที่อยู่บนพื้นฐานของหลักการยอมรับในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และการยอมรับในศักยภาพที่จะกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการในการปฏิบัติงานด้านการสังคมสงเคราะห์ กรมคุมประพฤติ จึงได้นำเอาหลักการ กระบวนการและทฤษฎีทางด้านสังคมสงเคราะห์เข้ามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานทั้งในขั้นตอนของการสืบเสาะและพินิจและการคุมความประพฤติด้วย ซึ่งเรียกกันในภาพรวมว่าการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติโดยเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการให้การสงเคราะห์ผู้กระทำผิด กล่าวคือ แม้ว่าผู้ถูกสืบเสาะและพินิจจะเป็นผู้กระทำผิดตามกฎหมายและอยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหากในระหว่างการสืบเสาะและพินิจพบว่าผู้ถูกสืบเสาะและพินิจประสบความเดือดร้อนและจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือในเบื้องต้น พนักงานคุมประพฤติก็ต้องพิจารณาให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ตามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นตามความเหมาะสม หรือทำความเห็นเสนอศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจในการกำหนดวิธีการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือหากศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาให้คุมความประพฤติ เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติที่ปฏิบัติงานในขั้นตอนของการคุมความประพฤติดำเนินการช่วยเหลือสงเคราะห์ได้อย่างต่อเนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการสืบเสาะและพินิจ

๑.๔ กระบวนการในการปฏิบัติงานด้านการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติ

มีขั้นตอนในการดำเนินการ ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑.๔.๑ การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง (Fact Finding and Collection) เป็นขั้นตอนที่พนักงานคุมประพฤติจะต้องแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงของผู้ที่ถูกสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัยและความประพฤติ อาชีพ บ้านและสภาพแวดล้อม สภาพความผิดและเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความเสียหายและความเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยการคัดสำเนาเอกสารที่จำเป็นจากสำนวนศาล หรืออัยการ การสอบปากคำ ตรวจสอบประวัติ ตรวจสอบสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ สอบปากคำพยานที่เกี่ยวข้อง สอบปากคำผู้อุทธรณ์ ตรวจสอบพยานเอกสาร/พยานวัตถุ สืบเสาะสถานที่อยู่อาศัย สถานที่ทำงาน และการดำเนินการในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆที่ครบถ้วนเพียงพอในการที่จะนำมาวิเคราะห์และประเมินซึ่งในขั้นตอนการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงดังกล่าวพนักงานคุมประพฤติจะต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงข้อมูลในด้านมูลเหตุ แรงจูงใจและความรุนแรงในการกระทำผิด รวมทั้งความสำนึกผิด ความเสียหายและการเยียวยาผู้เสียหาย รวมทั้งความประสงค์ในการลงโทษ ประวัติการกระทำความผิดที่ผ่านมาและแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ครอบครัวและสภาพแวดล้อม ต่อการกลับตนเป็นพลเมืองดี

๑.๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมิน (Analysis and Assessment) เป็นขั้นตอนหลังจากที่พนักงานคุมประพฤติได้แสวงหาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเสร็จสิ้นแล้ว แต่ก่อนที่จะจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจ พนักงานคุมประพฤติจะต้องวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้นำทั้งหมดและประเมินเพื่อให้สามารถสรุปวิธีการปฏิบัติต่อผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นแนวทางในการจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจเพื่อนำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ พร้อมทั้งความเห็นเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจรายนั้นต่อศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจต่อไป ซึ่งในขั้นตอนนี้พนักงานคุมประพฤติจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มาจากการแสวงหาและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อเท็จจริงในแต่ละประเด็นด้วยการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ทั้งที่เป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ จากนั้นนำมาประมวลข้อเท็จจริงในทุกประเด็นเกี่ยวกับตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจและพฤติการณ์ในการกระทำผิด ตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ และพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ มาตรา ๑๔ (๑) ซึ่งสามารถแบ่งเป็นประเด็นหลักได้ ๒ ประเด็น คือ ๑) ความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ซึ่งได้แก่ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพร่างกายและภาวะแห่งจิต นิสัยและความประพฤติ การประกอบอาชีพ สภาพแวดล้อม เป็นต้น และ ๒) พฤติการณ์ในการกระทำผิด ซึ่งได้แก่ ลักษณะการกระทำผิด มูลเหตุจูงใจในการกระทำผิด ความรุนแรงของการกระทำผิด ผลของความรุนแรงที่ตนคิดต่อการกระทำผิด การบรรเทาผลร้าย ตลอดจนความต้องการของผู้เสียหาย (ถ้ามี) ซึ่งจากการวิเคราะห์และประมวลข้อมูลดังกล่าวจะทำให้พนักงานคุมประพฤติเข้าใจสาเหตุแห่งปัญหาและรู้ถึงความต้องการความช่วยเหลือ ตลอดจนแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำที่จะนำไปสู่การเสนอความเห็นในรายงานการสืบเสาะและพินิจถึงวิธีการที่เหมาะสมสำหรับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจแต่ละราย หลังจากนั้นพนักงานคุมประพฤติจะต้องดำเนินการประเมินผู้ถูกสืบเสาะและพินิจด้วยระบบการจำแนกผู้กระทำผิดในงานคุมประพฤติ (Offenders classification) ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ มาตรา ๑๖ เพื่อใช้ผลการจำแนกเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้วิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เหมาะสมสำหรับการเสนอความเห็นต่อศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ

และใช้ผลการจำแนกเป็นข้อมูลในการกำหนดแผนการควบคุมดูแลและแผนการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ สำหรับรองรับในกรณีที่ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจได้รับโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนในอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้การวิเคราะห์และประเมินผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ รวมทั้งการจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจมีความเป็นมาตรฐานทางวิชาชีพคุมประพฤติและมีความน่าเชื่อถือ

๑.๔.๓ การจัดทำรายงานและความเห็นเสนอศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ (Reporting and Recommendation) เป็นขั้นตอนที่พนักงานคุมประพฤติประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่ได้มาจากการสืบเสาะและพินิจแล้วสรุปเป็นข้อเท็จจริงพร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจว่าจะใช้มาตรการใด จึงจะเหมาะสมกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจแต่ละราย ซึ่งในส่วนของความเห็นนั้นตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสืบเสาะและพินิจ พ.ศ.๒๕๖๐ ในข้อ ๑๓ (๖) ได้กำหนดให้พนักงานคุมประพฤตินำผลการจำแนกจากแบบประเมินผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยมาประกอบการเสนอความเห็น ซึ่งความเห็นที่พนักงานคุมประพฤติจะเสนอต่อศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ มี ๓ แนวทาง คือ

๑.๔.๓.๑ วิธีการคุมความประพฤติน่าจะเหมาะสม ซึ่งเป็นกรณีที่พนักงานคุมประพฤติได้พินิจพิเคราะห์แล้วเห็นว่ากรกระทำผิดของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจยังไม่ถึงขั้นเป็นภัยต่อสังคมอย่างร้ายแรงยังไม่เคยมีประวัติในทางที่เสื่อมเสียหรือไม่เคยมีประวัติการกระทำผิดมาก่อน และยังสามารถปรับปรุงแก้ไขหรือฟื้นฟูตนเองให้กลับตนเป็นพลเมืองดีได้ จึงสมควรได้รับโอกาสในการปรับปรุงแก้ไขตนเองในกรณีเช่นนี้ พนักงานคุมประพฤติจะเสนอเงื่อนไขและแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเป็นรายบุคคลต่อท้ายความเห็นด้วย เพื่อประกอบดุลพินิจของศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจในการกำหนดเงื่อนไขขั้นสุดท้ายต่อไป ซึ่งในกรณีผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙ มาตรา ๕๖ ได้กำหนดให้ศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติได้ค่อนข้างหลากหลายมากยิ่งขึ้น ได้แก่ ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว ให้ฝึกหัดอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติดังกล่าวไปสู่อการกระทำผิดในทำนองเดียวกันอีก ให้รับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอื่นๆให้เข้ารับการฝึกอบรม ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัยหรือเข้าไปในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนดให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหายตามที่ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายตกลงกัน ให้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน หรือเงื่อนไขอื่นๆตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดกระทำผิดหรือมีโอกาสดำเนินการผิดซ้ำอีก หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่เห็นสมควร หรือเงื่อนไขอื่นๆ ดังนั้นพนักงานคุมประพฤติจึงสามารถที่จะนำเงื่อนไขต่างๆตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๕๖ มาเป็นกรอบในการเสนอเป็นเงื่อนไขได้ นอกจากนี้ตามระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ผู้ถูกคุมความประพฤติ และบุคคลที่ศาล หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง พ.ศ.๒๕๖๐ ในข้อ ๙ ซึ่งได้กำหนดในเรื่องของการเสนอความเห็นในรายงานการสืบเสาะและพินิจว่าในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติเห็นว่าจะดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชน ควรเสนอให้มีการกำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติในระดับเข้มงวด ปานกลาง หรือไม่เข้มงวด เช่น การกำหนดความถี่ในการรายงานตัว การกำหนดชั่วโมงและประเภทของการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ การกำหนดข้อห้ามให้กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟู รวมทั้งการกำหนดให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู

๑.๔.๓.๒ วิธีการคุมความประพฤติน่าจะไม่เหมาะสมต่อผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ซึ่งเป็นกรณีที่พนักงานคุมประพฤติพิจารณาแล้วเห็นว่าโอกาสที่ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจจะปรับปรุงแก้ไขหรือฟื้นฟูตนเองให้กลับตนเป็นพลเมืองดีมีน้อยมาก แต่โอกาสที่จะหวนกลับไปกระทำความผิดอีกหรือเป็นอันตรายแก่สังคมจะมีมากกว่า

๑.๔.๓.๓ วิธีการอื่นๆ เช่น เสนอให้ศาลใช้วิธีการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ โดยไม่ต้องกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ เนื่องจากผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเป็นชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาพักอาศัยชั่วคราวในฐานะเป็นนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ทั้งนี้การส่งรายงานการสืบเสาะและพินิจจะต้องส่งไปยังศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจที่สืบเสาะและพินิจภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งรายงานการสืบเสาะและพินิจดังกล่าวจะช่วยให้ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจใช้ดุลยพินิจในการพิพากษาคดีหรือพิจารณาได้อย่างเหมาะสมกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเป็นรายบุคคล และยังสามารถส่งต่อให้พนักงานคุมประพฤติที่ปฏิบัติงานด้านการคุมประพฤติหรือการควบคุมและสอดส่องมีข้อมูลอย่างละเอียดเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพหากว่าศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่งใช้วิธีการคุมความประพฤติ

๒. การจำแนกผู้กระทำผิดในงานสืบเสาะและพินิจ

๒.๑ ความหมายของการจำแนกผู้กระทำผิด

ตามระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ผู้ถูกคุมความประพฤติ หรือบุคคลที่ศาล หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจมีคำสั่ง พ.ศ.๒๕๖๐ ได้ให้ความหมายการจำแนกว่าหมายถึง การประเมินผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ผู้ถูกคุมความประพฤติ หรือบุคคลที่ศาล หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจมีคำสั่ง โดยพิจารณาถึงความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ และสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการของผู้กระทำผิดแต่ละรายเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดวิธีการที่เหมาะสม

๒.๒ วัตถุประสงค์ของการจำแนกผู้กระทำผิดในงานสืบเสาะและพินิจ

๒.๒.๑ เพื่อใช้ผลการจำแนกเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เหมาะสมสำหรับใช้ประกอบการเสนอความเห็นต่อศาลหรือผู้มีอำนาจหน้าที่แล้วแต่กรณี

๒.๒.๒ เพื่อใช้ผลการจำแนกเป็นข้อมูลในการกำหนดแผนการควบคุมดูแลและแผนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดสำหรับรองรับในกรณีที่ผู้กระทำผิดได้รับโอกาสให้แก้ไขฟื้นฟูในชุมชนหรือการคุมความประพฤติ

๒.๓ เกณฑ์และเครื่องมือที่ใช้ในการจำแนกผู้กระทำผิด

ประกอบด้วย ๒ เกณฑ์ คือ

(๑) เกณฑ์ความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ (Risk) เป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินระดับของความน่าจะเป็นหรือแนวโน้มความเป็นไปได้ในการหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ซึ่งระดับของความน่าจะเป็นหรือแนวโน้มความเป็นไปได้ในการหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ จะสามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำผิดแต่ละราย เพื่อคัดกรองผู้กระทำผิดได้ หรือสามารถใช้กำหนดระดับของการควบคุมและสอดส่องดูแลและกำหนดแผนการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำผิดที่ถูกคุมความประพฤติ ซึ่งมี ๖ ด้าน คือ

๑. การกระทำผิดกฎหมายแต่ไม่ถูกดำเนินคดี หรือถูกดำเนินคดีแต่ไม่มีโทษจำคุก

๒. ประวัติการกระทำผิดที่ศาลพิพากษาจำคุกหรือรอกการลงโทษจำคุก

๓. การผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ

๔. ประวัติการก่อเหตุรุนแรง มีพฤติกรรมก้าวร้าวหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดความสำนึกหรือความรับผิดชอบ

๕. การคบหาสมาคมกับนักเลงอันธพาล หรือกลุ่มอาชญากร หรือผู้ค้าหรือผู้เสพยาเสพติด
๖. ปัจจัยอื่นๆที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

และข้อเท็จจริงอื่นๆประกอบการพิจารณาความเสี่ยง คือ ความสำนึกผิดในคดีการบรรเทาผลร้ายในคดี ความรุนแรงของพฤติการณ์คดี การมีคดีอื่นอยู่ในระหว่างการพิจารณา และข้อเท็จจริงอื่นๆ

(๒) เกณฑ์สภาพปัญหาและความต้องการ (Needs) เป็นเกณฑ์ที่ใช้ประเมินสถานะที่เป็นปัญหา และ/หรือความต้องการของผู้กระทำผิดว่ามีปัญหา และ/หรือความต้องการด้านใด และปัญหาและหรือความต้องการนั้นมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์หรือเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการกระทำผิดหรือไม่และอย่างไร ซึ่งสภาพปัญหาและความต้องการที่ได้จากการประเมินนี้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลในการเสนอแนะวิธีการหรือชุดของกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูที่จำเป็นและเหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละราย ซึ่งมี ๑๐ ด้าน คือ

๑. ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย/สภาพแวดล้อม
๒. ปัญหาเกี่ยวกับผู้อุปการะ/ผู้ดูแล
๓. ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย
๔. ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา/อาชีพ
๕. ปัญหาทางการเงิน
๖. การมีโรคประจำตัวร้ายแรง
๗. การมีอาการผิดปกติทางจิต/บุคลิกภาพ/พฤติกรรม
๘. ปัญหาการดื่มสุรา
๙. ปัญหาการใช้ยาหรือสารเสพติด
๑๐. ปัญหาอื่นๆ

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเสี่ยงและประเมินสภาพปัญหาและความต้องการจะนำมาสู่การสรุปความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินความเสี่ยง ระดับของความเสี่ยง วิธีปฏิบัติต่อจำเลย ระดับของการควบคุมและสอดส่อง และวิธีการคุมความประพฤติได้ดังตารางต่อไปนี้

จำนวนข้อ ความเสี่ยง	ระดับของ ความเสี่ยง	วิธีปฏิบัติ ต่อจำเลย	ระดับของการ ควบคุมและ สอดส่อง	วิธีการ คุมความประพฤติ
๑. ไม่มีข้อความ เสี่ยง (ต้องพิจารณา ข้อเท็จจริงอื่นๆ ประกอบความ เสี่ยงด้วย) - หากข้อเท็จจริง อื่นๆ เป็น ไป ทางบวกและไม่มี	ไม่มีความเสี่ยง หรือไม่มีแนวโน้ม ที่จะหวนกลับไป กระทำผิดซ้ำ	รอกำหนดโทษ/ รอลงโทษ	ไม่เข้มงวด	- รับรายงานตัวแบบ กลุ่ม - ส่งคดี ให้ อ.ส.ค. สอดส่องแทน - ตรวจสอบเสพติดกรณี ที่มีเงื่อนไขห้าม เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยสุ่มตรวจเมื่อมา รายงานตัวหรือเมื่อ

จำนวนข้อ ความเสี่ยง	ระดับของ ความเสี่ยง	วิธีปฏิบัติ ต่อจำเลย	ระดับของการ ควบคุมและ สอดส่อง	วิธีการ คุมความประพฤติ
ปัญหา - หากข้อเท็จจริงอื่น ๆ เป็นไปทางบวก แต่มีปัญหา หรือข้อเท็จจริงอื่น ๆ เป็นไปทางลบ		ให้แก้ไขฟื้นฟูในชุมชน ด้วยการคุมประพฤติ (ในการกำหนดเงื่อนไขหรือวิธีปฏิบัติให้พิจารณาจากประวัติภูมิหลัง พฤติการณ์แห่งคดี และสภาพปัญหา ความต้องการ)		สงสัย และ แม้ไม่มีเงื่อนไขดังกล่าวไว้ แต่หากมีพฤติการณ์น่าสงสัย ก็ให้ตรวจได้ - จัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาและความต้องการ (ถ้ามี)
๒. มี ๑ หรือ ๒ ข้อ (ที่ไม่มีข้อใดเป็นการผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ) และต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอื่นๆ ประกอบการประเมินความเสี่ยงด้วย - หากข้อเท็จจริงอื่น ๆ เป็นไปทางบวกและไม่มีปัญหาใดรุนแรง - หากข้อเท็จจริงอื่นๆเป็นไปในทางลบ	ต่ำ-ปานกลาง หรือมีแนวโน้มที่จะหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำได้น้อย-ปานกลาง ต่ำ ปานกลาง	ให้พิจารณาว่าอยู่ในเกณฑ์ที่จะรอการลงโทษตาม ป.อาญา มาตรา ๕๖ ได้หรือไม่ และพิจารณาข้อเท็จจริงอื่นๆ ประกอบด้วย หากรอการลงโทษได้ ให้แก้ไขฟื้นฟูด้วยการคุมความประพฤติ หากรอการลงโทษได้ ให้แก้ไขฟื้นฟูด้วยการคุมความประพฤติ โดยกำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติอย่างเคร่งครัดไว้	ไม่เข้มงวด - ปานกลาง ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงอื่นๆ ไม่เข้มงวด ปานกลาง	เช่นเดียวกับกรณีไม่มีข้อความเสี่ยง (ระดับไม่เข้มงวด) - รับรายงานตัวแบบรายบุคคลในครั้งแรก หลังจากนั้นแล้วแต่ความเหมาะสม - สอดส่องทุก ๓-๖ เดือน

จำนวนข้อ ความเสี่ยง	ระดับของ ความเสี่ยง	วิธีปฏิบัติ ต่อจำเลย	ระดับของการ ควบคุมและ สอดส่อง	วิธีการ คุมความประพฤติ
				- ส่งคดีให้ อ.ส.ค. สอดส่องแทน - กรณีที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดให้ตรวจ ปัสสาวะทุกครั้งที่มา รายงานตัว - จัดกิจกรรมแก้ไข ฟื้นฟูตามสภาพปัญหา (ถ้ามี)
๓. มี ๒ ข้อ (ที่มีข้อ ใดข้อหนึ่งเป็นการ ผิดเงื่อนไขการคุม ความประพฤติ) ไม่ ว่าจะมีข้อเท็จจริง อื่นๆในทางบวก หรือลบ	สูง หรือมีแนวโน้ม ที่จะหวนกลับไป กระทำผิดซ้ำ ได้มาก	หากข้อเท็จจริงอื่นๆ เป็นไปในทางบวก อาจให้แก้ไขฟื้นฟู ในชุมชนด้วยการ คุมความประพฤติ โดยกำหนดเงื่อนไข การ คุ ม ค วาม ประพฤติ อย่าง เคร่งครัดไว้หรือหาก ข้อเท็จจริงอื่นๆ เป็นไปในทางลบ ก็สามารถเสนอจำคุก ได้	เข้มงวด	หากมีคำสั่งคุมความ ประพฤติจะต้อง - รับรายงานตัวแบบ รายบุคคล (อาจนัด พิเศษตามที่เห็นสมควร หรือรายงานขอเพิ่ม เงื่อนไขได้) - สอดส่องทุก ๑-๒ เดือนหรือถี่กว่า - ติดต่อครอบครัวเพื่อ ช่วยดูแล - ส่งคดีให้ อ.ส.ค.ที่มี ความชำนาญออก สอดส่องแทน - กรณีที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดให้ตรวจ ปัสสาวะทุก ๑๕ วัน หรือตามสมควร - จัดกิจกรรมแก้ไข ฟื้นฟูตามสภาพปัญหา และความ ต้องการ (ถ้ามี)

จำนวนข้อ ความเสี่ยง	ระดับของ ความเสี่ยง	วิธีปฏิบัติ ต่อจำเลย	ระดับของการ ควบคุมและ สอดส่อง	วิธีการ คุมความประพฤติ
๔. มี ๓ ข้อ ขึ้นไป	สูง หรือมีแนวโน้ม ที่จะหวนกลับไป กระทำผิดซ้ำ ได้มาก	ให้ พิ จ า ร ณา ข้อเท็จจริงในแต่ละ ข้อความเสี่ยงนั้น - หากเป็นเพียงเรื่อง เล็กน้อยที่ไม่รุนแรง มากนัก อาจให้แก้ไข ฟื้นฟูในชุมชนด้วย ก า ร คุ ม ค ว า ม ประพฤติ โดยกำหนด เงื่อนไขการคุมความ ประพฤติด้อย่าง เคร่งครัด - หากเป็น เรื่อง ร้ายแรงมีความ รุนแรงมากควรเสนอ จำคุกไว้เพื่อป้องกัน อันตรายที่จะเกิดกับ ผู้อื่น และสังคม โดยรวม เนื่องจาก จำเลยมีลักษณะที่ เสี่ยงต่อการกระทำ ผิดหลายด้าน แม้ว่า จำเลยจะมีความ สำนึกผิดก็ตาม	เข้มงวด	หากมีคำสั่งคุมความ ประพฤติไว้สามารถ กำหนดวิธีการคุมความ ประพฤติเช่นเดียวกับ กรณีที่ ๓ มีความเสี่ยง ๒ ข้อ (เข้มงวด)คือ - รับรายงานตัวแบบ รายบุคคล (อาจนัด พิเศษตามที่เห็นสมควร หรือรายงานขอเพิ่ม เงื่อนไขได้) - สอดส่องทุก ๑-๒ เดือน - ติดต่อครอบครัวเพื่อ ช่วยดูแล - ส่งคดีให้ อ.ส.ค.ที่มี ความชำนาญออก สอดส่องแทน - กรณีที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดให้ตรวจ ปัสสาวะทุก ๑๕ วัน หรือตามสมควร - จัดกิจกรรมแก้ไข ฟื้นฟูตามสภาพปัญหา และความต้องการ (ถ้ามี)

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการประเมินในด้านสภาพปัญหาและความต้องการสามารถกำหนดแผนการแก้ไขฟื้นฟูและ
สงเคราะห์ได้ดังตารางต่อไปนี้

สภาพปัญหา	แผนงาน/การดำเนินงาน	จัดเอง	ส่งต่อ
๑. ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย/ สภาพแวดล้อม - เป็นแหล่งยาเสพติด/มั่วสุม - ย้ายที่อยู่บ่อย	- การให้คำปรึกษารายบุคคล จัดอบรมโปรแกรมทักษะชีวิต (เช่น คุณค่าตนเอง เป้าหมายชีวิต ฯลฯ) เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน - ให้คำปรึกษาช่วยเหลือตามความจำเป็น	/	/
๒. ปัญหาเกี่ยวกับผู้อุปการะ/ ดูแล - ขาดผู้อุปการะ - ชัดแย้งกัน - ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี - ต้องอุปการะผู้อื่น (เครียด/ ขาดรายได้)	- การให้คำปรึกษา ดำเนินการด้านการสงเคราะห์ - การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว จัดอบรมโปรแกรมการแก้ไขปัญหา ทักษะการสื่อสาร ฯลฯ - การให้คำปรึกษาแนะนำ จัดอบรมโปรแกรมทักษะชีวิต เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน - กรณีเครียด จัดอบรมโปรแกรมทักษะการจัดการกับความเครียด การให้คำปรึกษา - กรณีขาดรายได้ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ ๕.๑	/	/
๓. ปัญหาความสัมพันธ์ใน ครอบครัวหรือผู้ที่พักอาศัย อยู่ด้วย - ชัดแย้งกัน - การสื่อสาร - คนในครอบครัวขาดความรัก ความเข้าใจ	- การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว การจัดเข้าโปรแกรมการแก้ไขปัญหา (ตามความเหมาะสม) - ถ้ามีปัญหาหนัก ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน - การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัวจัดอบรมโปรแกรมทักษะการสื่อสาร - การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว - จัดกิจกรรมกลุ่ม Walk Rally เพื่อสร้างความเข้าใจและจัดโปรแกรมต่างๆที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับสภาพปัญหา	/	/

สภาพปัญหา	แผนงาน/การดำเนินงาน	จัดเอง	ส่งต่อ
๔. ปัญหาเกี่ยวกับอาชีพ/ การศึกษา - การศึกษา - อาชีพ (ไม่มีงานทำ รายได้ ไม่พอใช้)	- การให้คำปรึกษาหรือให้การสงเคราะห์ด้านต่างๆ ตามสภาพปัญหาและความต้องการ - การให้คำปรึกษาหรือให้การสงเคราะห์ด้านต่างๆ ตามสภาพปัญหาและความต้องการ - ดำเนินการตามข้อ ๕.๑	/	/
๕. ปัญหาทางการเงิน ๕.๑ ไม่มีงานทำ รายได้น้อย ๕.๒ สรุ่ยสุร่ายไม่วางแผนการ ใช้จ่าย	- พุดคุยเพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกคุมฯ มีความถนัดหรือความ สนใจประกอบอาชีพใด - ฝึกอาชีพ - ให้ยืมทุนประกอบอาชีพ - แนะนำให้ไปสมัครงานที่สำนักงานจัดหางานหรือ แหล่งงาน - ส่งคดีให้ อ.ส.ค. ที่สามารถช่วยแนะนำเรื่องการประกอบ อาชีพ - ให้คำปรึกษารายบุคคล	/	/
๖. มีโรคประจำตัวร้ายแรง	- ให้คำแนะนำช่วยเหลือตามความจำเป็น/ส่งต่อรักษา	/	/
๗. มีอาการผิดปกติทางจิต /บุคลิกภาพ/พฤติกรรม	- กรณีมีอาการผิดปกติทางจิต/ประสาท ส่งต่อเพื่อ วินิจฉัย/รักษา - พิจารณาว่ามีปัญหาด้านพฤติกรรม/ความคิด อารมณ์ ฯลฯ ในเรื่องดังต่อไปนี้หรือไม่เพื่อจัดเข้าโปรแกรม - ขาดความรับผิดชอบ - เห็นคุณค่าตนเอง รู้สึกน้อยด้อยค่า - ติดเพื่อน ไม่มั่นใจในตนเอง ปฏิเสธเพื่อนไม่เป็น - ความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ (ความคิด) - ขาดการควบคุมอารมณ์ มีความก้าวร้าว - ขาดเป้าหมายในการดำรงชีวิต ฯลฯ	/	/
๘. ปัญหาการดื่มสุรา	- ให้พิจารณาตามเกณฑ์ว่าเป็นผู้ติดสุราหรือไม่ (ถ้าเป็น ผู้ติดสุราให้ส่งต่อ) - ถ้าไม่ใช่ผู้ติดสุรา ก็จัดเข้าโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูตาม สภาพปัญหา	/	/

สภาพปัญหา	แผนงาน/การดำเนินงาน	จัดเอง	ส่งต่อ
๙. ปัญหาเกี่ยวกับยาหรือสารเสพติด - ผู้เสพ - ผู้ติด - ผู้รับจ้างซื้อ	<u>กรณีผู้เสพ/ผู้ติด</u> - ให้ส่งหน่วยงานภายนอกดำเนินการทั้งแบบผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน หรือ - ดำเนินการตามคู่มือแก้ไขฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติดของกรมคุมประพฤติ <u>กรณีผู้รับจ้างซื้อ</u> - ดำเนินการตามคู่มือการแก้ไขฟื้นฟูผู้ค้ารายย่อย	/	/
๑๐. ปัญหาอื่นๆ - คำพาหะ	- ให้การสงเคราะห์ตามสภาพปัญหาความต้องการ	/	

ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่าการจำแนกผู้กระทำผิดเป็นวิธีการที่สำคัญที่พนักงานคุมประพฤติจะต้องดำเนินการเพื่อนำผลสรุปที่ได้จากการจำแนกมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เหมาะสมสำหรับใช้ประกอบการเสนอความเห็นต่อศาลหรือผู้มีอำนาจหน้าที่แล้วแต่กรณี และใช้ผลการจำแนกนั้นเป็นข้อมูลในการกำหนดแผนการควบคุมดูแลและแผนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดสำหรับรองรับในกรณีที่ผู้กระทำผิดได้รับโอกาสให้แก้ไขฟื้นฟูในชุมชนหรือการคุมความประพฤติ

๓. กฎหมาย กฎ ระเบียบ และคำแนะนำประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับเรื่องการสืบเสาะและพินิจและการใช้เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ

ซึ่งในที่นี้จะขอแนะนำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยเท่านั้น

๓.๑ พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙

- มาตรา ๑๔ ได้พูดถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติในเรื่องการสืบเสาะและพินิจสรุปได้ว่าให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม และเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจรวมทั้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความเสียหายและความเห็นของผู้เสียหายและบุคคลที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานเสนอและความเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ไขปรับปรุงตนเอง และวิธีการคุมความประพฤติ ให้การสงเคราะห์ ส่งตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ให้แพทย์ตรวจสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ หรือส่งตัวไปบำบัดรักษา การติดยาเสพติด ความบกพร่องทางกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร ให้จัดการหรือดำเนินการเกี่ยวกับตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ เช่น ถ่ายภาพ พิมพ์ลายนิ้วมือ ตรวจร่างกาย เก็บตัวอย่างปัสสาวะ เส้นผม หรือขน เพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์บุคคลและเป็นฐานข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟู รวมทั้งจัดให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรับการตรวจหรือทดสอบว่ามียาเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่

- มาตรา ๒๔ ได้กำหนดเรื่องระยะเวลาในการดำเนินการสืบเสาะและพินิจไว้ว่า เว้นแต่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจแล้วทำรายงานความเห็นให้ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สำนักงานคุมประพฤติได้รับ

คำสั่ง ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอาจร้องขอต่อศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจเพื่อสั่งให้ขยายเวลาออกไปอีกไม่เกิน สามสิบวัน

- มาตรา ๒๘ ได้พูดถึงเรื่องการให้การช่วยเหลือแนะนำผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับการดำเนิน ชีวิต การพัฒนาศักยภาพ การเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนทัศนคติหรือพฤติกรรม การบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติด การทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ การศึกษา การฝึกอาชีพ การประกอบอาชีพ ตลอดจนการ สงเคราะห์อื่นๆ ตามความจำเป็น

- มาตรา ๓๐ ได้กำหนดอำนาจของศาลในการสั่งให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและ พินิจเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม สภาพความผิด การรู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น เหตุอันอันควรปรานี และเรื่อง อื่นใดที่เกี่ยวกับจำเลย แล้วทำรายงานและความเห็นเสนอให้ศาลเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาหรือ เพื่อประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษ

- มาตรา ๓๑ ได้กำหนดอำนาจของศาลในเรื่องของการคัดค้านรายงาน ซึ่งพนักงานคุมประพฤติ มีสิทธินำพยานหลักฐานเข้าสืบประกอบรายงานและความเห็นก่อน และจำเลยมีสิทธิที่จะนำพยานหลักฐานมาสืบ หักล้างได้

- มาตรา ๓๖ - ๓๙ เรื่องการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งหากในระหว่าง การสืบเสาะและพินิจเมื่อผู้เสียหายหรือผู้ถูกสืบเสาะและพินิจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอและอีกฝ่ายหนึ่งยินยอม ก็ให้ผู้ประสานงานจัดให้มีการดำเนินการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

- มาตรา ๔๐-๔๑ เรื่องการให้การสงเคราะห์ ซึ่งกำหนดให้พนักงานคุมประพฤตินับสนุนและ ส่งเสริมให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจได้รับการสงเคราะห์ในด้านสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพ ด้านการบำบัดรักษาอาการ เจ็บป่วยทางกายและจิต ด้านการให้ความรู้และการฝึกอบรม ด้านทักษะชีวิต ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือด้าน อื่นๆที่จำเป็นต่อการดำรงชีพตามควรแก่บุคคล

๓.๒ ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสืบเสาะและพินิจ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในส่วนของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย

- ข้อ ๘ ที่กำหนดไว้ว่าให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการในขั้นตอนของการแสวงหาและรวบรวม ข้อเท็จจริง โดย

(๑) รวบรวมเอกสารประกอบสำนวน และวางแผนการสืบเสาะและพินิจ

(๒) สอบปากคำผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยเบื้องต้นตามแบบที่กรมคุมประพฤติกำหนด และสอบปากคำผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยเพิ่มเติม

(๓) ตรวจสอบประวัติการกระทำความผิด และประวัติอื่น ๆ เช่น ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน ประวัติการรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ หรือประวัติการรักษาอาการทางจิตของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ที่เป็นจำเลย

(๔) ตรวจสอบสุขภาพร่างกายและภาวะแห่งจิต ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องตรวจวินิจฉัย โดยละเอียด ให้ดำเนินการส่งตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยไปรับการวินิจฉัยจากแพทย์เพิ่มเติมนอกจากนี้ ให้ดำเนินการตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยในคดีที่มีข้อพึงสงสัยว่าจำเลย เสพยาเสพติดให้โทษ

(๕) สอบปากคำพยานบุคคล เช่น พยานบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดี พยานใกล้ชิดผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย พยานเพื่อนบ้าน หรือพยานที่เป็นผู้เสียหาย ตามแบบที่กรมคุมประพฤติกำหนดกรณีมีความจำเป็นอาจมีหนังสือเรียกพยานบุคคลเพื่อมาให้ถ้อยคำ ตามแบบที่กรมคุมประพฤติกำหนด

(๖) กรณีมีความจำเป็นต้องตรวจสอบพยานเอกสารและพยานวัตถุ ให้ดำเนินการออกคำสั่งเรียกพยานเอกสารและพยานวัตถุเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน ตามแบบที่กรมคุมประพฤติกำหนด

(๗) สืบเสาะสถานที่ที่ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยพักอาศัย หรือสถานที่ทำงานหรือสถานที่เกิดเหตุ และให้มีการบันทึกสภาพบ้าน สถานที่ทำงาน และสภาพแวดล้อม รวมทั้งสถานที่เกิดเหตุตามแบบที่กรมคุมประพฤติกำหนด ทั้งนี้ อาจมอบหมายให้อาสาสมัครคุมประพฤติตรวจสอบบ้านและสภาพแวดล้อมของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยก็ได้

(๘) กรณีจำเป็นต้องนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ ให้ดำเนินการตามระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

- ข้อ ๙ การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยพนักงานคุมประพฤติอาจใช้วิธีการอื่นใด ตามที่กรมคุมประพฤติกำหนด

- ข้อ ๑๐ การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยตามข้อ ๙ พนักงานคุมประพฤติต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงข้อมูล ดังต่อไปนี้

(๑) มูลเหตุ แรงจูงใจและความรุนแรงในการกระทำความผิด รวมทั้งความสำนึกผิด

(๒) ความเสียหายและการเยียวยาผู้เสียหาย รวมทั้งความประสงค์ของผู้เสียหายในการลงโทษ

(๓) ประวัติการกระทำความผิดที่ผ่านมาและแนวโน้มการกระทำความผิดซ้ำ

(๔) ปัจจัยส่วนบุคคล ครอบครัวและสภาพแวดล้อม ต่อการกลับตนเป็นพลเมืองดี

- ข้อ ๑๑ ในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยโดยกำหนดให้พนักงานคุมประเวศดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย

(๒) วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของพยานบุคคลจากบันทึกถ้อยคำพยาน โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยกับพยาน ฐานะของพยาน รวมทั้งความสอดคล้องกับพยานหลักฐานในสำนวนวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของพยานเอกสารโดยพิจารณาถึงแหล่งที่มาของเอกสาร หรือเอกสารที่เคยใช้อ้างอิง หรือใช้ประกอบในการก่อนิติสัมพันธ์ที่มีกฎหมายหรือส่วนราชการรับรอง และวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของพยานวัตถุ โดยพิจารณาตามสภาพที่ปรากฏเชิงประจักษ์

(๓) ประมวลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย ได้แก่ อายุ ประวัติการกระทำความผิด ประวัติครอบครัวและสถานภาพการสมรส บ้านและสภาพแวดล้อม การศึกษาอบรมการประกอบอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ นิสัยความประพฤติ สุขภาพและภาวะแห่งจิต สภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดี การบรรเทาผลร้ายและเหตุอื่นอันควรปรานี

(๔) จำแนกโดยประเมินผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย เพื่อพิจารณาระดับความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำความผิดซ้ำและกำหนดวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยแต่ละรายตามหลักเกณฑ์ที่กรมคุมประพฤติกำหนด

- ข้อ ๑๒ - ๑๔ เป็นเรื่องของการจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจโดยกำหนดให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการจัดทำรายงานและความเห็นในการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยให้ศาล ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สำนักงานคุมประพฤติได้รับคำสั่ง ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอาจร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสามสิบวันและกำหนดสาระสำคัญในรายงานการสืบเสาะและพินิจไว้ว่าเว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ให้พนักงานคุมประพฤติจัดทำรายงานสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) ประวัติครอบครัวและภูมิหลัง ได้แก่ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหาการศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ

(๒) ประวัติการกระทำความผิด

(๓) สภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดี การรู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น ตลอดจนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความเสียหายและความเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง และในกรณีที่มีการทำข้อตกลงจากการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้เสนอข้อตกลงดังกล่าวให้ศาลทราบ

(๔) เหตุอื่นอันควรปราณี

(๕) ความต้องการของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยเกี่ยวกับวิธีการคุมความประพฤติ

(๖) ความเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ไขปรับปรุงตนเอง และวิธีการคุมความประพฤติ โดยให้นำผลการจำแนกจากแบบประเมินผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยประกอบการเสนอความเห็น

และในกรณีที่มีการคัดค้านรายงานสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยให้พนักงานคุมประเวศตินำพยานหลักฐานเข้าสืบประกอบรายงานและความเห็นต่อศาล

๓.๓ ระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ผู้ถูกคุมความประพฤติและบุคคลที่ศาล หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจมีคำสั่ง พ.ศ.๒๕๖๐

- ข้อ ๕-๖ ได้พูดถึงบุคคลที่จะถูกจำแนกว่าได้แก่ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่ศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการสืบเสาะและพินิจและผู้ถูกคุมความประพฤติที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจมีคำสั่งให้ดำเนินการคุมความประพฤติ และหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกว่าประกอบด้วย ๒ เกณฑ์ ดังนี้

(๑) ความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำความผิดซ้ำเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินระดับของความน่าจะเป็น หรือแนวโน้มความเป็นไปได้ในการหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำใหม่ของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจผู้ถูกคุมความประพฤติ หรือบุคคลที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจมีคำสั่งทั้งนี้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำความผิดซ้ำ ได้แก่ การกระทำผิดกฎหมายทั้งที่ถูกดำเนินคดีและไม่ถูกดำเนินคดี การผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ประวัติการก่อเหตุรุนแรง มีพฤติกรรมก้าวร้าว หรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดความสำนึก หรือความรับผิดชอบ การคบหาสมาคมกับนักเลงอันธพาลกลุ่มอาชญากร หรือผู้ค้าหรือผู้เสพยาเสพติด รวมทั้งปัจจัยอื่นที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการกระทำความผิด ตามแบบที่กรมคุมประพฤติกำหนด

(๒) สภาพปัญหา ความจำเป็น และความต้องการ เป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินสถานะที่เป็นปัญหา ความจำเป็นและความต้องการของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ผู้ถูกคุมความประพฤติหรือบุคคลที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจมีคำสั่งทั้งนี้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา ความจำเป็น และความต้องการ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยหรือสภาพแวดล้อม ปัญหาเกี่ยวกับผู้อุปการะหรือผู้ดูแล ปัญหาความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาหรืออาชีพ ปัญหาทางการเงินมีโรคประจำตัว

ร้ายแรง มีอาการผิดปกติทางจิตหรือบุคลิกภาพ ปัญหาจากการดื่มสุรา การใช้ยาเสพติดหรือสารเสพติด และปัญหาอื่นที่สมควรให้ความช่วยเหลือ ตามแบบที่กรมคุมประพฤติกำหนด

- ข้อ ๗ พุดถึงวิธีการในการดำเนินการเมื่อได้รับคำสั่งให้ดำเนินการสืบเสาะและพินิจ โดยให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสอบปากคำผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับข้อมูลประวัติครอบครัวและภูมิหลังทางสังคม ประวัติการกระทำความผิดและพฤติกรรมเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด รวมทั้งแสวงหาข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ได้ข้อมูลเพียงพอเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์การจำแนกที่กำหนดไว้ในข้อ ๕ ของระเบียบ

- ข้อ ๘ ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจแต่ละรายลงในแบบประเมินผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำความผิด ซ้ำออกเป็นระดับได้แก่ระดับความเสี่ยงสูง ปานกลาง ต่ำ หรือไม่มีความเสี่ยง ตามแบบที่กรมคุมประพฤติกำหนด

- ข้อ ๙ ให้พนักงานคุมประพฤติสรุปผลการจำแนกเพื่อเสนอศาลถึงวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมว่าจะแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกสืบเสาะและพินิจโดยรอกการลงโทษ รอกการกำหนดโทษ แก้ไขฟื้นฟูในชุมชน หรือแก้ไขฟื้นฟูในสถานที่ควบคุมในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติเห็นว่าจะดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนควรเสนอให้มีการกำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติในระดับเข้มงวด ปานกลาง หรือไม่เข้มงวด เช่น การกำหนดความถี่ในการรายงานตัว การกำหนดชั่วโมงและประเภทของการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ การกำหนดข้อห้ามให้กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟู รวมทั้งการกำหนดให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู

๓.๔ ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการสงเคราะห์ พ.ศ.๒๕๖๐

ซึ่งมีเนื้อหาสาระของระเบียบฯ สรุปได้ดังนี้

- การบริหารจัดการและการกำหนดมาตรฐานการสงเคราะห์ โดยให้กรมคุมประพฤติและหน่วยงานในสังกัดประสานความร่วมมือและบูรณาการกับหน่วยงานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ด้านแรงงาน ด้านการศึกษา ด้านการสาธารณสุข ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสงเคราะห์บุคคลที่ควรได้รับการสงเคราะห์ เพื่อให้เขาสามารถช่วยเหลือตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามสมควร

- ประเภทของการสงเคราะห์ซึ่งมีตั้งแต่ การส่งเสริมการมีงานทำ การส่งเสริมด้านการศึกษา ส่งเสริมด้านทุนประกอบอาชีพ ด้านการรักษาพยาบาล สงเคราะห์ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่ายั้งชีพ ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความรู้และการฝึกอบรมด้านทักษะชีวิต ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในด้านอื่นๆที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

- หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้การสงเคราะห์ พิจารณาจากความยากจนหรือความขัดสน หรือมีสภาพปัญหา ความจำเป็น ความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์ของพนักงานคุมประพฤติ แต่ในส่วนของการสงเคราะห์ด้านทุนประกอบอาชีพให้พิจารณาเพิ่มเติมในเรื่องการมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งแน่นอน ขาดแคลนเงินทุน และมีแผนในการดำเนินการใช้จ่ายเงิน

๓.๕ ระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ พ.ศ.๒๕๖๐

ซึ่งมีเนื้อหาสาระของระเบียบฯ สรุปได้ดังนี้

- เป้าหมายของการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์เพื่อเป็นมาตรการแก้ไขฟื้นฟูและการชดเชยความผิดแก่ผู้เสียหายและสังคมภายใต้เงื่อนไขการคุมความประพฤติ

- การทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ มี ๒ รูปแบบ คือ แบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม
- หลักเกณฑ์ในการจัดให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ คือ จะต้องเป็นงานที่ไม่เสี่ยงภัย ไม่ทำให้ผู้มีรายได้จากงานประจำนั้นสูญเสียรายได้ และในกรณีที่เป็งานที่มีทักษะเฉพาะทาง ต้องได้รับการอบรมความรู้หรือฝึกปฏิบัติก่อน

- การจัดให้ทำงานทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ต่างๆไป เช่น งานพัฒนาสถานที่ งานทำความสะอาด งานปลูกต้นไม้ ควรจัดให้ทำงานไม่เกินวันละ ๖ ชั่วโมง โดยนับจากชั่วโมงที่ทำงานจริง เว้นแต่งานที่มีลักษณะเฉพาะหรืองานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ให้นับจำนวนชั่วโมงทำงานที่แตกต่างไปได้ โดยให้เป็นไปตามที่กรมคุมประพฤติกำหนด ในการทำงานต้องจัดให้มีผู้ควบคุมดูแลและบันทึกผลการทำงานแต่ละครั้ง

- การจัดให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ให้พนักงานคุมประพฤติพิจารณาจากฐานความผิด พฤติกรรม ความร้ายแรงแห่งการกระทำผิด โดยคำนึงถึงเพศ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหาสุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ความรู้ และความสามารถ รวมถึงความเหมาะสม ความสะดวก และระยะเวลาการเดินทางระหว่างที่พักอาศัยกับสถานที่ทำงาน และงานที่จัดให้ทำจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา ตลอดจนปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

- ให้พนักงานคุมประพฤติชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เงื่อนไข ขั้นตอน และวิธีการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ โดยให้ทำงานตามระยะเวลาที่กำหนดในแผนการคุมความประพฤติและแผนการแก้ไขฟื้นฟูแต่ละราย ในกรณีที่เป็เด็กหรือเยาวชน ให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลที่เด็กหรือเยาวชนพักอาศัยอยู่ด้วย บุคคลหรือองค์กรที่รับดูแลเด็กหรือเยาวชน หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนร้องขอเข้าร่วมรับทราบเงื่อนไขการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

- การจัดส่งไปทำงานที่หน่วยงานภาคี ให้พนักงานคุมประพฤติจัดทำหนังสือส่งตัวพร้อมเอกสารบันทึกและรายงานผลการทำงานให้กับหน่วยงานภาคี เพื่อรายงานผลการทำงานให้พนักงานคุมประพฤติทราบ

- ให้พนักงานคุมประพฤติติดตามผลการทำงานจากหน่วยงานภาคีที่ได้ส่งไปทำงานเพื่อเป็นข้อมูลรายงานให้ศาลทราบ และรวบรวมเอกสารไว้ในสำนวนคดี พร้อมบันทึกผลการทำงานแต่ละครั้งลงในระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

- ให้สำนักงานคุมประพฤติคัดเลือกหน่วยงานภาคีให้ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบ และมีลักษณะงานที่หลากหลาย เพื่อรองรับความรู้ ความสามารถ และทักษะของผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยใช้แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในการสรรหา และชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวทาง และขั้นตอนการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

๓.๖ ระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการเพื่อสร้างมัยธรรมเชิงสมานฉันท์ พ.ศ.๒๕๖๐

ซึ่งมีเนื้อหาสาระของระเบียบฯ สรุปได้ดังนี้

- ในคดีที่มีผู้เสียหายให้พนักงานคุมประพฤติชี้แจงให้ผู้กระทำผิดและเสียหายทราบถึงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ และประโยชน์ที่อาจจะได้รับ พร้อมทั้งแนะนำให้เข้าร่วมกระบวนการ ซึ่งการดำเนินการจะทำได้เมื่อผู้กระทำผิดและผู้เสียหายทั้งสองฝ่ายให้ความยินยอม

- ผู้ประสานงานต้องผ่านการอบรมหลักสูตรกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติและได้รับการขึ้นบัญชีจากกรมคุมประพฤติ และให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานคุมประพฤติแต่งตั้งผู้ประสานงานเพื่อทำหน้าที่ในแต่ละคดี

- ผู้ประสานงานมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม การจัดประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ และการจัดทำข้อตกลง

- ในกรณีที่ใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนนำผลจากการประชุมและข้อตกลงประกอบในการจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจ

๓.๗ มาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ

ตามประกาศคณะกรรมการคุมประพฤติ เรื่อง มาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒ ในข้อ ๒ ได้กล่าวถึงเรื่องการสืบเสาะและพินิจไว้ ดังนี้

๒.๑ เป้าหมายการสืบเสาะและพินิจ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยพร้อมความเห็นสำหรับศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจใช้ประกอบดุลพินิจในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อผู้ถูกสืบเสาะและพินิจรายบุคคล โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างสิทธิของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ สิทธิของผู้เสียหาย ความปลอดภัยของสังคม รวมถึงการป้องกันอาชญากรรม และแนวโน้มในการปรับปรุงตนเอง อีกทั้งต้องรับฟังและให้การดูแลช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายตามหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายเพื่อประกอบดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล

๒.๒ การปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจพนักงานคุมประพฤติต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการมีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ มีหลักฐานระบุถึงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ยืนยันได้ และดำเนินการภายใต้หลักสิทธิมนุษยชนที่ปราศจากการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา ความคิดทางการเมืองหรือความคิดเห็นทางอื่น แหล่งกำเนิดทางชาติหรือสังคม และสถานะทางทรัพย์สิน กำเนิดหรืออื่นใด

๒.๓ พนักงานคุมประพฤติต้องชี้แจงให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ พยาน ผู้เสียหาย บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้อุปการะในกรณีที่ถูกสืบเสาะและพินิจเป็นนักโทษเด็ดขาด ทราบถึงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน สิทธิและหน้าที่ในระหว่างที่อยู่ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ

๒.๔ การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง พนักงานคุมประพฤติจะต้องดำเนินการให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง เป็นกลาง ปราศจากอคติ เกี่ยวกับประวัติและภูมิหลังของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ตลอดจนประวัติการกระทำความผิด พฤติการณ์การกระทำความผิด สาเหตุของการกระทำความผิด ความเสียหายและความเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ให้ดำเนินการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ตามความประสงค์ของผู้เสียหายและผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ

ในกรณีของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ให้แสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความพร้อมของผู้อุปการะและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและความเห็นของผู้เสียหาย

๒.๕ พนักงานคุมประพฤติต้องวิเคราะห์ข้อเท็จจริง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงตามข้อ ๒.๔ มาเชื่อมโยง วิเคราะห์และจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจตามหลักเกณฑ์เพื่อพิจารณาแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ สภาพปัญหาและความต้องการ และกำหนดวิธีการคุมความประพฤติหรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสมกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจแต่ละราย โดยหลีกเลี่ยงการใช้โทษจำคุกโดยไม่จำเป็น

ในกรณีที่ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเป็นนักโทษเด็ดขาด ให้ประมวลข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของผู้อุปการะในการดูแลนักโทษเด็ดขาดปฏิบัติตามเงื่อนไข และปรับปรุงตนเอง ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม รวมทั้งความเห็นของผู้เสียหาย เพื่อนบ้านหรือผู้นำชุมชน เพื่อประกอบการพิจารณาปล่อยตัว

๒.๖ รายงานการสืบเสาะและพินิจต้องแสดงถึงพฤติกรรมที่มีแนวโน้มที่จะเป็นอันตรายต่อสังคม ความสามารถในการแก้ไขปรับปรุงตนเองของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ความเห็นของผู้เสียหายและบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติก่อหรือมาตรการอื่นใดที่เหมาะสมกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจแต่ละราย ทั้งนี้ รายงานการสืบเสาะและพินิจนักโทษเด็ดขาด ต้องแสดงถึงความพร้อมของผู้อุปการะที่จะดูแลผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อผู้เสียหายและชุมชน

กรณีที่มีการดำเนินการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ให้เสนอข้อตกลงที่ได้จากการดำเนินการดังกล่าว ให้ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจทราบ

ทั้งนี้ รายงานการสืบเสาะนักโทษเด็ดขาด ต้องแสดงถึงความพร้อมของผู้อุปการะที่จะดูแลผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ และผลกระทบที่มีต่อผู้เสียหายและชุมชน

๒.๗ พนักงานคุมประพฤติต้องจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจเสนอต่อผู้มีอำนาจสั่งใช้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

๒.๘ ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยมีสิทธิคัดค้านรายงานการสืบเสาะและพินิจ ซึ่งพนักงานคุมประพฤติมีสิทธินำพยานหลักฐานเข้าสืบ ประกอบรายงานและความเห็นก่อน และจำเลยมีสิทธิที่จะนำพยานหลักฐานมาสืบหักล้างได้

๒.๙ ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจพึงได้รับการช่วยเหลือสงเคราะห์ตามสมควรโดยคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

๓.๘ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙ ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องการคุมประพฤติไว้ว่า

ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

(๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ

(๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอันอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะรับโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่างเพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะกำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติก่อของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้กระทำผิดตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อตามควรแก่กรณีได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถามแนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

(๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำผิดในทำนองเดียวกันอีก

(๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๕) ให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๖) ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้

(๗) ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหายตามที่ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายตกลงกัน

(๘) ให้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว

(๙) ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้าย หรือก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน

(๑๐) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสดำเนินการทำความผิดขึ้นอีก หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่เห็นสมควร

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคสองนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อใดข้อหนึ่งเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวในวรรคสองที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้ หรือถ้ามีการกระทำผิดทัณฑ์บนให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๗ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ซึ่งกรมคุมประพฤติได้มีการแจ้งการประกาศราชกิจจานุเบกษาของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.๒๕๕๙ และสรุปสาระสำคัญของกฎหมายในเรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์การรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษและการคุมประพฤติ ไว้ดังนี้

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์การรอการกำหนดโทษหรือการรอการลงโทษและการคุมประพฤติ ดังนี้

๑. การกระทำผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และ

๒. คดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี

๓. คดีนั้นศาลจะลงโทษปรับสถานเดียว

ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

(๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน

(๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็น

- โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือ

- โทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ

- พันโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลัง

ที่ศาลจะสั่งพนักงานคุมประพฤติดำเนินการ เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

๔. และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้น

(๑) มีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือ

(๒) กำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้

(๓) ไม่ว่าจะรับโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง

(๔) ให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา

(๕) จะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

มาตรา ๕๖ วรรคสอง เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้

ดังนี้

(๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถามแนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

เงื่อนไขตาม (๑) กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ โดยไม่ต้องอาศัยความยินยอมจากจำเลย เนื่องจากได้มีการแก้ไขกฎหมายจากเดิมที่กำหนดว่า “หรือจัดให้ทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำผิดเห็นสมควร” เป็น “หรือจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์”

(๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติได้อันอาจนำไปสู่การกระทำผิดในตนเอง

เดียวกันอีก

(๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

เงื่อนไขตาม (๑) – (๔) เป็นเงื่อนไขตามกฎหมายเดิมซึ่งพนักงานคุมประพฤติปฏิบัติอยู่แล้ว

(๕) ให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

เงื่อนไขตาม (๕) ถึงแม้จะไม่ปรากฏในกฎหมายเดิม แต่ก็ยังเป็นเงื่อนไขที่พนักงานคุมประพฤติดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

(๖) ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้

เงื่อนไขตามข้อนี้ เป็นกรณีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทาง ซึ่งกรมคุ้มครองประพฤติดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบัน ซึ่งโดยความหมายตาม (๖) น่าจะไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมก็ได้เพราะเป็นเงื่อนไขเพื่อการคุ้มครองประพฤติดี อีกทั้งกฎหมายมิได้ระบุว่าต้องได้รับความยินยอมจากจำเลยก่อน

(๗) ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหายผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายตกลงกัน

หากศาลสั่งเงื่อนไขตามข้อนี้ อาจจะเป็นหน้าที่พนักงานคุ้มครองประพฤติดที่จะต้องเป็นผู้รายงานการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายให้ศาลทราบ

(๘) ให้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว

เงื่อนไขในข้อนี้ ในชั้นที่ประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการกล่าวถึงว่าเป็นกรณีที่มีผู้เชี่ยวชาญมาจัดทำแผน ส่วนกรมคุ้มครองประพฤติดอาจจะดำเนินการเพียงไปติดตามว่าได้มีการดำเนินการตามคำสั่งศาลหรือไม่

(๙) ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้าย หรือก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน

เงื่อนไขข้อนี้ ในชั้นที่ประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการกล่าวถึงว่าเป็นการทำทัณฑ์บนกับศาล ไม่เกี่ยวกับคุ้มครองประพฤติด

(๑๐) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสดำเนินการทำความผิดซ้ำอีก หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่เห็นสมควร

เงื่อนไขตามข้อนี้ ศาลสามารถสั่งเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่เห็นสมควร ซึ่งการเยียวยาเป็นเงื่อนไขที่กว้างมาก

กรณีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่การคุ้มครองประพฤติดของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อใดข้อหนึ่งเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้ หรือถ้ามีการกระทำผิดทัณฑ์บนให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๗ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ข้อสังเกตมาตรา ๕๖

๑. แก้ไขหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษ โดยเพิ่มอัตราโทษจำคุกที่ศาลจะรอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษจาก “ไม่เกินสามปี” เป็น “ไม่เกินห้าปี” ซึ่งหมายความว่าคดีอาญาที่มีระวางโทษจำคุกสิบปี สามารถเข้าสู่ระบบคุ้มครองประพฤติดได้ (หากจำเลยรับสารภาพและศาลพิจารณาลดกึ่ง)

๒. กำหนดให้ศาลอาจรอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษปรับได้

๓. คำว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ” คำว่า “หรือ” หมายถึง “และ” ด้วย กล่าวคือ ไม่ว่าจะจำคุกอย่างเดียว หรือปรับอย่างเดียว หรือทั้งจำคุกและปรับ ก็เข้าเงื่อนไขตามข้อนี้

๔. กำหนดเพิ่มเงื่อนไขที่ให้รอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษในกรณีผู้กระทำความผิดเคยรับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือกรณีผู้กระทำความผิดเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี และมากระทำความผิดในครั้งหลังที่ศาลจะสั่งให้พนักงานคุ้มครองประพฤติดำเนินการ ซึ่งเป็นความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

๕. กำหนดเพิ่มเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดผู้กระทำความผิดที่ได้รับการรอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษ

๖. กรณีโทษปรับศาลสั่งคุมประพฤติ ผู้ต้องโทษปรับยื่นคำร้องขอทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับได้ ดังนั้น หากเป็นกรณีศาลสั่งคุมประพฤติโทษปรับสถานเดียว อาจมีกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับขอทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ ซึ่งจะทำให้พ้นคุมประพฤติไปเลยหรือไม่ ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่ว่าจะเสนอศาลในรูปแบบใด หากมีการทำงานบริการสังคมครบจำนวนแล้ว

๓.๙ คำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับวิธีการรอกการกำหนดโทษ การรอกการลงโทษและการกำหนดเงื่อนไขเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙

ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ ดังนี้

- ข้อ ๑๐ กรณีที่จำเลยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลจะลงโทษจำเลยหรือคุมความประพฤติหรือไม่อย่างไร พึงคำนึงถึงมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตามกฎหมายยาเสพติดด้วย

- ข้อ ๑๑ คดีความผิดที่กระทำมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ศาลพึงกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติโดยให้มีการส่งเสริมหรือแก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายโดยคำนึงถึงเจตนาของจำเลย ความร้ายแรงแห่งการกระทำผิดและผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา กำหนดวิธีการแก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหาย หรือจำนวนเงินในการชดใช้ค่าเสียหายกับให้พิจารณาประกอบกับคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔

การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจสอบถามผู้เชี่ยวชาญ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับวิธีการและจำนวนเงินที่เหมาะสม หรือจัดให้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการหรือจำนวนเงิน เพื่อให้ศาลใช้ประกอบการพิจารณาก่อนกำหนดเงื่อนไขดังกล่าว ทั้งนี้ ศาลควรแจ้งความเห็นหรือข้อเสนอแนะดังกล่าวให้จำเลยทราบด้วย

- ข้อ ๑๒ คดีความผิดใดที่ศาลเห็นว่าจำเลยควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงหรือกลับตัว ศาลพึงกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติโดยให้จำเลยไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุ ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพ หรือให้เข้ารับการอบรม โดยคำนึงถึง

(๑) ความสะดวกของจำเลยในการเดินทางไปรายงานตัว ความเหมาะสมของประเภทของการกระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของจำเลย และประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจากการจัดกระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์นั้น

(๒) ประเภทและระยะเวลาของการฝึกหัดหรือการทำงานเพื่อให้จำเลยมีรายได้ มีความรับผิดชอบหรือมีการทำงานที่เป็นหลักแหล่ง

(๓) หลักสูตรการฝึกอบรมซึ่งควรสอดคล้องกับสาเหตุของการกระทำความผิดเหมาะสมกับพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด รวมถึงอายุ เพศ อาชีพ การศึกษา และความเชื่อทางศาสนาของจำเลย

- ข้อ ๑๓ ในการป้องกันมิให้จำเลยไปกระทำผิดซ้ำ ศาลพึงกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติโดยการให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใด ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย ห้ามเข้าในสถานที่ใด หรือให้ทำทัณฑ์บน โดยให้คำนึงว่าเงื่อนไขดังกล่าว

(๑) ไม่กระทบต่อการดำเนินชีวิตของจำเลยเกินสมควรโดยอาจกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับเวลาสถานที่ และตัวบุคคล หรือเงื่อนไขอื่นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดให้เหมาะสมกับลักษณะของจำเลยก็ได้

(๒) มีส่วนช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตของจำเลย และป้องกันอันตรายต่อผู้เสียหายและสังคม ทั้งนี้ ควรจัดให้มีการติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดโดยนำข้อ ๔ มาบังคับโดยอนุโลม

(๓) ช่วยลดโอกาสและความรุนแรงที่จำเลยอาจก่อเหตุร้ายหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายขึ้นอีก

- ข้อ ๑๔ คดีความผิดคดีที่มีผู้เสียหาย ศาลพึงให้โอกาสจำเลย ผู้เสียหาย ครอบครัวของจำเลยและผู้เสียหาย รวมถึงบุคคลอื่นที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการกระทำความผิดเจรจาตกลงชดเชยค่าสินไหมทดแทน การกระทำพิธีทางศาสนาหรือตามความเชื่อ เพื่อให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ศาลอาจพิจารณานำข้อตกลงที่จำเลยและผู้เสียหายตกลงกันได้ไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใดหรือทั้งหมดก่อนศาลพิพากษากำหนดเป็นเงื่อนไขตามวรรคหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ ศาลควรพิจารณาตรวจสอบข้อตกลงดังกล่าวด้วยว่าต้องไม่เป็นการขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ได้สัดส่วนกับความเสียหายที่เกิดขึ้น และไม่ก่อภาระกับอีกฝ่ายหนึ่งมากเกินไปจนสมควรจนถึงขนาดที่จะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

- ข้อ ๑๕ ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขอื่นๆ เพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง

(๑๐) แห่งประมวลกฎหมาย อาทิจ

(๑) ให้จำเลยปฏิบัติตามศาสนกิจตามที่ศาลเห็นสมควร

(๒) ให้จำเลยบริจาคเงินเพื่อการกุศลหรือสาธารณประโยชน์

(๓) ห้ามจำเลยเสพสุราหรือยาเสพติด

(๔) ให้จำเลยปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลหรือดูแลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ

ทางถนน สำหรับจำเลยที่กระทำความผิดโดยประมาท

๔. แนวคิดและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าว

ซึ่งในที่นี้จะขอเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ เท่านั้น

๔.๑ การรายงานตัว

การกำหนดให้มีการรายงานตัวในระบบงานคุ้มครองประพฤติดังกล่าว เป็นรูปแบบหนึ่งของการควบคุมอาชญากรรมโดยอาศัยเงื่อนไขของกฎหมาย โดยศาลจะเป็นผู้กำหนดให้ผู้กระทำผิดมารายงานตัวต่อพนักงานคุ้มครองประพฤติดังกล่าวหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว ทั้งนี้ เพื่อพนักงานคุ้มครองประพฤติดังกล่าวหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจจะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำผิด ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือและตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพซึ่งการกำหนดความถี่ในการรายงานตัวพนักงานคุ้มครองประพฤติดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับพฤติการณ์การจำแนกผู้กระทำผิดว่ามีความเสี่ยงหรือแนวโน้มกระทำผิดซ้ำในระดับใดมาประกอบการพิจารณา เช่น ในกรณีที่ผลการจำแนกพบว่ามีความเสี่ยงสูง การจัดให้ผู้กระทำผิดมารายงานตัวก็จะต้องกำหนดให้มารายงานตัวบ่อยครั้งมากกว่าผู้ที่มีความเสี่ยงปานกลางหรือต่ำ เป็นต้น

๔.๒ การทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

๔.๒.๑ แนวคิดพื้นฐานในการให้ผู้กระทำผิดทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

การทำงานบริการสังคมในแต่ละประเทศจะมีรูปแบบ วิธีการ กระบวนการ หรือความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการทำงานบริการสังคมที่แตกต่างกัน ปัจจุบันแนวคิดหรือความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการทำงานบริการสังคมในประเทศต่างๆ สามารถจำแนกออกเป็น ๓ แนวความคิด ดังนี้

๔.๒.๑.๑ แนวความคิดที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นมาตรการลงโทษ (Punishment)

แนวความคิดนี้เห็นว่าการให้ผู้กระทำผิดทำงานบริการสังคมเป็นการลงโทษอย่างหนึ่ง เพียงแต่รูปแบบหรือลักษณะของการลงโทษจะแตกต่างจากมาตรการลงโทษอื่นๆ เช่น การลงโทษจำคุกจะทำให้ผู้กระทำผิดสูญเสียอิสรภาพและการลงโทษปรับจะทำให้ผู้กระทำผิดสูญเสียเวลาว่างและเวลาพักผ่อนส่วนตัว เป็นต้น ส่วนการทำงานบริการสังคมจะทำให้ผู้กระทำผิดสูญเสียเวลาว่างและเวลาพักผ่อนส่วนตัว รวมทั้งจะต้องเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน ดังนั้น ในกรณีที่ศาลเห็นว่าการลงโทษด้วยมาตรการอื่นๆ ไม่เหมาะสมกับจำเลยรายใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงโทษจำคุกระยะสั้นหรือในกรณีที่ศาลจะลงโทษปรับจำเลย แต่พิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยเป็นบุคคลยากจน ไม่มีเงินชำระค่าปรับหรือแม้แต่กรณีที่จำเลยเป็นบุคคลที่มีฐานะร่ำรวย การลงโทษปรับจะไม่มีผลให้จำเลยรู้สึกเข็ดหลาบหรือสำนึกในการกระทำผิดของตน ในกรณีต่างๆดังกล่าวนี้ ศาลก็อาจใช้วิธีการสั่งให้จำเลยไปทำงานบริการสังคมเพื่อทดแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้นหรืออาจลงโทษปรับก็ได้

๔.๒.๑.๒ แนวความคิดที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation)

แนวความคิดนี้เห็นว่าการให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดโดยการรับใช้สังคมด้วยการมอบหมายงานให้ทำ จะส่งผลให้ผู้กระทำผิดเกิดความรู้สึกว่าตนเองยังมีคุณค่าต่อสังคม ทั้งการทำงานจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์และเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้มีเวทีสำหรับฝึกหัด เรียนรู้ ทดลอง ทดสอบและพัฒนา ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความพอใจ ความรักในงาน สมาธิ ทักษะในการประกอบอาชีพและการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ

สำหรับกลุ่มผู้กระทำผิดที่ควรนำการทำงานบริการสังคมมาใช้เป็นมาตรการแก้ไขฟื้นฟู ได้แก่ ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานหาเลี้ยงชีพ แต่กลับมิได้ประกอบอาชีพใดเป็นกิจจะลักษณะหรือทำงานจับจืด ย่ำงานบอ่ย ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองหรือผู้อื่น เป็นต้น เพราะการทำงานจะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองยังมีศักยภาพที่จะทำประโยชน์ให้กับตนเองหรือสังคมได้อยู่ มิใช่เป็นบุคคลที่ไร้ค่า ไร้ความสามารถเสียทีเดียว

๔.๒.๑.๓ แนวความคิดที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นการชดใช้ความผิด (Restitution) และทดแทนความผิดแก่ผู้เสียหายและสังคมในคดีอาญาทั่วไป

แนวความคิดนี้เห็นว่าการชดใช้ค่าเสียหายเป็นความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดต่อความเสียหาย ซึ่งนอกจากจะช่วยผู้เสียหายให้ได้รับการเยียวยาและกลับคืนสู่สภาพเดิมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้แล้วยังช่วยให้ผู้กระทำผิดได้เห็นคุณค่าของตนเองและรู้จักเคารพในบรรทัดฐานของสังคม รวมทั้งได้พัฒนาความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมและศีลธรรม ซึ่งรูปแบบของการชดใช้ค่าเสียหายในปัจจุบันมี ๓ รูปแบบที่สำคัญ คือ การชดใช้ด้วยการชดใช้ด้วยการบริการโดยตรงแก่ผู้เสียหาย เช่น การขอขมา หรือทำงานให้แก่ผู้เสียหายและการชดใช้ด้วยการให้บริการแก่สังคมหรือชุมชน เช่น ดูแลเด็ก ทำความสะอาดในหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรสาธารณกุศล เป็นต้น

สำหรับการทำงานบริการสังคมภายใต้เงื่อนไขการคุ้มครองประพฤติกุศลของกรมคุมประพฤติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ และการชดเชยความผิดแก่ผู้เสียหายและสังคม

๔.๒.๒ ความหมายการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ (Community Service)

ตามระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ พ.ศ.๒๕๖๐ ได้ให้ความหมายของคำว่าการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ ว่าหมายถึง งานหรือกิจกรรมที่ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำให้แก่สังคม ชุมชน หรือองค์กรสาธารณกุศล โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือค่าจ้าง และงานหรือกิจกรรมดังกล่าวต้องไม่แสวงหาผลกำไรให้แก่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง

๔.๒.๓ วัตถุประสงค์ของการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

๔.๒.๓.๑ เพื่อกระตุ้นให้ผู้กระทำผิดตระหนักถึงความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อผู้อื่น และสังคมมากยิ่งขึ้น เกิดความภาคภูมิใจว่ายังมีคุณค่าและสังคมยอมรับว่าผู้กระทำผิดมีความสำนึกตัวและยังทำคุณประโยชน์ต่อผู้อื่น

๔.๒.๓.๒ เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะความมีวินัยตลอดจนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

๔.๒.๓.๓ เพื่อให้ชดเชยความเสียหายที่ก่อขึ้นด้วยการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม

๔.๒.๓.๔ เป็นการนำมาตรการทางเลือกอื่นมาใช้แทนวิธีการลงโทษจำคุกหรือโทษปรับ โดยการจำกัดเสรีภาพจำกัดเวลาพักผ่อนส่วนตัวและให้ทำงานที่เป็นประโยชน์แก่สังคม ซึ่งถือว่าเป็นวิธีตอบแทนการละเมิดกฎหมายวิธีหนึ่ง

๔.๒.๔ รูปแบบการทำงานบริการสังคม

มี ๒ รูปแบบ คือ

๔.๒.๔.๑ การทำงานบริการสังคมแบบรายบุคคล หมายถึง การจัดให้ผู้กระทำผิดแต่ละคนไปทำงานบริการสังคมตามความรู้ ความสามารถ หรือการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานหรือชุมชน

๔.๒.๔.๒ การทำงานบริการสังคมสังคมแบบกลุ่ม หมายถึง การจัดให้ผู้กระทำผิดทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยฝึกทักษะด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นให้ดีขึ้น หรือเป็นการทำงานตามความต้องการของชุมชนที่ลักษณะงานต้องใช้คนจำนวนมากหรือเพื่อส่งเสริมการยอมรับและความสัมพันธ์อันดี

๔.๒.๕ ประเภทการทำงานบริการสังคม

มีหลากหลายประเภท อาทิ การพัฒนาหรือทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ เช่น วัด โรงเรียน สวนสาธารณะ สถานที่ท่องเที่ยว การปลูกและดูแลสวนป่าหรือสวนสาธารณะ การช่วยเหลือ ดูแลอำนวยความสะดวก หรือให้ความบันเทิงแก่คนพิการ เด็กกำพร้า คนชรา ผู้ป่วยในสถานสงเคราะห์หรือสถานพยาบาลการฝึกสอนวิชาชีพต่างๆ เช่น สอนกีฬา สอนซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า รถจักรยานยนต์ และกิจกรรมอื่นๆ เช่น การทำงานในห้องสมุด การทาสีเครื่องหมายจราจร การบริจาคโลหิต งานอาสาสมัครช่วยผู้ประสบภัย หรือร่วมรณรงค์ป้องกันอาชญากรรม เป็นต้น

๔.๒.๖ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดให้ทำงานบริการสังคม

การทำงานบริการสังคม เหมาะกับผู้กระทำผิดที่มีปัญหาในด้านการขาดความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ผู้ที่ไม่สามารถแสดงบทบาท หรืออารมณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งผู้ที่ขาดความเอาใจใส่หรือขาดทักษะในการทำงานอาชีพ

การให้ผู้กระทำผิดทำงานบริการสังคม จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม หรือผู้เสียหาย ซึ่งเป็นการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีทั้งต่อตนเองและต่อบุคคลอื่น ช่วยในการเรียนรู้ให้มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน การแก้ไขปัญหาขณะทำงาน สำหรับผู้ที่ยังไม่มีอาชีพก็สามารถให้เข้ารับการฝึกงาน และจัดให้ทำงานที่อาจเป็นอาชีพต่อไปได้

หลักการพิจารณา มีดังนี้

- พิจารณาจากฐานความผิด เงื่อนไข หรือคำสั่งของศาล/อนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

- พิจารณาลักษณะนิสัย ความประพฤติ ความสนใจ ความรู้ ทักษะ ความสามารถทั่วไป และความสามารถพิเศษ รวมทั้งการศึกษาและการประกอบอาชีพ
- งานที่จัดให้ทำจะต้องไม่เป็นงานที่เสี่ยงภัย เช่น การทำงานในที่สูง หรือเกี่ยวข้องกับเครื่องจักร หรือสารเคมีที่เป็นอันตราย ฯลฯ

๔.๒.๗ วิธีดำเนินการในการจัดใหญ่กระทำผิดทำงานบริการสังคม

จะต้องมีการเตรียมการต่างๆอย่างเป็นขั้นตอนหรือเป็นระบบ ตั้งแต่การคัดเลือกจำเลยการคัดเลือกหน่วยงานรองรับ และกิจกรรม รวมทั้งการกำหนดระยะเวลาการทำงานให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละราย

การคัดเลือกจำเลย ในกรณีที่มีศาลมีคำสั่งให้สืบเสาะและพินิจพนักงานคุมประพฤติ จะพิจารณาคัดเลือกจำเลย เพื่อกำหนดเงื่อนไขให้ทำงานบริการสังคมจากหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- ๑) เป็นจำเลยที่พนักงานคุมประพฤติจะเสนอเงื่อนไขคุมความประพฤติ
- ๒) มีความพร้อมหรือความเหมาะสมทางด้านร่างกายและจิตใจ เช่น
  - ไม่เป็นผู้ที่เจ็บป่วยเป็นโรคติดต่อร้ายแรงอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของตนเองหรือผู้อื่น
  - ไม่เป็นผู้ที่กำลังติดยาเสพติดให้โทษหรือติดสุรา
  - ไม่เป็นผู้มีประวัติในการกระทำผิดโดยใช้พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงหรือชอบทำร้ายผู้อื่น
  - ไม่เป็นผู้มีประวัติการกระทำผิดทางเพศหรือกระทำอนาจารต่างๆ
  - ไม่เป็นผู้ซึ่งมีร่างกายพิการไม่สามารถทำงานบริการสังคมประเภทนั้นได้
  - ไม่เป็นผู้มีปัญหาทางอารมณ์หรือบกพร่องทางจิต
  - มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง
- ๓) มีพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยบางอย่างที่สมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข เช่น ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมหรือผู้อื่น เกียรติคุณการทำงาน มีนิสัยจับจอดชอบเปลี่ยนงาน หยุตงาน หรือย้ายงานบ่อย หรือยังไม่ได้ประกอบอาชีพใดเป็นกิจจะลักษณะ เป็นต้น

๔) บางกรณีอาจคัดเลือกให้จำเลยทำงานบริการสังคม เพื่อเป็นการลงโทษหรือชดเชยทดแทนความผิด เช่น คดีที่มีผู้เสียหายแต่จำเลยไม่มีเงินสำหรับชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้เสียหาย หรือคดีที่จำเลยมีฐานะเศรษฐกิจดี การลงโทษปรับเพียงอย่างเดียวอาจไม่ทำให้จำเลยเข็ดหลาบหรือสำนึกผิดในการกระทำของตน

ซึ่งการจัดให้ทำงานบริการสังคมดังกล่าวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการจัดให้ทำงานบริการสังคม โดยไม่ต้องอาศัยความยินยอมจากจำเลย

ตัวอย่างการจัดให้ผู้กระทำผิดในคดีพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ซ้บรรณขณะเมาสุรา) ตามหนังสือแจ้งเวียนการจัดให้ผู้กระทำผิดทำงานบริการสังคมในคดีพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ซ้บรรณขณะเมาสุรา) หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว๒๐๓ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๘ เรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกสำหรับผู้กระทำผิดคดีพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ซ้บรรณขณะเมาสุรา) ได้กำหนดกิจกรรมการทำงานบริการสังคมที่ควรจัดให้ผู้กระทำผิดในคดีพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ซ้บรรณขณะเมาสุรา) ทำ ได้แก่

- ๑) การดูแลผู้ป่วย ผู้พิการจากอุบัติเหตุจราจร/พาเหยื่อไปทัศนศึกษา/การเยี่ยมดูแลเหยื่อที่บ้าน/การเป็นอาสาสมัครในเหตุการณ์อุบัติเหตุจราจรร่วมกับมูลนิธิหรือองค์กรต่างๆ เพื่อให้ผู้กระทำผิดเห็นภาพของการสูญเสีย เกิดความสำนึกและมีความรับผิดชอบมากขึ้น

๒) การเป็นอาสาจราจร เช่น พาคนข้ามถนน โบกรถ เพื่อให้ผู้กระทำผิดบำเพ็ญประโยชน์ โดยช่วยอำนวยความสะดวกยับยันทองถนน อันเป็นการป้องกันอุบัติเหตุให้ลดน้อยลง

๓) การทำความสะอาดป้ายเครื่องหมายจราจร การทาสีจราจรหรือเครื่องหมายจราจร การตัดแฉ้วถางต้นไม้ หรือสิ่งกีดขวางบริเวณข้างทางหรือบริเวณจุดตัดทางรถไฟ เพื่อให้ผู้ใช้รถใช้ถนนสามารถมองเห็นเครื่องหมายจราจรได้ชัดขึ้น หรือมีทัศนวิสัยในการมองเห็นในการขับขี่ยานพาหนะ

๔) การบริจาคโลหิต เพื่อให้ผู้กระทำผิดเกิดจิตสำนึกและแสดงความรับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุหรือผู้ป่วยจากการที่นำโลหิตไปช่วยผู้อื่นได้

๔.๓ การฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

โดยสมมุติฐานเบื้องต้นคนที่ประกอบอาชีพสุจริต มีงานทำเป็นหลักแหล่ง จะทำให้มีความรับผิดชอบและมีรายได้ที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งจะทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ไปก่อปัญหาด้านสังคมในลักษณะต่างๆ แต่การที่จำเลยไม่มีงานทำ หรือมีงานทำไม่เป็นกิจจะลักษณะ มีรายได้ไม่พอใช้จ่าย หรือมีอาชีพไม่สุจริต ก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการกระทำผิด และมักจะเกี่ยวเนื่องกับปัญหาทางการเงินด้วย ดังนั้น หากผลจากการจำแนกสรุปได้ว่าจำเลยมีปัญหาดังกล่าวและเป็นสาเหตุที่นำมาสู่การกระทำผิด พนักงานคุมประพฤติก็ควรที่จะเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหามาให้สอดคล้องกัน อันเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทางหนึ่ง โดยอาจจัดให้เข้ารับการฝึกหัดหรือทำงานอาชีพตามความสนใจหรือความต้องการซึ่งอาจจัดให้ไปเข้ารับการฝึกอาชีพในหลักสูตรที่สถาบันหรือหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการอยู่แล้ว เช่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์ฝึกอาชีพ เป็นต้น หรือสำนักงานคุมประพฤติอาจจัดหาวิทยากรมาสอนวิชาชีพให้ผู้กระทำผิดที่มีความสนใจพร้อมๆ กันเป็นคราวๆ ไป ซึ่งในการให้การช่วยเหลือด้านฝึกหัดหรือการทำงานอาชีวดังกล่าวกรมคุมประพฤติได้มีการทำข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพ เช่น กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ศูนย์ฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

๔.๔ การคบหาสมาคมหรือการประพฤตินออาณาไปสู่การกระทำผิด

การคบหาสมาคมกับบุคคลที่ประพฤติตนเป็นนักเลงอันธพาลหรือบุคคลที่กระทำผิดกฎหมายหรือมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมหรือเป็นผู้จำหน่ายหรือผู้เสพยาเสพติด ย่อมมีความเสี่ยงที่จะทำให้จำเลยมีโอกาสที่จะถูกชักจูงใจให้กระทำความผิดตลอดจนการประพฤตินออาณาไปสู่การกระทำผิด ซึ่งหากผลจากการจำแนกพบว่าการคบหาสมาคมกับบุคคลดังกล่าวหรือการประพฤติดังกล่าวเป็นหนทางที่ทำให้จำเลยมีโอกาสที่จะถูกชักจูงใจให้กระทำความผิดได้ง่าย อันอาจจะทำให้จำเลยมีความเสี่ยงที่จะกระทำผิดซ้ำได้อีก การกำหนดให้เป็นเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติสำหรับจำเลยในลักษณะที่เป็นข้อห้ามกระทำการต่างๆ จึงเป็นการป้องกันมิให้จำเลยไปกระทำผิดซ้ำได้อีกทางหนึ่งเช่นห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิด โดยยินยอมให้มีการตรวจทดสอบการใช้ยาเสพติดให้โทษให้ละเว้นจากการคบหาสมาคมกับผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกประเภท ให้หลีกเลี่ยงการประพฤตินออาณาและการคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความประพฤติเสียหายห้ามขับขี่ยานพาหนะ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมายห้ามเที่ยวเตร่ยามวิกาลห้ามมีไว้ในครอบครองหรือพกพาซึ่งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิดซึ่งผิดกฎหมาย เป็นต้น

๔.๕ การบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น

ปัญหาด้านการติดยาหรือสารเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วย เป็นสาเหตุหนึ่งที่น่ามาสู่การกระทำผิด ดังนั้น ในการแสวงหาข้อเท็จจริงก็จะต้องพิจารณาถึงประเด็นดังกล่าวและหากพบว่ามีปัญหาดังกล่าวก็จะต้องเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือที่สอดคล้องกัน โดยในส่วนของ การบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษมีหลายแบบทั้งแบบใช้ยาและไม่ใช้ยา ซึ่งมีอยู่หลายวิธี เช่น การรักษาแบบชุมชนบำบัด ซึ่งมักเป็นการรักษาแบบผู้ป่วยใน และการรักษาโดยใช้เมทริกซ์โปรแกรม ซึ่งเป็นการรักษาแบบผู้ป่วยนอก ดังนั้น ในการพิจารณาให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาหรือสารเสพติดให้โทษ พนักงานคุมประพฤติจะต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า เป็นผู้เสพหรือผู้ติด เพื่อจะมากำหนดแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมส่วนในด้านความบกพร่องทางจิตใจ ซึ่งเป็นอาการที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด การพูด กริยาท่าทางและอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม ไม่สมเหตุ สมผล หรือไม่อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง โดยอาการที่ปรากฏนั้นมีลักษณะผิดปกติจากบุคคลทั่วไป ซึ่งบางครั้งแม้จำเลยจะไม่บอกหรือไม่รู้ว่าตนเองมีความผิดปกติ แต่พนักงานคุมประพฤติสามารถสังเกตจากการพูด และกริยาท่าทางภายนอก ตลอดจนอาจพูดคุยซักถามเพื่อทำความเข้าใจถึงการรับรู้ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติ ตลอดจนรูปแบบการดำเนินชีวิต วิธีคิดและการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในการดำเนินชีวิตของเขา ซึ่งจะช่วยให้สามารถประเมินความผิดปกติทางจิต/บุคลิกภาพหรือพฤติกรรมของจำเลยว่ามีความผิดปกติหรือไม่ รุนแรงมากน้อยแค่ไหน พนักงานคุมประพฤติน่าจำเป็นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพจิต การปรับอารมณ์และอาการทางจิตประสาทเป็นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถพิจารณาประเมินลักษณะดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตามหากมีข้อสงสัย ไม่แน่ใจเกี่ยวกับความผิดปกติทางจิต/บุคลิกภาพหรือพฤติกรรมของจำเลย หรือพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยมีอาการผิดปกติค่อนข้างมาก พนักงานคุมประพฤติดาจส่งต่อให้หน่วยงานที่มีบริการทางจิตเวชช่วยทำการตรวจวินิจฉัย หรือแม้แตกรณีที่เคยเข้ารับการบำบัดรักษาอาการเจ็บป่วยทางจิตประสาท พนักงานคุมประพฤติก็น่าควรติดต่อขอประวัติความเจ็บป่วยจากสถานพยาบาลนั้นๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และเสนอข้อเท็จจริงในรายงานการสืบเสาะและพินิจ พร้อมทั้งเสนอวิธีการปฏิบัติหรือดูแลช่วยเหลืออย่างถูกต้องต่อไป ในกรณีที่จำเลยมีปัญหาสุขภาพทางกายหรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ควรพิจารณาที่การมีโรคประจำตัวที่มีความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือดำเนินชีวิตของจำเลย หากพบว่าจำเลยมีโรคประจำตัว พนักงานคุมประพฤติน่าต้องสอบถามถึงความรุนแรงของโรคหรืออาการและการบำบัดรักษาว่ามีการรักษาอยู่ที่ใดหรือไม่ มีการใช้ยาอะไรบ้าง อาการของโรคจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงานหรือส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือดำเนินชีวิตประจำวันของจำเลยหรือไม่ หรือมีส่วนที่ทำให้เกิดการกระทำผิด หรือนำมาสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เช่น ติดสุราเรื้อรังจนทำให้ไม่สนใจทำงานและทำร้ายคนในครอบครัว และก่อให้เกิดปัญหาทางการเงิน ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน พนักงานคุมประพฤติก็น่าควรที่จะเสนอวิธีการช่วยเหลือตามความจำเป็น เช่น ให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดสุราเรื้อรัง เป็นต้น

๔.๖ การเข้ารับการฝึกอบรม

การเข้ารับการอบรมเป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำผิดมีความรู้ ความเข้าใจถึงระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับฐานความผิดที่ตนเองได้กระทำ ตลอดจนกฎหมายอื่นๆอันจะทำให้รู้ถึงเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดใดๆ รวมทั้งเป็นการเสริมความรู้ ความเข้าใจในเรื่องอื่นๆที่จะทำให้ผู้กระทำผิดได้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ตลอดจนเป็นการพัฒนาทัศนคติและจิตสำนึกที่ดีให้แก่ตนเอง ซึ่งการฝึกอบรมมีหลายลักษณะ เช่น

๔.๖.๑ การอบรมธรรมะ เป็นการจัดให้ผู้กระทำผิดที่สมควรได้รับการขัดเกลาจิตใจด้วยหลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่ตนนับถือได้รับการสั่งสอนอบรมด้วยหลักธรรมทางศาสนา

๔.๖.๒ การอบรมความรู้ เป็นการจัดให้ผู้กระทำผิดที่สมควรได้รับการเสริมสร้างหรือพัฒนาความรู้หรือความเข้าใจ รวมทั้งทัศนคติและทักษะความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เน้นในด้านการรู้คิด (cognition) เป็นสำคัญให้ได้รับการถ่ายทอดอบรมความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆจากวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการอบรมความรู้ต่างๆ เช่น อบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจรสำหรับผู้กระทำผิดในความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก การอบรมความรู้เกี่ยวกับแอลกอฮอล์และปริมาณการดื่มที่ปลอดภัยต่อสุขภาพสำหรับผู้กระทำผิดในความผิดเกี่ยวกับการขับรถในขณะเมาสุรา การอบรมความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดแก่ผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น

๔.๖.๓ การจัดค่ายยาเสพติด เป็นการจัดให้ผู้กระทำผิดที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูภายใต้แนวคิดของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการจัดกิจกรรมในลักษณะของการจัดให้ผู้กระทำผิดเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกันเป็นกลุ่มในลักษณะของการเข้าค่ายเพื่อการเรียนรู้ต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหนึ่ง ๓ - ๗ วัน แล้วแต่หลักสูตรที่กำหนด

๔.๖.๔ การอบรมป้องกันการเสพยา เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับผู้กระทำผิดที่เคยเป็นผู้เสพยา/ผู้ติดยาเสพติดและกำลังอยู่ในระหว่างช่วงเวลาของการเลิกยาเสพติดในระยะเริ่มต้น โดยจัดให้ผู้กระทำผิดเข้าร่วมกิจกรรมเป็นครั้งคราวตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและทักษะการป้องกันการหวนกลับไปเสพยาและเลิกยาเสพติดในระยะเริ่มต้น

๔.๖.๕ การอบรมเพื่อแนะแนวอาชีพ เป็นการจัดให้ผู้กระทำผิดที่ว่างงานหรือต้องการหางานใหม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งงานอาชีพและการจ้างงานจากกิจกรรมแนะนำงานอาชีพนั้น ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวอาจจัดเป็นการจัดโดยสถาบันหรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อแนะนำอาชีพโดยตรงหรือสำนักงานคุมประพฤติประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานจัดหางานจังหวัด เป็นผู้มาให้คำแนะนำแก่ผู้กระทำผิดพร้อมๆ กันในคราวเดียวกันก็ได้

๔.๗ การห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใด

การห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัยหรือห้ามเข้าสถานที่ใดเป็นข้อห้ามเพื่อป้องกันมิให้กระทำผิดซ้ำและเป็นการควบคุมหรือปรับพฤติกรรมที่เป็นข้อบกพร่องหรือความเสี่ยงซึ่งกรมคุมประพฤติได้มีการนำมาใช้กับผู้กระทำผิดในงานคุมประพฤติในกรณีของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทาง โดยได้ดำเนินการในลักษณะโครงการทดลองต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๕๘ และใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ เด็กและเยาวชน ผู้ได้รับการพักการลงโทษ ทั้งที่ผ่านสืบเสาะและพินิจและการคุมความประพฤติผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์และผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๖๒ (ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป) ก็ได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับผู้กระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ และนักโทษเด็ดขาด

๔.๘ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring)

๔.๘.๑ ความหมายของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ตามกฎกระทรวงการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง พ.ศ.๒๕๖๐ ได้ให้ความหมายของคำว่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ว่าหมายถึง เครื่องอุปกรณ์รับส่งสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์พร้อมกับชุดอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการ

ติดตามตัว รวมถึงการตรวจสอบความเคลื่อนไหวหรือตำแหน่งของผู้ถูกคุมความประพฤติ ส่วนคำว่าอุปกรณ์อื่นใด หมายถึง เครื่องอุปกรณ์รับส่งสัญญาณอื่นนอกจากสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมกับชุดอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการติดตามตัว รวมถึงการตรวจสอบความเคลื่อนไหวหรือตำแหน่งของผู้ถูกคุมความประพฤติ

๔.๘.๒ วัตถุประสงค์ของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

เพื่อใช้ในการติดตามตัว รวมถึงการตรวจสอบความเคลื่อนไหวหรือตำแหน่งของผู้ถูกคุมความประพฤติ

๔.๘.๓ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวของกรมคุมประพฤติในภารกิจการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย

กรมคุมประพฤติได้มีการเสนอแนวทางในการนำมาใช้ โดยให้พิจารณาเสนอความเห็นที่จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวที่พิจารณาจากผลการประเมินจำเลยที่มีความเสี่ยงสูงในระดับสูงและปานกลาง ซึ่งโดยปกติหากเป็นกรณีความเสี่ยงสูงจะเสนอความเห็นว่าการคุมความประพฤติไม่เหมาะสมแม้จำเลยจะมีเหตุอันอันควรปราณีก็ตาม ส่วนความเสี่ยงปานกลางแต่มีข้อเสียอยู่บ้างก็อาจใช้วิธีการคุมความประพฤติแต่กำหนดใช้เงื่อนไขที่เข้มงวดมากกว่าปกติ เป็นต้น ผู้ปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจอาจเคยมีประสบการณ์เมื่อประเมินจำเลยแล้วไม่สามารถจัดทำหรือเสนอความเห็นได้ เช่น จะเสนอวิธีการจำคุกจำเลยก็มีเหตุอันควรปราณี เช่น มีภาระดูแลครอบครัว แต่บุคคลใกล้ชิดในครอบครัวก็ไม่สามารถที่จะดูแลควบคุมพฤติกรรมของจำเลยได้ จะเสนอใช้วิธีการคุมความประพฤติจำเลยก็มีนิสัยความประพฤติที่มีข้อบกพร่อง มีปัจจัยเสี่ยงที่อาจหันกลับไปก่อเหตุกระทำผิดได้อีก แต่ไม่มีประวัติการต้องโทษจำคุกมาก่อน จะเสนอใช้วิธีการคุมความประพฤติก็ไม่มั่นใจว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ จะเสนอวิธีการคุมความประพฤติไม่เหมาะสมก็ยังไม่เห็นว่าจะให้โอกาสแก้ไขได้ซึ่งน้ำหนักแล้วก้ำกึ่งกัน การพิจารณาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ในกรณีนี้เช่นนี้จะต้องคำนึงถึงสิ่งที่เป็นข้อบกพร่องของจำเลย เช่น นิสัยความประพฤติชอบเที่ยวเตร่ ชอบแข่งรถประลองความเร็ว ดื้อรั้น ไม่เชื่อฟัง ชอบมั่วสุมกับเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษในเวลากลางคืน อาชีพขับรถรับจ้างสาธารณะ รถบรรทุกขนาดใหญ่ รถรับ-ส่งนักเรียน แต่ชอบขับรถเร็ว เป็นต้น ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวเพื่อช่วยควบคุมหรือแก้ไขนิสัยและความประพฤติที่เป็นข้อบกพร่องหรือความเสี่ยงของจำเลย เช่น การจำกัดความเร็วในการขับรถ การกำหนดห้ามออกจากที่พักอาศัยในเวลากลางคืน การกำหนดเส้นทางเดินทาง การห้ามเข้าในบางสถานที่ เป็นต้น ทั้งนี้ การเสนอให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวจะต้องเชื่อมโยงให้เห็นว่าการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องด้านใดของจำเลย ทั้งนี้เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองและเพื่อความปลอดภัยของทั้งตัวจำเลยและสังคม การให้จำเลยมีเวลาคิดทบทวนและตระหนักในภาระหน้าที่ของตนเอง ได้มีเวลาอยู่กับครอบครัว สร้างครอบครัวที่อบอุ่นเข้มแข็ง ตัวอย่างเช่น คดีขับรถชนมะสุรา จำเลยส่วนใหญ่จะมีนิสัยชอบเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืน ตีมสุราสังสรรค์กับเพื่อนฝูง ซึ่งเมื่อไปขับรถอาจก่อให้เกิดอันตรายทั้งตัวเองและผู้ใช้รถใช้ถนนรายอื่น เกิดอุบัติเหตุและการสูญเสียที่รุนแรง บางรายเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำในฐานความผิดเดิม แสดงให้เห็นว่าจำเลยไม่สามารถดูแลหรือควบคุมตัวเองได้ การให้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวโดยกำหนดห้ามออกจากที่พักอาศัย อาจมีข้อโต้แย้งว่าไม่สามารถทำให้เลิกตีมสุราได้ แต่การตีมอยู่ในบ้านหากไม่ไปขับรถก็จะไม่เกิดอุบัติเหตุซึ่งจะปลอดภัยทั้งตัวจำเลยและสังคมด้วย นอกจากนี้จำเลยจะได้มีเวลาอยู่กับครอบครัว ได้แสดงบทบาทหน้าที่ของตนเองในครอบครัวสร้างความอบอุ่นใกล้ชิดกันในครอบครัวได้มากขึ้น

๔.๘.๔ ข้อพิจารณาที่เป็นข้อสังเกตในการเสนอใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว

๑. ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวจำเลยและบุคคลใกล้ชิดที่เป็นข้อจำกัดในการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว

๑.๑ อายุ การพิจารณาถึงช่วงวัยของจำเลยที่สัมพันธ์กับภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ เช่น ช่วงวัยกำลังศึกษาเล่าเรียน ช่วงประกอบอาชีพและดูแลครอบครัว ช่วงสูงอายุ เป็นต้น

๑.๒ สุขภาพร่างกาย กรณีการใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ เช่น เครื่องกระตุ้นหรือควบคุมจังหวะการเต้นของหัวใจ เครื่องช่วยการได้ยิน ฯลฯ ซึ่งต้องมีหลักฐานยืนยัน

๑.๓ ภาวะแห่งจิต กรณีมีอาการทางจิตที่ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ต้องอยู่ภายใต้การดูแล หรือมีหลักฐานของแพทย์รับรอง

๑.๔ บุคคลใกล้ชิดในครอบครัว ทั้งตัวจำเลยและคนอื่น โดยเฉพาะบุคคลใกล้ชิดในครอบครัวเข้าใจและยอมรับการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวหรือไม่ ต้องทำความเข้าใจทั้งกับตัวจำเลยและคนใกล้ชิดให้มีความเข้าใจด้วย

๑.๕ การประกอบอาชีพ ให้พิจารณาว่าเป็นอุปสรรคหรือผลกระทบต่อการทำงานประกอบอาชีพหรือไม่ เช่น งานที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีวิทยุโทรคมนาคม (ทำงานในสนามบิน สถานีวิทยุโทรทัศน์ ฯลฯ)

๑.๖ บ้านและสภาพแวดล้อม เช่น ที่อยู่อาศัยไม่เป็นหลักแหล่ง หอพักในโรงงาน อาคารสูง

๒. ประวัติการกระทำความผิด ข้อควรพิจารณากรณีที่มีการกระทำความผิดซ้ำในฐานความผิดเดิม เคยผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ การฟื้นฟูฯ เป็นต้น

๓. ระยะเวลาในการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว พิจารณาให้สอดคล้องกับข้อมูลจากการประเมิน ทั้งในเรื่องนิสัยความประพฤติ พฤติกรรมความเสี่ยงและพฤติการณ์คดี (ความรุนแรง การบรรเทาผลร้าย ความต้องการของผู้เสียหาย ฯลฯ) ทั้งนี้ ควรเป็นระยะเวลาที่จะทำให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ประเมินไว้ว่าเป็นข้อบกพร่องเสียหาย เช่น ๑-๓ เดือน โดยใช้ควบคู่กับโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูอื่นๆ ที่เหมาะสม

๔. การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว ส่วนหนึ่งเป็นมาตรการเพื่อป้องกันคุ้มครองสังคม ให้ปลอดภัย ลดความเสี่ยงที่จะเป็นภัยเดือดร้อนต่อสังคม สร้างความรู้สึกให้สังคมมั่นใจว่าจำเลย จะไม่ไปกระทำความผิด สร้างความเดือดร้อนต่อสังคมอีก

๕. การดำเนินการภายใต้ข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) จากการที่มีข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่ไม่ใช่การคุมขัง ซึ่งเรียกว่า “ข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules)” โดยกระทรวงยุติธรรมมีนโยบายให้หน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดให้นำข้อกำหนดกรุงเทพไปปฏิบัติ เพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด และคุ้มครองสิทธิของประชาชนโดยทั่วไป และกลุ่มคนด้อยโอกาสในสังคม กรมคุมประพฤติซึ่งมีภารกิจที่ต้องดำเนินการกับผู้กระทำความผิดในหลายภารกิจ ในส่วนของกลุ่มงานสืบเสาะและพินิจ สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ (ปัจจุบัน คือ กองพัฒนาการคุมประพฤติ) ได้ศึกษารายละเอียดของข้อกำหนดกรุงเทพแล้ว มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติในกระบวนการของการสืบเสาะและพินิจ ดังนี้

ข้อ ๕๗ การพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดหญิง ในเรื่องมาตรการเบี่ยงเบนการเข้าสู่กระบวนการทางศาลและทางเลือกอื่นๆในขั้นตอนการพิจารณาและในการตัดสินพิพากษา ซึ่งพิจารณาจากประวัติของการตกเป็นเหยื่อและภาระหน้าที่ในการดูแลครอบครัว

ข้อ ๕๘, ๖๑ และ ๖๔ กระบวนการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติที่ตอบสนองต่อข้อกำหนดกรุงเทพ โดยเฉพาะการเสนอความเห็นต่อศาลในเรื่องวิธีการลงโทษที่เหมาะสม ซึ่งพิจารณาจากประวัติครอบครัวและภูมิหลัง ประวัติการกระทำผิด ภาระหน้าที่ของผู้หญิงในการดูแลครอบครัว หญิงมีครรภ์ หญิงมีบุตรในวัยพึ่งพิง ซึ่งเป็นเหตุบรรเทาโทษหรือเหตุอันควรปราณีที่นำเสนอสู่ศาล ประกอบกับการพิจารณาถึงความรุนแรงของลักษณะการกระทำผิดทางอาญา (การวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการกระทำผิด ปัจจัยแวดล้อมและจิตใจที่ก่อให้เกิดการกระทำผิด ซึ่งอยู่ในเรื่องของสภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดี) แล้วสรุปเสนอความเห็นต่อศาลเพื่อพิจารณาลงโทษที่เหมาะสม ทั้งนี้หากกรณีเป็นผู้หญิงที่มีเหตุบรรเทาโทษ (ตามข้อ ๖๑, ๖๔) ก็จะหลีกเลี่ยงการเสนอลงโทษจำคุก

๔.๙ การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือการเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นตามที่ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายตกลงกัน

การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือการเยียวยาความเสียหายเป็นการบรรเทาผลร้ายทางหนึ่งของผู้กระทำผิด เพื่อแสดงออกถึงความรับผิดชอบในการกระทำผิดของตน ทั้งนี้อาจเป็นรูปแบบของการชดใช้หรือชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยตัวเงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ หรือการกระทำใดๆ เพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายหรือฟื้นฟูสัมพันธภาพระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ที่มีความเสียหายจากการกระทำผิดนั้น เช่น การขอโทษ ผู้เสียหาย การทำงานแทนการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน การกระทำพิธีทางศาสนาหรือความเชื่อ เพื่อให้เกิดความสงบสุขร่วมกันในสังคม ซึ่งในเรื่องดังกล่าวบางครั้งอาจจะเป็นกรณีที่ฝ่ายจำเลยและผู้เสียหายได้มีการเจรจาตกลงกันมาก่อนแล้วในชั้นของพนักงานสอบสวน หรือชั้นอัยการ หรือในการสอบปากคำจำเลยและผู้เสียหายระหว่างการสืบเสาะและพินิจ ซึ่งพนักงานคุมประพฤติสามารถนำรายละเอียดของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือการเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นมาเสนอเป็นเงื่อนไขเพื่อคุมคุมประพฤติได้ นอกจากนี้ในกรณีที่ไม่ได้มีการเจรจาตกลงกันมาก่อนหรือเคยมีการเจรจาตกลงกันมาก่อนแต่ไม่สามารถตกลงร่วมกันได้ แต่เมื่อเข้าสู่กระบวนการสืบเสาะและพินิจแล้วพนักงานคุมประพฤติได้มีการเชิญชวนให้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งทั้งจำเลยและผู้เสียหายมีความประสงค์ที่จะเข้าสู่กระบวนการ และผู้ประสานงานได้ทำหน้าที่ในการจัดประชุมประสานสัมพันธภาพจนสามารถทำข้อตกลงในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายร่วมกันได้ ข้อตกลงดังกล่าวก็สามารถนำมาเสนอเป็นเงื่อนไขเพื่อคุมคุมประพฤติได้เช่นกัน

๔.๑๐ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ

๔.๑๐.๑ แนวความคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เกิดจากการเปลี่ยนแนวคิดและวิถีคิดที่มีต่ออาชญากรรม อาชญากร และผู้เสียหาย จากเดิมที่มองว่าอาชญากรรมเป็นการกระทำที่ต่อต้าน/เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐ รัฐต้องเข้ามาดำเนินการ ผู้เสียหายไม่มีส่วนในกระบวนการ แต่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มองว่าอาชญากรรมเป็นการทำลายสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ผู้กระทำผิด และผู้เสียหาย ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงเป็นกระบวนการที่มุ่งแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยให้ผู้เสียหายได้มีโอกาสบอกกล่าวความรู้สึกและความเสียหายตลอดจนผลกระทบที่ได้รับจากอาชญากรรมหรือการกระทำผิดที่เกิดขึ้น ให้ผู้กระทำผิดได้แสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของเขา โดยการบรรเทาหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดของเขาต่อผู้เสียหายโดยตรง เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการยุติธรรมการเชิงสมานฉันท์แล้ว คู่กรณีควรต้องรู้สึกว่าคุณภาพความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ยุติลงแล้ว นอกจากนั้น กระบวนการยุติธรรมการเชิงสมานฉันท์ยังตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยหลักการยอมรับและการบูรณาการเขาให้กลับสู่ชุมชนด้วยการปรับพฤติกรรมให้เป็นผู้ที่เคารพต่อกฎหมาย

๔.๑๐.๒ ความหมายของกระบวนการยุติธรรมการเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ

ตามระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการในการดำเนินการเพื่อสร้างคามยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ พ.ศ.๒๕๖๐ ได้ให้ความหมายของคำว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติว่าหมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายได้แสดงความรู้สึกและบอกเล่าผลกระทบที่ได้รับ ผู้กระทำผิดได้แสดงความรับผิดชอบและนำไปสู่การที่ผู้เสียหายได้รับการชดใช้เยียวยาหรือชดใช้ความเสียหายตามความต้องการ

๔.๑๐.๓ วัตถุประสงค์ของการใช้กระบวนการยุติธรรมการเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ

เพื่อให้ผู้เสียหายได้มีโอกาสบอกกล่าวถึงความรู้สึกและความเสียหาย ตลอดจนผลกระทบที่ได้รับ จากอาชญากรรมหรือการกระทำผิดที่เกิดขึ้น และให้ผู้กระทำผิดได้แสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของเขา โดยการบรรเทาหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของเขาต่อผู้เสียหายโดยตรง

๔.๑๐.๔ รูปแบบการระงับข้อพิพาทในความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ที่รู้จักกันทั่วไปมี ๔ รูปแบบ คือ

๔.๑๐.๔.๑ การระงับข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำผิด (victim-offender mediation)

๔.๑๐.๔.๒ คณะกรรมการฟื้นฟูชุมชน (community reparative board)

๔.๑๐.๔.๓ การประชุมกลุ่มครอบครัว (family group conferencing)

๔.๑๐.๔.๔ การพิพากษาโต๊ะกลม (circle sentencing)

โดยกรมคุมประพฤติได้เลือกใช้รูปแบบการระงับข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำผิด (victim-offender mediation) ในขั้นตอนของการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ภายใต้การดำเนินงานของพนักงานคุมประพฤติผู้ปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเรียกกันว่า “พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์” ที่จะทำหน้าที่เป็นคนกลางผู้ประสานงานระหว่างฝ่ายจำเลยและฝ่ายผู้เสียหาย ทั้งในขั้นตอนของการเตรียมความพร้อม การจัดการประชุมและการดำเนินการภายหลังการประชุม ในขณะที่พนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดีก็จะดำเนินการสืบเสาะและพินิจจำเลยไปตามขั้นตอน ซึ่งผลจากการทำข้อตกลงในการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพจะนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการรายงานให้ศาลทราบเพื่อประกอบดุลพินิจในการพิพากษาพิพากษา โดยกรมคุมประพฤติได้มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๗ และจากการดำเนินงานที่ผ่านมาผลจากการประชุมมีทั้งสามารถทำข้อตกลงกันได้และไม่สามารถทำข้อตกลงกันได้ โดยในกรณีที่สามารถทำข้อตกลงกันได้ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการชดใช้ค่าเสียหายที่เป็นตัวเงิน การขอขมาหรือขอโทษ การทำงานบริการสังคม การบริจาคโลหิต อย่างไรก็ตามดำเนินการดังกล่าวในระยะแรกยังไม่มียกกฎหมายรองรับการทำงานของพนักงานคุมประพฤติที่ทำหน้าที่คนกลางโดยตรง เพียงแต่อาศัยช่องทางในการดำเนินการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ จึงทำให้พนักงานคุมประพฤตินำอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการเพื่อสร้างคามยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙ ในมาตรา ๕๖ วรรคสอง (๗) ก็ได้มีการให้อำนาจศาลในการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติจำเลยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ไว้ด้วยเช่นกัน

๔.๑๑ การแก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่กระทบต่อความอยู่รอดของมวลมนุษยชาติ เนื่องจากปัญหาสภาวะโลกร้อนและความเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศ ทั้งยังมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ไม่ว่าจะเป็นภัยธรรมชาติที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน หรือเกิดขึ้นในพื้นที่ที่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ประเทศไทยจึงเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับประชาคมโลกอื่นๆ และถือว่าปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยเป็นปัญหาของชาติ ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งในรูปของคดีสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมจึงจำเป็นต้องบังคับใช้กฎหมายเพื่อสร้างความยุติธรรมในการเข้าใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและเป็นธรรม ในส่วนของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินการกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลักษณะของการให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้เรียนรู้ การสร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจในตนเอง รวมทั้งฝึกความมีวินัย ความรับผิดชอบ และตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปในทางที่เหมาะสมและไม่กระทำความผิดซ้ำอีก โดยได้มีการทำข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ระหว่างกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑ โดยจัดส่งผู้ถูกคุมความประพฤติในสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพไปทำงานบริการสังคมในพื้นที่ดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานที่ผ่านมาแม้ว่าจะยังไม่มีการทำงานข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือกับกรมอุทยานฯ แต่สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพก็ได้มีการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำงานบริการสังคมเกี่ยวกับการดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกป่าทดแทน การทำฝายชะลอน้ำ การจัดทำแนวป้องกันไฟป่า เป็นต้น

๔.๑๒ การทำทัณฑ์บน

เป็นเรื่องของการป้องกันไม่ให้อาเจียรไปกระทำผิดซ้ำ ช่วยลดโอกาสหรือความรุนแรงที่จำเลยอาจก่อเหตุร้ายหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายขึ้นซึ่งพนักงานคุมประพฤติอาจจะเสนอให้ศาลกำหนดเงื่อนไขในเรื่องของการทำทัณฑ์บนกับศาลไว้ อย่างไรก็ตามในเรื่องเงื่อนไขเกี่ยวกับการทำทัณฑ์บนที่กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขเพื่อการคุมความประพฤตินี้ในชั้นที่ประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการกล่าวถึงว่าเป็นการทำทัณฑ์บนกับศาล ไม่เกี่ยวกับคุมประพฤติ

๔.๑๓ ข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือต่างๆที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหรือกระทรวงยุติธรรมได้ทำไว้เพื่อการบูรณาการช่วยเหลือผู้กระทำผิด

ในการดำเนินการด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือ และสงเคราะห์แก่ผู้ที่ประสบปัญหาตามที่ได้จากการประเมินผลการจำแนกผู้กระทำผิดตามสภาพ ปัญหา ความต้องการ และความจำเป็น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหรือกระทรวงยุติธรรมได้มีการประสานความร่วมมือและทำข้อตกลงกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น

๔.๑๓.๑ ข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการดำเนินการด้านพัฒนาและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

๔.๑๓.๒ ข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการจัดหางานให้แก่ผู้ถูกคุมความประพฤติ ผู้พ้นจากการคุมความประพฤติและผู้พ้นโทษ ระหว่างกรมคุมประพฤติกับกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๖

๔.๑๓.๓ ข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการจัดหางานให้แก่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๕ ระหว่างกรมคุมประพฤติกับกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๖

๔.๑๓.๔ ข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการส่งเสริมศักยภาพผู้กระทำผิดและบูรณาการแผนงานที่เกี่ยวข้อง ระหว่างกระทรวงยุติธรรมกับกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

๔.๑๓.๕ ข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมผู้กระทำผิดและผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเด็กและเยาวชนและผู้ใหญ่ในกระบวนการยุติธรรมเพื่อคืนคนดีสู่สังคม ระหว่างกระทรวงยุติธรรมกับคอมมูนิตี้อินคอนโทร เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๘

๔.๑๓.๖ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการแก้ไขฟื้นฟูและป้องกันมิให้จำเลยกลับไปกระทำ ความผิดซ้ำในคดีอาญาที่ศาลมีคำพิพากษาโดยกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติจำเลยและเยียวยาผู้เสียหาย ด้วยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมตามแนวทางกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ระหว่างกรมคุมประพฤติกับศาลอาญา เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑

๔.๑๓.๗ ข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพและแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องหา และผู้กระทำผิด ระหว่างกรมคุมประพฤติกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

๔.๑๓.๘ ข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการพัฒนาฝีมือแรงงานให้กับผู้ต้องหาและผู้กระทำผิด ระหว่างกรมคุมประพฤติกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖

๔.๑๓.๙ บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนากระบวนการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคม แก่ผู้ต้องหาคดียาเสพติดและคดีความรุนแรงในครอบครัวในระบบศาล ระหว่างกรมคุมประพฤติกับสำนักงานศาลยุติธรรม กรมสุขภาพจิต สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๗

๔.๑๓.๑๐ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อยกระดับการศึกษาให้แก่ผู้ต้องหาและผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติ ระหว่างกรมคุมประพฤติกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๗

๔.๑๓.๑๑ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคม เพื่อสร้างจิตสำนึกและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ระหว่างกรมคุมประพฤติกับมูลนิธิปอเต็กตึ๊งเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๙

๔.๑๓.๑๒ ข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ ระหว่างกรมคุมประพฤติกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

ซึ่งพนักงานคุมประพฤติสามารถใช้ประโยชน์จากข้อตกลงฯต่างๆเหล่านี้โดยนำมาใช้ประกอบในการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้อง

๔.๑๔ แนวทางของพนักงานคุมประพฤติในการเสนอเงื่อนไขการคุมความประพฤติต่อศาลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖

คู่มือการปฏิบัติงานการสืบเสาะผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เอกสารหมายเลข ๔/๒๕๕๑ พิมพ์ครั้งที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๘ ได้กล่าวถึงแนวทางของพนักงานคุมประพฤติในการเสนอเงื่อนไขการคุมความประพฤติต่อศาลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ไว้ ดังนี้

๓.๗.๑ เงื่อนไขตามมาตรา ๕๖ (๑)

- ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติจำนวน.....ครั้ง ภายในระยะเวลา.....เดือน/ปี เพื่อพนักงานคุมประพฤติได้สอบถาม แนะนำช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ

- ให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่พนักงานคุมประพฤติและจำเลยเห็นสมควร

ทั้งนี้ในส่วนของการเสนอเงื่อนไขให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ มีวัตถุประสงค์ คือ การเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบให้เกิดแก่ผู้กระทำผิด และการช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมรวมทั้งความมีระเบียบวินัย นอกจากนี้เพื่อเป็นการชดเชยความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งมีหลักเกณฑ์สำหรับการเสนอความเห็นเพื่อกำหนดประเภทของกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมควรมีความสอดคล้องกับฐานความผิดหรือความรู้ความสามารถของผู้กระทำผิด และควรเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นพลังสร้างสรรค์เพื่อดีงศักยภาพและความสามารถกระตุ้นพลังสร้างสรรค์เพื่อดีงศักยภาพและความสามารถของผู้กระทำผิดมาใช้ให้เกิดประโยชน์ รายละเอียดสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากคู่มือการปฏิบัติงานการทำงานบริการสังคมสำหรับพนักงานคุมประพฤติ (เอกสารหมายเลข ๘/๒๕๕๙)

๓.๗.๒ เงื่อนไขตามมาตรา ๕๖ (๒)

- ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

ตัวอย่าง

- ให้ประกอบอาชีพที่เหมาะสมด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่ออุปการะเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว

- ให้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยความตั้งใจจริงเพื่อให้มีงานทำเป็นกิจจะลักษณะอันจะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีพและเป็นการแบ่งเบาภาระในครอบครัว

- ให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทุกครั้งก่อนเปลี่ยนงานและต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากพนักงานคุมประพฤติก่อนออกจากงาน

๓.๗.๓ เงื่อนไขตามมาตรา ๕๖ (๓)

- ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติได้อันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก

ตัวอย่าง

- ห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิด โดยยินยอมให้มีการตรวจทดสอบการใช้ยาเสพติดให้โทษและให้ละเว้นจากการคบหาสมาคมกับผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกประเภท

- ให้หลีกเลี่ยงการประพฤติชั่วและการคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความประพฤติเสียหาย

- ห้ามขับยานพาหนะ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมาย

- ห้ามเที่ยวเตร่ยามวิกาล
- ห้ามมีไว้ในครอบครองหรือพกพาซึ่งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิดซึ่งผิดกฎหมาย
- ห้ามดื่มสุราหรือสิ่งมีเมาทุกชนิด อันอาจเป็นสาเหตุให้จำเลยกระทำความผิดในทำนองเดียวกัน

นี้อีก

- ห้ามเกี่ยวข้องกับการเล่นการพนันทุกชนิด ตลอดจนห้ามเข้าในสถานที่ที่จัดมีการเล่นการพนันทุกชนิด และให้ละเว้นการคบหาสมาคมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพนันทุกชนิด

- ห้ามทำหรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งอุปกรณ์ในการทำสุราและสุราที่ผิดกฎหมาย
- ห้ามจัดหาคนงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมาย
- ห้ามประกอบวิชาชีพเวชกรรม โดยฝ่าฝืนกฎหมาย
- ห้ามมีเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ซึ่งผิดกฎหมายไว้ในครอบครอง
- ห้ามเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดนำกลั่นอันตรายโดยฝ่าฝืนกฎหมาย
- ห้ามจำเลยมีสิ่งพิมพ์หรือวัตถุลามกไว้ในครอบครองโดยฝ่าฝืนกฎหมาย
- ห้ามจับสัตว์น้ำในสถานที่หวงห้าม
- ห้ามลักลอบตัดไม้ทำลายป่า
- ห้ามแปรรูปไม้และมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครอง โดยไม่ได้รับอนุญาต
- ห้ามเข้าไปในสถานที่ที่มีการจำหน่ายหรือบริโภคเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์
- ห้ามเข้าไปในห้างสรรพสินค้าตลอดระยะเวลาการรอกการลงโทษ ซึ่งอาจนำไปสู่การกระทำความผิดเช่นเดียวกันนี้อีก

๓.๗.๔ เงื่อนไขมาตรา ๕๖ (๔)

- ให้ได้รับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจหรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

ตัวอย่าง

- ให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ สารระเหยเสพติด สิ่งเสพติดอื่นๆ ตามคำแนะนำของพนักงานคุมประพฤติ

- ให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการบกพร่องทางจิตที่โรงพยาบาลจิตเวช ตามระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรหรือตามที่แพทย์ผู้รักษาเห็นสมควรและจำเป็น

- ให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการป่วยเป็น.....(เช่น วัณโรค, โรคเรื้อน, โรคพิษสุราเรื้อรัง เป็นต้น)ภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรหรือตามที่แพทย์ผู้รักษาเห็นสมควรและจำเป็น

๓.๗.๕ เงื่อนไขอื่นๆ ตามมาตรา ๕๖ (๕)

เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกากระทำความผิดขึ้นอีก

ตัวอย่าง

- ให้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูตามพนักงานคุมประพฤติเห็นสมควร

- ให้ทำทัณฑ์บนว่าจะไม่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทขึ้นอีกตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้โดยอาศัย

อำนาจตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา๔๖

๕. ผลการประชุม สัมมนา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๕.๑ ข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดหญิงเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๘ ณ โรงแรมเดอะสุโกศล กรุงเทพมหานครซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดหญิง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาได้ระดมความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการสืบเสาะและพินิจในปัจจุบัน เพื่อนำไปพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานต่อผู้กระทำผิดหญิงต่อไป โดยผู้เข้าร่วมการสัมมนาซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลตัวแทนจากศาลยุติธรรม จำนวน ๒๒ ท่าน ได้ทำกิจกรรมกลุ่มระดมสมองแสดงความคิดเห็นต่องานสืบเสาะและพินิจ และเสนอข้อมูลความคาดหวังของศาลต่อรายงานสืบเสาะและพินิจไว้ ดังนี้

๑. รายงานการสืบเสาะและพินิจต้องมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้มีเอกสารประกอบที่ไม่ได้จัดทำโดยพนักงานคุมประพฤติฝ่ายเดียว โดยเป็นเอกสารที่น่าเชื่อถือ ตรวจสอบแหล่งที่มาและอ้างอิงได้ และสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานได้ตามกฎหมาย

๒. ต้องมีข้อมูลที่ถูกต้อง ละเอียด ครบคลุมรอบด้านจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้อมูลสภาพแวดล้อม ที่ควรมีความเห็นของบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้เสียหายประกอบด้วย เช่น บุคคลในชุมชน เพื่อนบ้าน ครูผู้ใหญ่บ้าน นายจ้างในประเด็นเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิด และผลกระทบของการกระทำ ความผิดสภาพความเป็นอยู่ ที่เป็นลักษณะสภาพถ่าย และในการสืบเสาะและพินิจต้องการให้มีข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการกระทำผิด สาเหตุ ความเป็นมาของการตัดสินใจกระทำผิด

๓. การเสนอความเห็นต้องมีข้อมูลในส่วนรายละเอียดมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดโดยข้อเท็จจริง ทั้ง ๒ ด้าน ทั้งข้อมูลที่เป็นคุณและเป็นโทษแก่จำเลย เป็นประโยชน์ต่อการใช้ดุลยพินิจในแต่ละคดีให้เหมาะสมกับพฤติการณ์ในการกระทำผิด

๔. ระยะเวลาในการส่งรายงานจะต้องส่งรายงานภายในเวลาที่กำหนด

ทั้งนี้ มีรายละเอียดของข้อมูลในประเด็นพิจารณา ดังนี้

๑. รายงานสืบเสาะและพินิจที่มีคุณภาพ จะต้อง มี

๑.๑ ข้อเท็จจริงในรายงานสืบเสาะและพินิจที่มีรายละเอียดของข้อมูลเชิงวิเคราะห์

๑.๒ ข้อมูลมูลเหตุจูงใจที่มีรายละเอียดเชิงลึกในลักษณะมิติทางสังคมเชิงลึก

๑.๓ ข้อมูลรายละเอียดพฤติการณ์คดีที่ผ่านมาที่สามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับตัวจำเลยได้

โดยมีรายละเอียดของข้อมูล คือ

๑.๓.๑ สาเหตุการกระทำผิด

๑.๓.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นหากลงโทษจำคุก

๑.๓.๓ รายละเอียดการชดใช้ค่าเสียหาย

๑.๓.๔ ข้อมูลความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ

๑.๓.๕ ความชัดเจนของรายงานพร้อมหลักฐานประกอบ

๑.๓.๖ ควรเสนอความเห็นไม่ใช่เสนอข้อเท็จจริง

๑.๓.๗ การประเมินทางจิตควรมีหลักฐานทางการแพทย์

๑.๓.๘ ข้อมูลในการติดตามผู้เสียหาย

๑.๓.๙ มีข้อมูลในชุมชน

๑.๓.๑๐ รูปแบบรายงานไม่ควรเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งหมด

๑.๓.๑๑ ภาพถ่ายประกอบ(ฐานความผิดค่าประเวณี)

๑.๓.๑๒ รายละเอียดของพฤติการณ์คดีในคดีก่อน

๑.๓.๑๓ การวิเคราะห์ความสำคัญในการกระทำผิดในเชิงลึก(ทางจิตวิทยา)

๑.๓.๑๔ การเสนอรายงานควรตรงต่อเวลา

๒. สิ่งที่ควรเน้นย้ำหรือสิ่งที่ทำให้ผู้พิพากษาเชื่อมั่นต่องานสืบเสาะและพินิจ

๒.๑ ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือและเป็นมาตรฐานพอที่เชื่อมั่นได้ จากแหล่งต่างๆที่เป็นลักษณะเชิงลึก ครอบคลุมจากทุกฝ่าย ทั้งจากผู้เสียหาย บุคคลที่น่าเชื่อถือ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประธานชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อาสาสมัครท้องถิ่น เป็นต้น โดยมีรายละเอียดของข้อมูลดังตารางข้างล่างนี้

๒.๒ หลักฐานเอกสารที่เชื่อถือได้ ได้แก่

๒.๒.๑ รายงานการสืบเสาะที่ผู้ให้การรับรองเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นรายงานที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง ปราศจากอคติ เพื่อให้ศาลนำไปใช้อ้างอิงได้

๒.๒.๒ ข้อมูลจากผู้เสียหายที่เป็นลายลักษณ์อักษร

๒.๒.๓ ข้อมูลหลักฐานต่างๆ เช่นพยานบุคคล วัตถุ เอกสาร และนิติวิทยาศาสตร์ มีการลงพื้นที่จริง มีหลักฐานภาพถ่ายโดยเฉพาะความเป็นอยู่ของจำเลย

๒.๓ ศักยภาพของบุคลากร ความรู้ ทักษะ และปฏิภาณของพนักงานคุมประพฤติเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากซึ่งมีผลต่อการได้ข้อมูลข้อเท็จจริง จริยธรรมในการทำหน้าที่ ความสุจริต รวมทั้งการมีมาตรการการตรวจสอบการทำงาน

๒.๔ การส่งรายงานการสืบเสาะและพินิจ ต้องส่งรายงานภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งการส่งรายงานล่าช้ามีผลเสียต่อการใช้ประโยชน์เพื่อประกอบดุลยพินิจของศาล

๒.๕ ข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดทำคู่มือรายงานสืบเสาะอย่างเป็นทางการ โดยให้ศาล และอัยการเข้าร่วมด้วย โดยมีรายละเอียดของข้อมูล ดังนี้

๒.๕.๑ หัวข้อข้อมูล

๑. ข้อมูลละเอียด

๒. แหล่งข้อมูลที่ยืนยันตรวจสอบได้

-แหล่งข้อมูลเอกสาร เช่น ใบรับรองแพทย์ เอกสารการศึกษาหรือการทำงาน

- แหล่งข้อมูลบุคคลเช่น ผู้นำชุมชน

๓. ความสมเหตุสมผล

๔. ข้อมูลจำเลยที่ครอบคลุม เช่น ภาพถ่ายผู้กระทำผิด สถานที่เกิดเหตุ สภาพความ

เป็นอยู่สภาพแวดล้อม

๕. ระบุผลกระทบจากการกระทำผิดว่ามีด้านใด

๖. มุลเหตุจูงใจในการกระทำผิดเพื่อหาแนวทางแก้ไข

๗. แนวโน้มในการกระทำผิดซ้ำ

๘. การลงพื้นที่หรือความเห็นของบุคคลในชุมชนจากการลงพื้นที่

๙. ข้อมูลจำเลยกับผู้เสียหายขัดแย้งกันอย่างมาก ต้องดูพยานหลักฐานเป็นหลัก

๑๐. ข้อมูลที่ถูกต้อง

๑๑. ต้องมีความเห็น และมีเหตุผลที่ชัดเจน

๑๒. ในการเสนอความเห็นต้องมีการกำหนดเงื่อนไขพิเศษ เช่น รักษาอาการป่วยทางจิต
๑๓. ข้อมูลครบถ้วนครอบคลุม เช่น ข้อเท็จจริงจากพยานหลายๆด้าน ผู้เสียหาย มิติทางสังคมที่หลากหลายสอบถามความรู้สึกของผู้เสียหายด้วย
๑๔. ปรับรูปแบบรายงาน
๑๕. ให้ศาลระบุประเด็นที่ต้องการให้สืบเสาะ
๑๖. ข้อมูลชั้นพิจารณากับรายงานสืบเสาะขัดแย้งกัน พนักงานคุมประพฤติต้องอธิบายให้จำเลยทราบ
๑๗. ข้อมูลเชิงบวกของจำเลย เช่น ความดีงามของจำเลยว่าหากไม่ถูกต้องซึ่งจะสามารถทำประโยชน์เพื่อตนเอง ผู้อื่น สังคม อย่างไร ที่เป็นรูปธรรม
- ๒.๕.๒ หัวข้อกระบวนการทำงาน
๑. การแสวงหาข้อมูล มีหลักฐานเอกสารที่เชื่อถือและยืนยันได้
- ๑.๑ หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้เสียหาย บุคคลใกล้ชิดและผู้เชี่ยวชาญ เช่น แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ
- ๑.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิด โดยเฉพาะการกระทำผิดที่ผ่านมาที่ถูกต้อง
- ๑.๓ มีผู้ให้การรับรองเป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นข้อเท็จจริง ปราศจากอคติ เพื่อให้ศาลนำไปใช้อ้างอิงได้การจัดทำเป็นแบบฟอร์มให้บุคคลที่ให้ข้อมูลลงลายมือชื่อไว้จริง
- ๑.๔ ข้อมูลมากและถูกต้อง จะทำให้การใช้ดุลยพินิจในการลงโทษมีความยุติธรรมที่แท้จริง
- ๑.๕ ควรมีระเบียบว่าเอกสารหรือข้อมูลเชิงลึกมีอะไรบ้าง มีแบบฟอร์มที่แนบไปกับรายงาน
- ๑.๖ ข้อมูลที่ถูกต้องละเอียดรอบด้านทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- ๑.๗ ความสมเหตุสมผลของข้อมูล สอดคล้องกับข้อเท็จจริง
- ๑.๘ ข้อมูลที่ละเอียดและแหล่งที่มาตรวจสอบได้ จะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง
๒. ข้อมูลพยาน
- ๒.๑ การลงพื้นที่ข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องที่เชื่อถือได้ เช่น ภาพถ่าย สภาพความเป็นอยู่ สถานที่เกิดเหตุภูมิลำเนาผู้กระทำผิด พยานหลักฐานต่างๆ
- ๒.๒ ความเห็นของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่จำเลยและผู้เสียหายประกอบ เช่น บุคคลในชุมชน เพื่อนบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน นายจ้าง เน้นสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิด ผลกระทบของการกระทำผิด
๓. การวิเคราะห์และประเมินจำเลย
- ๓.๑ ความรู้ทางจิตวิทยาเพื่อประเมินจำเลยว่าต้องมีการบำบัดหรือไม่
- ๓.๒ กรณีข้อเท็จจริงจากจำเลยกับผู้เสียหายขัดกันมาก ต้องดูพยานหลักฐานเป็นหลัก
๔. รายงานสืบเสาะ
- ๔.๑ การเสนอเงื่อนไข
- ๔.๑.๑ ควรมีข้อกำหนดพิเศษอื่น นอกเหนือจากการรายงานตัว เช่น รักษาอาการป่วยทางจิต
- ๔.๒ ความเห็น

๔.๒.๑ มีรายงานการแพทย์ประกอบกับแนวทางการรักษาให้ผู้กระทำผิดกลับมาใช้ชีวิตปกติ ไม่กระทำผิดซ้ำ

๔.๒.๒ รายงานที่มีทั้งข้อมูลการกระทำผิดของจำเลย สาเหตุการกระทำผิด ความเป็นมาของการตัดสินใจกระทำผิด ความเสียหายของผู้เสียหาย ความต้องการของผู้เสียหาย

๒.๕.๓ หัวข้อบุคลากรบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน

๑. ทักษะความรู้และประสบการณ์ เป็นหัวใจสำคัญในการทำงานให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเป็นข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและมีคุณภาพ

๒. จรรยาบรรณและจริยธรรมในการทำงาน

๒.๑ เน้นความซื่อสัตย์สุจริตของการทำงาน การรับฟังข้อเท็จจริงด้วยความเป็นกลาง การรักษาข้อมูลไม่ให้ผู้ให้ข้อมูลได้รับความเสียหาย

๒.๒ จริยธรรมที่ดีส่งผลให้รายงานถูกต้องตรงความเป็นจริง

๓. การหาหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีจริยธรรม

๔. การมีมาตรการตรวจสอบการทำงาน

๕. มีการฝึกอบรมและการจัดทำ Code of Conduct เป็นลายลักษณ์อักษร

๕.๑ อบรมให้มีทักษะในการ extract ข้อมูลจากจำเลย

๕.๒ ความรู้เบื้องต้นในเชิงจิตวิทยาเพื่อประเมินสภาพจิตใจของจำเลย

๒.๕.๔ หัวข้อการบริหารจัดการ

๑. โครงสร้าง

๑.๑ กรมคุมประพฤติ การบริหารและกำกับดูแล ควรอยู่ในสังกัดของศาล ยุติธรรมจะทำให้การประสานงานระหว่างองค์กรง่ายขึ้น เกิดความเป็นเอกภาพ ลดขั้นตอน ย่นระยะเวลาการเก็บข้อมูลจะเป็นฐานเดียวกัน

๑.๒ สำนักงานควรอยู่ใกล้กับศาลเพื่อสะดวกในการปรึกษาคดี

๒. เวลา

๒.๑ รายงานการสืบเสาะและพินิจภายในกำหนดคำสั่งศาล

๒.๒ ไม่ควรขอขยายเวลา

๒.๓ รายงานสืบเสาะและพินิจที่ไม่พ้นกำหนดกับวันฟังคำพิพากษาให้มี การแจ้งศาล เพื่อศาลจะได้แจ้งไปยังผู้เกี่ยวข้อง

๓. เทคโนโลยี

๓.๑ ควรใช้เทคโนโลยีในการทำงานให้มากขึ้น

๕.๒ ข้อมูลจากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนางานสืบเสาะและพินิจ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ของนางสาวพรพรรณ สุวรรณากาศ คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ พบว่า องค์กรประกอบที่นำไปสู่แนวทางการพัฒนางานสืบเสาะและพินิจ มี ๔ ด้าน หลัก คือ

๑. ด้านกฎหมายในงานสืบเสาะและพินิจควรกำหนดให้มีการสืบเสาะและพินิจในทุกคดีไม่ว่าจะเป็นคดีลหุโทษหรือคดีอุกฉกรรจ์เนื่องด้วยข้อมูลจากการสืบเสาะและพินิจจะทำให้การพิพากษาตัดสินคดีเป็นไปด้วยความยุติธรรมสามารถเลือกใช้วิธีปฏิบัติที่เหมาะสมเป็นรายบุคคลตลอดจนทำให้สามารถพิจารณาเลือกใช้มาตรการอื่นแทนการจำคุกสอดคล้องกับการป้องกันสังคม

๒. ด้านการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจเพื่อให้รายงานการสืบเสาะและพินิจสามารถระบุถึงสาเหตุการกระทำผิดที่แท้จริงหรือทราบถึงสาเหตุการกระทำผิดในเชิงลึกการนำหลักสังคมสงเคราะห์มาใช้ปฏิบัติงานจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำให้เข้าใจถึงความแตกต่างของผู้กระทำผิดเข้าใจถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อพฤติกรรมเช่นครอบครัวการอบรมเลี้ยงดูโอกาสที่แตกต่างสถานะทางเศรษฐกิจสถานภาพทางสังคมที่ทำให้ผู้กระทำผิดแต่ละคนมีพฤติกรรมหรือปัญหาที่ต้องเผชิญแตกต่างกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเลือกใช้โปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละราย

๓. ด้านการใช้เทคโนโลยีในงานสืบเสาะและพินิจจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมโดยต้องมีข้อมูลตั้งต้นที่ถูกต้องตั้งแต่เริ่มเพื่อให้หน่วยงานต่อไปที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานกับผู้กระทำผิดสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้อย่างประหยัดระยะเวลาการทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมีข้อมูลที่เที่ยงตรงในการทำงานมาก

๔. ด้านแบบฟอร์มการสืบเสาะและพินิจควรเพิ่มเติมหัวข้อให้มีลักษณะดังนี้แสดงช่วงชีวิตของผู้กระทำผิดระบุถึงช่วงที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมช่วงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจนถึงขั้นตัดสินใจประกอบอาชญากรรมกำหนดให้มีการสืบเสาะและพินิจในเรื่องของสถานะทางการเงินอันเนื่องด้วยจะเป็นส่วนที่สามารถสะท้อนถึงความสามารถในการชำระค่าปรับหรือความสามารถในการชดเชยค่าเสียหายและไม่ให้เกิดการละเลยเหยื่ออาชญากรรมควรกำหนดให้มีการนำเสนอผลกระทบการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่สะท้อนถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชีวิตกับเหยื่ออาชญากรรมความสูญเสียทั้งทางร่างกายทรัพย์สินสังคมและจิตใจ

๕.๓ ข้อมูลจากเวทีสัมมนา เรื่อง บทบาทของงานคุมประพฤติในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร ดร.ศุภกิจ แยมประชา ผู้พิพากษาศาลฎีกาได้พูดถึงกระบวนการในการสืบเสาะและพินิจว่าแนวนโยบายของศาลจะมีการสืบเสาะและพินิจมากขึ้น โดยคาดหวังให้พนักงานคุมประพฤติจัดทำข้อมูลให้ถูกต้อง ครบถ้วน อีกทั้งพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ มาตรา ๑๖ ก็ได้วางหลักการจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจว่าให้กรมคุมประพฤติจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเพื่อแก้ไขฟื้นฟูให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละรายโดยคำนึงถึงความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการจำแนกคนที่กระทำผิดว่าสมควรจะส่งเข้าเรือนจำ รอการลงโทษ ปล่อยคุมประพฤติหรือปล่อยสู่ชุมชน ปัญหาว่าจะทำอย่างไรให้ระบบการจำแนกผู้กระทำผิดมีความถูกต้องแม่นยำ ซึ่งอาจพัฒนาโดยใช้การประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ และต้องการให้พนักงานคุมประพฤติเสนอความเห็นที่เหมาะสมต่อศาลว่าจะใช้วิธีการใดกับจำเลยหรือผู้กระทำผิด โดยเฉพาะในกรณีเสนอวิธีการคุมประพฤติต้องการให้มีการเสนอแผนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วย ไม่ใช่เสนอเป็นบล็อกหรือยัดัก เนื่องจากศาลต้องการเห็นว่าพนักงานคุมประพฤติมีความพร้อมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดมากน้อยแค่ไหน ดังนั้น จึงต้องการให้พนักงานคุมประพฤติเสนอแผนในการแก้ไขฟื้นฟูที่ชัดเจนและสามารถทำได้

๕.๔ ข้อมูลจากการสำรวจความความไม่พึงพอใจของกลุ่มผู้รับบริการ กรมคุมประพฤติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ จากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ๑๓,๒๓๒ รายพบว่า มีผู้รับบริการที่แสดงความเห็นด้านความไม่พึงพอใจต่อการให้บริการด้านต่างๆของกรมคุมประพฤติกจำนวน ๑,๒๕๐ รายคิดเป็นร้อยละ ๙.๔๕ ซึ่งแม้ว่าจะมีสัดส่วนไม่มากนักแต่ก็ควรนำมาพิจารณาปรับปรุง โดยกลุ่มผู้รับบริการที่ไม่พอใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย ประกอบด้วยผู้พิพากษาจำนวน ๑๕๓ รายจาก ๗๒๒ รายคิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑๙ โดยพบว่า ผู้พิพากษาไม่พึงพอใจการให้บริการของกรมคุมประพฤติในด้านผลสัมฤทธิ์ของการคุมความประพฤติมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘ รองลงมาคือด้านการจัดทำรายงานสืบเสาะและพินิจคิดเป็น

ร้อยละ ๓๙.๒ ซึ่งผู้พิพากษาเสนอความคิดเห็นที่ไม่พอใจในส่วนของกรจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจที่ส่งรายงานการสืบเสาะล่าช้าโดยมักจะส่งให้ผู้พิพากษาก่อนวันอ่านคำพิพากษา ไม่เกิน ๑ หรือ ๒ วันทำให้รายงานที่ส่งมาไม่ได้ถูกใช้ประกอบดุลยพินิจอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด การรายงานข้อเท็จจริงบางครั้งรายงานข้อเท็จจริงของกลุ่มผู้กระทำผิดฝ่ายเดียวโดยมิได้สอบถามบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดไม่ค่อยสืบเสาะเกี่ยวกับผู้รู้เห็นเหตุการณ์โดยเฉพาะคดียาเสพติดข้อความในรายงานเข้าใจยากข้อมูลไม่ชัดเจนการเรียงเรียงถ้อยคำไม่สอดคล้องและรายละเอียดเกี่ยวกับพยานและผู้เสียหายไม่ละเอียดเท่าที่ควร

๕.๕ ข้อมูลจากการวิจัยเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจของพนักงานประพตติของปิยะนุชเรื่องโพนและจิตติสถานตัวภูมิเวซซ์เมื่อปี พ.ศ.๒๕๖๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง
 ๑) ประสิทธิภาพปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพตติและ ๒) แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพตติการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงได้แก่พนักงานคุมประพตติผู้ปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจตามมาตรา ๕๖ จากสำนักงานคุมประพตติจังหวัดตราดยโสธรกาฬสินธุ์ลำปางและสมุทรสงครามประกอบด้วยข้าราชการระดับปฏิบัติการ ๔ คนระดับชำนาญการ ๒ คนและพนักงานราชการ ๘ คนและจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมสมองวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากพนักงานคุมประพตติสำนักงานคุมประพตติจังหวัดเลยและสกลนคร ๑๐ คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาและการบรรยายเชิงพรรณนาผลการวิจัยพบว่า

๑. ประสิทธิภาพปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจพบว่าพนักงานคุมประพตติให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานเรียงตามความสำคัญได้แก่ (๑) องค์ความรู้ในกระบวนการรวบรวมหลักฐาน (๒) องค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบประกาศและคู่มือการปฏิบัติงาน (๓) องค์ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความเสี่ยงและแนวโน้มการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมและ (๔) องค์ความรู้ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานสำหรับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน (๑) ด้านภาระงานคือต้องรับผิดชอบงานมากกว่า ๑ ภารกิจปริมาณงานคดีมากกว่ามาตรฐานงานที่กำหนด (๒) ด้านการประสานงานคือการรับส่งเอกสารไม่เป็นไปตามระยะเวลาและการรับแจ้งผลประเด็นกลับจากสำนักงานด้านยุติธรรมอื่นๆล่าช้า (๓) ด้านวัสดุอุปกรณ์สำนักงานคือคอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์ไม่เพียงพอปฏิบัติงานและ (๔) ด้านงบประมาณคืองบประมาณไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกพื้นที่สำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจคือให้มีการสอนงานด้วยระบบตัวเตอรการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้แสวงหาความรู้จากคู่มือการปฏิบัติงานและเข้ารับการอบรมความรู้หลักสูตรต่างๆ

๒. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพตติส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเห็นสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกคือ (๑) ใช้ระบบการสอนงานด้วยระบบพี่เลี้ยง (๒) พัฒนาระบบปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงานให้ทันสมัย (๓) พัฒนาบุคลากรโดยจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (๔) จัดทำคู่มือการเขียนรายงานการสืบเสาะในระดับสำนักงานและ (๕) พัฒนาศักยภาพและสมรรถนะด้วยการส่งเสริมให้พนักงานเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่จำเป็น

๕.๖ ข้อมูลจากการวิจัยเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจของพนักงานประพตติสำนักงานคุมประพตติจังหวัดสุราษฎร์ธานีและสำนักงานคุมประพตติจังหวัดสงขลาได้ให้
 คำแนะนำเรื่องการพัฒนางานสืบเสาะและพินิจและงานตรวจพิสูจน์ ไว้ว่า วัตถุประสงค์สำคัญของงานคือการกลับกรองผู้กระทำผิดที่เหมาะสมจะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการคุมความประพตติ ดังนั้น รายงานการสืบเสาะและพินิจควรต้องตอบคำถามอย่างน้อย ๓ ข้อ คือ ๑. ผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมใดที่เป็นปัญหา ๒.คนสำคัญ

(Significant Others) ของผู้กระทำผิดคือใคร และ ๓. สำนักงานคุมประพฤติมีมาตรการหรือวิธีการใดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดรายนั้นๆ ซึ่งคำตอบทั้ง ๓ ข้อนี้จะนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะต่อศาล กล่าวคือ ให้ข้อเสนอแนะในการรอกการลงโทษเมื่อพบว่าผู้กระทำผิดไม่มีพฤติกรรมที่ต้องได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้ข้อเสนอแนะให้คุณความประพฤติเมื่อพบว่ามีความผิดที่ควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟู มีคนสำคัญที่จะทำงานร่วมกับพนักงานคุมประพฤติ และสำนักงานคุมประพฤติมีมาตรการ วิธีการที่จะแก้ไขฟื้นฟูได้ และให้ข้อเสนอแนะจำคุกเมื่อพบว่ามีความผิดที่ควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟู แต่ไม่อยู่ในวิสัยที่สำนักงานคุมประพฤติจะแก้ไขฟื้นฟูได้ อีกทั้งไม่มีคนสำคัญที่จะเป็นที่พึ่งแก่ผู้กระทำผิดและทำงานร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติได้ อนึ่งในคดีที่มีผู้เสียหายขอให้พนักงานคุมประพฤติสอบพฤติการณ์คดีให้กระจ่างชัดเจนจนสิ้นข้อสงสัย เพื่อหาคำตอบว่าผู้เสียหายมีส่วนในการกระตุ้นให้เกิดการกระทำผิดหรือไม่ มีการชดใช้เยียวยาความเสียหายหรือไม่ หากไม่มีการชดใช้ให้หาคำตอบว่าเป็นเพราะผู้เสียหายเรียกร้องเกินสมควรหรือเป็นเพราะจำเลยไม่มีความสามารถที่จะเยียวยาได้ หรือเป็นเพราะจำเลยมีเจตนาที่จะไม่ชดใช้เยียวยา

บทที่ ๓ ผลการศึกษา

จากการที่ได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙ โดยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรอกการกำหนดโทษ การรอกการลงโทษ และการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกในความผิดที่ไม่ร้ายแรงโดยไม่จำเป็น และนำวิธีการแก้ไขฟื้นฟูจำเลยมาใช้เพื่อป้องกันมิให้กระทำผิดซ้ำและกำหนดวิธีการเยียวยาผู้เสียหายอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นการกำหนดมาตรการทางเลือกอื่นนอกจากการลงโทษจำคุกและปรับ อันจะทำให้จำเลยได้รับโอกาสแก้ไขความผิดของตนโดยไม่มีมลทินติดตัว สร้างความรู้สำนึกในการกระทำผิดให้แก่จำเลย รวมถึงเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งสำนักงานเลขาธิการศาลยุติธรรมได้มีการออกคำแนะนำประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับวิธีการรอกการกำหนดโทษ รอกการลงโทษ และการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ ตามประกาศ ณ วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๙ นั้น

ในการดำเนินการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ดังกล่าว จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานของกรมคุมประพฤติในด้านการคุมประพฤติ อันเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ โดยเฉพาะในเรื่องของการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย ซึ่งเป็นขั้นตอนก่อนการพิพากษาคดีของศาล โดยการแสวงหาข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ เพื่อวิเคราะห์และประเมินข้อเท็จจริงที่ได้ แล้วนำมาจัดทำรายงานและความเห็นเสนอประกอบการพิจารณาของศาลว่าจะใช้มาตรการใดจึงจะเหมาะสมต่อผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเป็นรายบุคคล และเพื่อกลั่นกรองผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่จะเข้าสู่กระบวนการคุมความประพฤติ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและแนวโน้มในการแก้ไขปรับปรุงตนเองในชุมชน รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขฟื้นฟูได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังต้องรับฟังและให้การดูแลช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายตามหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยในการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติในด้านการสืบเสาะและพินิจได้มีกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกำหนดวิธีการในทางปฏิบัติตามมาอีกหลายฉบับ

การปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติในขั้นตอนของการจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยและความเห็นเสนอต่อศาลนั้นถือได้ว่ามีความสำคัญเพราะเนื้อหาในรายงานจะเป็นข้อมูลเพื่อให้ศาลใช้ประกอบดุลพินิจในการพิพากษา และสะท้อนถึงความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการเสนอความเห็นให้ใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนหรือการคุมความประพฤติ ซึ่งการที่พนักงานคุมประพฤติจะเสนอความเห็นและเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติต่างๆได้นั้น พนักงานคุมประพฤติจะต้องมีข้อมูลที่ได้จากการแสวงหาข้อเท็จจริงที่เพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และประเมินได้ว่าจำเลยมีความเหมาะสมที่จะได้รับแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนหรือการคุมความประพฤติและจะต้องบอกหรือกำหนดได้ว่าจะควบคุมดูแลและแก้ไขฟื้นฟูอย่างไรด้วยวิธีการใด ซึ่งในส่วนนี้ผลการจำแนกจากแบบประเมินผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลยจะเป็นคำตอบและนำมาใช้ประกอบในการเสนอความเห็นดังกล่าว โดยพนักงานคุมประพฤติจะต้องสรุปผลการจำแนกด้วยการประมวลทั้งส่วนที่เป็นความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำและในส่วนที่เป็นปัญหาและความต้องการ โดยวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัญหาและความต้องการกับการกระทำผิดในเชิงเหตุปัจจัยของการกระทำผิดว่าปัญหาและความต้องการนั้นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการกระทำผิดในคดีนี้หรือไม่ อย่างไร ตลอดจนปัญหาและความต้องการดังกล่าวจะมีส่วนทำให้เขาหันกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกหรือไม่ กล่าวคือ

๑. หากผลการจำแนก พบว่า ไม่มีข้อความเสี่ยงใดๆเลย และมีข้อเท็จจริงอื่นๆเป็นไปในทางบวกแต่มีปัญหาหรือข้อเท็จจริงอื่นๆในทางลบ จัดอยู่ในกลุ่มไม่มีความเสี่ยงหรือไม่มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำ การจัดระดับของการควบคุมและสอดส่องก็จะอยู่ในระดับไม่เข้มงวด การกำหนดวิธีการคุมความประพฤติที่ใช้วิธีการรับรายงานตัวแบบกลุ่ม ส่งคดีให้ อ.ส.ค. สอดส่องแทน และจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการ

๒. หากผลการจำแนก พบว่า มีข้อความเสี่ยง ๑ หรือ ๒ ข้อ ที่ไม่มีข้อใดเป็นการผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ และมีข้อเท็จจริงอื่นๆเป็นไปในทางบวกและไม่มีปัญหาใดรุนแรง จัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงต่ำหรือมีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำได้น้อย การจัดระดับของการควบคุมและสอดส่องก็จะอยู่ในระดับไม่เข้มงวด การกำหนดวิธีการคุมความประพฤติที่ใช้วิธีการรับรายงานตัวแบบกลุ่ม ส่งคดีให้ อ.ส.ค. สอดส่องแทน และจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการ

๓. หากผลการจำแนก พบว่า มีข้อความเสี่ยง ๑ หรือ ๒ ข้อ ที่ไม่มีข้อใดเป็นการผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ และมีข้อเท็จจริงอื่นๆเป็นไปในทางลบ จัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงปานกลางหรือมีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำได้ปานกลาง การจัดระดับของการควบคุมและสอดส่องก็จะอยู่ในระดับปานกลางการกำหนดวิธีการคุมความประพฤติที่ใช้วิธีการรับรายงานตัวแบบรายบุคคลในครั้งแรก หลังจากนั้นก็แล้วแต่ความเหมาะสม ออกสอดส่องทุก ๓-๖ เดือน ส่งคดีให้ อ.ส.ค. สอดส่องแทน หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษก็ให้เก็บปัสสาวะตรวจทุกครั้งที่มีรายงานตัว และจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการ

๔. หากผลการจำแนก พบว่า มีข้อความเสี่ยง ๒ ข้อ ที่มีข้อใดข้อหนึ่งเป็นการผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติแต่มีข้อเท็จจริงอื่นๆในทางบวก จัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงสูงหรือมีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำมาก การจัดระดับของการควบคุมและสอดส่องก็จะอยู่ในระดับเข้มงวด การกำหนดวิธีการคุมความประพฤติที่ใช้วิธีการรับรายงานตัวแบบรายบุคคล อาจนัดรายงานตัวพิเศษตามที่เห็นสมควร ออกสอดส่องทุก ๑-๒ เดือนหรือถี่กว่า ติดต่อครอบครัวช่วยดูแลหรือส่ง อ.ส.ค.ที่มีความชำนาญออกสอดส่องแทน หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษก็ให้เก็บปัสสาวะตรวจทุก ๑๕ วัน หรือตามสมควร และจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการ

๕. หากผลการจำแนก พบว่า มีข้อความเสี่ยง ๓ ข้อขึ้นไป จัดอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงสูงหรือมีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำมาก แต่หากพิจารณาข้อเท็จจริงในแต่ละข้อความเสี่ยงแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยที่ไม่รุนแรงมากนักก็ให้กำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติอย่างเคร่งครัด การจัดระดับของการควบคุมและสอดส่องก็จะอยู่ในระดับเข้มงวด การกำหนดวิธีการคุมความประพฤติที่ใช้วิธีการรับรายงานตัวแบบรายบุคคล อาจนัดรายงานตัวพิเศษตามที่เห็นสมควร ออกสอดส่องทุก ๑-๒ เดือนหรือถี่กว่า ติดต่อครอบครัวช่วยดูแลหรือส่ง อ.ส.ค.ที่มีความชำนาญออกสอดส่องแทน หากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษก็ให้เก็บปัสสาวะตรวจทุก ๑๕ วัน หรือตามสมควร และจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการ

อย่างไรก็ตาม การกำหนดหลักเกณฑ์การสรุประดับความเสี่ยงโดยพิจารณาจากจำนวนข้อของเกณฑ์ความเสี่ยงนั้นเป็นเพียงหลักทั่วไป แต่ไม่ได้เป็นเกณฑ์ตายตัวทุกกรณีไป เนื่องจากในบางกรณีข้อเท็จจริง ในรายละเอียดของข้อความเสี่ยงนั้นอาจมีเนื้อหาสาระของข้อมูลหรือระดับน้ำหนัก ความรุนแรงหรือความเข้มข้นของปัจจัยแวดล้อมในประเด็นที่เป็นความเสี่ยงนั้นเพียงในระดับเล็กน้อย ไม่รุนแรง นอกจากนี้การสรุประดับความเสี่ยงนอกจากจะพิจารณาจากจำนวนข้อของเกณฑ์ความเสี่ยงแล้ว ยังต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอื่นๆประกอบการพิจารณาประเมินความเสี่ยงและเกณฑ์สภาพปัญหา ความจำเป็น และความต้องการด้วย

สำหรับการกำหนดแผนการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการก็จะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละบุคคล ไม่ใช่ทุกคนจะต้องได้รับการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบเดียวกัน เช่น จำเลยเป็นเปลี่ยนงานบ่อยเพราะขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การกำหนดแผนการแก้ไขฟื้นฟูโดยให้ทำงานบริการสังคมแบบกลุ่มจะช่วยให้เขาเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองยังมีศักยภาพที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคมหรือชุมชนได้ หรือจำเลยมีปัญหาว่างงาน ไม่มีรายได้ การกำหนดแผนการแก้ไขฟื้นฟูในด้านการให้ปรับค่าปรึกษาแนะนำและทดสอบความถนัดทางด้านอาชีพจากสำนักงานจัดหางานจังหวัด หรือให้ไปฝึกหัดอาชีพจากศูนย์ฝึกอาชีพหรือสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อให้เขาจะได้มีอาชีพเป็นกิจจะลักษณะและมีรายได้เป็นต้น

ดังนั้น ในการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวสำหรับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย พนักงานคุมประพฤติจึงต้องวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินจำเลยให้ได้เสียก่อนว่าจำเลยอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะสามารถคุ้มครองประพฤติดังกล่าวหรือไม่ จากนั้นจึงมาพิจารณาถึงการเสนอการใช้เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวรายนั้นๆต่อไป ซึ่งในส่วนของการเสนอใช้เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙ โดยในมาตรา ๕๖ วรรคสอง ได้กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤดิไว้ค่อนข้างหลากหลายมากกว่าฉบับเดิม โดยเฉพาะเงื่อนไขในเรื่องการให้เข้ารับการฝึกอบรม การห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัยหรือห้ามเข้าสถานที่ใด การชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ให้แก่ผู้เสียหายและผู้กระทำผิดตามที่ได้ตกลงกันการแก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม และการทำทัณฑ์บน ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่

ผู้ศึกษาได้จัดทำแนวทางโดยประมวลและสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมในบทที่ ๒ ในส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. จากพระราชบัญญัติคุ้มครองประพฤดิ พ.ศ.๒๕๕๙ และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกับการสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดที่เป็นจำเลยในส่วนของการเขียนรายงานการสืบเสาะและพินิจในกรณีที่จะเสนอใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนหรือการคุ้มครองประพฤดิ ซึ่งสรุปได้ว่า ในการเขียนรายงานสืบเสาะและพินิจจำเลย พนักงานคุมประพฤติจะต้องประมวลข้อมูลทั้งหมดและนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการจำแนกเพื่อเสนอศาลถึงวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมว่าจะแก้ไขฟื้นฟูจำเลยโดยรอกการลงโทษ รอกการกำหนดโทษ แก้ไขฟื้นฟูในชุมชน หรือแก้ไขฟื้นฟูในสถานที่ควบคุม และในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติเห็นว่าจะดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนหรือการคุ้มครองประพฤดิ ควรเสนอให้มีการกำหนดเงื่อนไขการคุ้มครองประพฤดิในระดับเข้มงวด ปานกลาง หรือไม่เข้มงวด เช่น การกำหนดความถี่ในการรายงานตัว การกำหนดชั่วโมงและประเภทของการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ การกำหนดข้อห้ามให้กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟู รวมทั้งการกำหนดให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู

๒. การเสนอแนวทางการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤดิ ได้นำเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙ และนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงื่อนไขต่างๆ ทั้งจากแนวคิด ทฤษฎี แนวทางปฏิบัติต่างๆ รายงานการสืบเสาะและพินิจรวมทั้งผลการศึกษาวิจัย และการประชุม อบรม สัมมนา ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจากคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับวิธีการรอกการกำหนดโทษ การรอกการลงโทษ และการกำหนดเงื่อนไขเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤดิ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาเป็นกรอบในการนำเสนอถึงวิธีการพิจารณาในการเสนอใช้เงื่อนไขต่างๆ

๓. สำหรับตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข ผู้ศึกษาได้หยิบยกตัวอย่างส่วนหนึ่งมาจากรายงานการสืบเสาะ และพินิจของพนักงานคุมประพฤติ และคำพิพากษาในคดีต่างๆ ทั้งในคดีที่ผ่านการสืบเสาะและพินิจและการคุม ความประพฤติ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑. มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราวเพื่อเจ้าพนักงานจะได้ สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควร ในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือ จัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในข้อนี้จะแยกพิจารณาเป็น ๒ ประเด็น คือ

(๑.๑) การกำหนดเงื่อนไขเรื่องความถี่ในการรายงานตัวโดยข้อมูลที่จะนำมาพิจารณาคือ ผลการ จำแนกตามแบบประเมินผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ (ค.ป.๔ ก) กล่าวคือ

- หากพบว่าจำเลยมีระดับความเสี่ยงสูงการกำหนดระดับในการควบคุมและสอดส่องจะจัดอยู่ในระดับ เข้มงวด คือ จะต้องได้รับการควบคุมดูแลอย่างเคร่งครัดหรือเข้มงวดกวดขันเป็นการเฉพาะหรือ เป็นกรณีพิเศษ เพื่อมิให้หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก เพราะคนกลุ่มนี้มีความเสี่ยงหรือมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำได้มาก การกำหนด ความถี่ในการรายงานตัวจึงต้องมีความถี่มากขึ้น เช่น ให้รายงานตัว ๑ เดือน หรือ ๒ เดือน/ครั้ง ภายในระยะเวลา ๒ หรือ ๓ ปี และรายงานตัวแบบรายบุคคล เพื่อที่พนักงานคุมประพฤติจะได้ดูแลให้คำแนะนำตักเตือนได้อย่าง ใกล้ชิด และอาจจะเสนอให้ครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอีกทางหนึ่ง

- หากพบว่าจำเลยมีระดับความเสี่ยงปานกลาง การกำหนดระดับในการควบคุมและสอดส่องจะจัดอยู่ ในระดับปานกลาง และต้องได้รับการควบคุมดูแลและเอาใจใส่ตามสมควร การกำหนดความถี่ในการรายงานตัวก็มี ระยะเวลาห่างกว่าจำเลยที่มีระดับความเสี่ยงสูง เช่น ทุก ๒-๓ เดือน ภายในระยะเวลา ๑ หรือ ๒ ปี และรายงานตัวแบบ รายบุคคลในครั้งแรกและแบบกลุ่มในครั้งถัดไปหากมีพฤติกรรมดีขึ้น

- หากพบว่าจำเลยมีระดับความเสี่ยงต่ำ การกำหนดระดับในการควบคุมและสอดส่องจะจัดอยู่ในระดับไม่ เข้มงวด ซึ่งไม่จำเป็นต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดหรือเข้มงวดมาก การรายงานตัวก็มีความถี่ที่ห่างมากขึ้น เช่น ทุก ๓-๔ เดือน ในระยะเวลา ๑ ปี การรายงานอาจใช้แบบกลุ่มแทนบุคคลและใช้การเข้าร่วมกิจกรรมแทนการ รายงานตัวได้

ทั้งนี้ การกำหนดความถี่ในการรายงานตัวอาจกำหนดเพียงจำนวนครั้งและระยะเวลาในการคุมความ ประพฤติก็ได้ เช่น ให้รายงานตัวจำนวน ๔ ครั้ง ในระยะเวลา ๑ ปี หรือ ให้ไปรายงานตัว ๑๒ ครั้ง ในเวลา ๒ ปี เพื่อที่พนักงานคุมประพฤติจะได้กำหนดรายละเอียดในเรื่องความถี่ในการมารายงานตัวได้เองหากพบว่าภายหลังมี พฤติกรรมดีขึ้น ก็อาจจะปรับแผนการแก้ไขฟื้นฟูในเรื่องการกำหนดความถี่ในการรายงานตัว

ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข

- ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ จำนวน ๔ ครั้ง ภายในระยะเวลา ๑ ปี เพื่อพนักงานคุมประพฤติ จะได้สอบถาม แนะนำช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควร

- ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ ๑ เดือนต่อครั้ง ภายในระยะเวลา ๒ ปี เพื่อพนักงานคุมประพฤติ จะได้ควบคุม ดูแล อย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษ รวมทั้งสอบถาม แนะนำช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการจำแนกผู้กระทำผิดได้จากคู่มือการจำแนกผู้กระทำผิดในงาน
คุมประพฤติ กลุ่มควบคุมและสอดส่อง สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เอกสาร
หมายเลข ๘/๒๕๔๙

(๑.๒) การกำหนดเงื่อนไขในเรื่องการจัดให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ในการ
กำหนดเงื่อนไขข้อนี้ พนักงานคุมประพฤติจะต้องวิเคราะห์และประเมินจำเลยว่าสมควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟูด้วย
วิธีการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์หรือไม่ โดย

- พนักงานคุมประพฤติจะต้องทราบถึงแนวคิดและจุดมุ่งหมายของการให้ทำงานบริการสังคม
เสียก่อนว่าการทำงานบริการสังคมนั้นเป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่สามารถนำมาใช้ในการ
เสริมสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดและช่วยพัฒนาทักษะ ความมีวินัยในการทำงาน การรู้จักใช้
เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งช่วยพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หรือเป็นการชดเชยความเสียหายให้แก่
ผู้เสียหายหรือสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการชดเชยความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้น เช่น จำเลยในคดีขั้บรถขณะ
เมาสุราแล้วชนคนตาย การเสนอเงื่อนไขการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ก็เพื่อให้จำเลยได้เกิดความ
สำนึกก่อนจะนำไปสู่การแก้ไขฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นอกจากนี้ยังได้ชดเชยความผิดและความเสียหายที่
เกิดขึ้น

- ต้องพิจารณาถึงสุขภาพร่างกาย ภาวะแห่งจิต ทศนคติและสติปัญญาของจำเลยด้วยว่าเหมาะสม
กับการทำงานบริการสังคมหรือไม่ประกอบด้วย ซึ่งจำเลยที่ควรเสนอให้ใช้เงื่อนไขการทำงานบริการสังคม พิจารณา
ได้จากพฤติการณ์ความผิดและประวัติภูมิหลัง รวมทั้งลักษณะของจำเลย เช่น ผู้ที่ไม่ใช่อาชญากรร้ายแรง ผู้ที่ขาด
ความสำนึกรับผิดชอบต่อผู้อื่น ผู้ที่ไม่มีงานทำ ขาดความเอาใจใส่หรือขาดทักษะในการทำงาน ผู้ที่ไม่สามารถแสดง
บทบาทหรืออารมณ์ที่เหมาะสมหรือขาดความสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้ที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่เห็นคุณค่าของการ
ทำงาน ผู้ที่ควรทดแทนความผิดด้วยการทำงานชดใช้ให้กับผู้เสียหายหรือชุมชน ส่วนจำเลยที่ไม่สมควรเสนอเงื่อนไข
ให้ทำงานบริการสังคมหรือต้องพิจารณาเป็นพิเศษ ได้แก่ ผู้ที่เจ็บป่วยร้ายแรง ผู้ที่มีอาการติดยาเสพติดให้โทษหรือ
ติดสุราเรื้อรัง ผู้มีประวัติการกระทำผิดทางเพศหรืออนาจาร ผู้มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ผู้มีร่างกายพิการ หรือ
ผู้ที่มีปัญหาทางอารมณ์ เป็นต้น

- จากนั้นจึงมาพิจารณาประเภทของการทำงานบริการสังคมประกอบด้วยว่าควรจะให้ทำงาน
บริการสังคมประเภทใด เช่น งานที่สอดคล้องกับฐานความผิด ความร้ายแรงแห่งการกระทำผิด พฤติกรรม ความรู้
ความสามารถ อายุ เพศ ความสะดวกและระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักอาศัยไปทำงานบริการสังคม ทั้งนี้
เพื่อให้การกำหนดเงื่อนไขมีความชัดเจนพนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนต้องศึกษาหาข้อมูลหรือประสานงาน
กับพนักงานคุมประพฤติที่รับผิดชอบในด้านงานกิจกรรมชุมชนในสำนักงานคุมประพฤติว่ามีกิจกรรมหรือประเภท
งานบริการสังคมที่ได้จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานไว้หรือไม่ หรือมีหน่วยงานภาคีการทำงาน
บริการสังคมใดบ้างที่อยู่ใกล้เคียงกับที่พักอาศัยของจำเลยหรือมีประเภทงานที่ตรงกับที่จำเลยต้องไปทำงานบริการ
สังคม ทั้งนี้หน่วยงานภาคีการทำงานบริการสังคมจะต้องเป็นหน่วยงานที่สำนักงานคุมประพฤติได้มีการรับรองเป็น
หน่วยงานภาคีแล้ว โดยสำนักงานคุมประพฤติจะต้องจัดทำหนังสือขอความร่วมมือให้เป็นหน่วยงานภาคีการทำงาน
บริการสังคมไปยังหน่วยงาน และหน่วยงานนั้นๆได้มีหนังสือตอบรับและแสดงความประสงค์เป็นหน่วยงานภาคี
ทำงานบริการสังคมกับสำนักงานคุมประพฤติ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมของประเภทการทำงานบริการสังคม
เพื่อที่จะได้นำมากำหนดแผนการทำงานบริการสังคมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้การเสนอเงื่อนไข หรือการ
ทำงานบริการสังคมมีรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทหรือลักษณะงานและจำนวนชั่วโมงการทำงานที่ชัดเจนตั้งแต่ต้น

อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้สั่งใช้งานว่าหน่วยงานมีแผนการแก้ไขฟื้นฟูรองรับไว้อย่างชัดเจน ซึ่งหากเป็นไปได้ในการเสนอเงื่อนไขข้อนี้ก็จะควรที่จะกำหนดชั่วโมงและประเภทของการทำงานบริการสังคมไปด้วย

- จำนวนชั่วโมงที่เหมาะสมในการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ให้พิจารณาจากพฤติกรรมของจำเลย และความหนักเบาของการกระทำผิด

ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข

- ให้จำเลยทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ประเภทงานช่วยเหลือผู้ป่วยในโรงพยาบาลสงฆ์ เพื่อเป็นการชดเชยความผิด เป็นเวลา ๔๐ ชั่วโมง โดยกำหนดระยะเวลาให้ทำงานบริการสังคมฯ ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๖ เดือนแรกของการคุมความประพฤติ

- ให้จำเลยทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์โดยผลิตชิ้นงานจากวัสดุเหลือใช้ไปมอบให้สถานศึกษาเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน เป็นเวลา ๓๐ ชั่วโมง

- ให้จำเลยทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์โดยการช่วยเหลือเยื่อเมือกแล้วขับในการพาเหยื่อไปทัศนศึกษายังสถานที่ต่างๆ เป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง

- ให้จำเลยทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ในสถานพยาบาล โดยดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยติดเตียง เพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกและรับทราบถึงความสูญเสียต่างๆ เป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง

- ให้จำเลยทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์โดยช่วยเหลืองานของมูลนิธิร่วมกตัญญูตามที่มูลนิธิเห็นสมควร เป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง

- ให้จำเลยทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์โดยช่วยเหลืองานของเจ้าพนักงานตำรวจด้านการจราจร เป็นเวลา ๓๐ ชั่วโมง

- ให้จำเลยทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์โดยการสอนพื้นฐานด้านการเล่นฟุตบอลแก่นักเรียนในสถานศึกษา เป็นเวลา ๓๖ ชั่วโมง

ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ได้จากคู่มือหนังสือแจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติและอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น

- คู่มือการบริหารจัดการการทำงานบริการสังคม กลุ่มงานบริการสังคม กองกิจการชุมชนและบริการสังคม กรมคุมประพฤติ เอกสารหมายเลข ๓/๒๕๕๑

- คู่มือแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดคดีจราจร (ชัรบถขณะเมาสุรา) กลุ่มแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดสำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ เอกสารหมายเลข ๘/๒๕๕๒

- หนังสือที่ ยช ๐๓๐๒/ว ๒๐๓ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๘ เรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกสำหรับผู้กระทำผิดคดีพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ชัรบถขณะเมาสุรา)

- หนังสือที่ ยช ๐๓๐๘/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๘ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในคดีชัรบถขณะเมาสุรา

- หนังสือที่ ยช ๐๓๐๒/ว ๒๒๑ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๙ เรื่อง แจ้งแนวทางการเสนอความเห็นทำงานบริการสังคมตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙

- หนังสือที่ ยช๐๓๐๒/ว ๒๙ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ เรื่องเอกสารประกอบการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ พ.ศ.๒๕๖๐

- หนังสือที่ ยช ๐๓๐๒/ว ๘๑๑ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการทำงานบริการสังคมสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำและผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงในคดีชัรบถขณะเมาสุรา

- หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๒๔ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑ เรื่อง แนวทางการทำงานบริการสังคมสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำและผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงในคดีชั้นบรรณคดีเมาสุรา
- หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๒๖๑ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เรื่อง มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในคดีชั้นบรรณคดีเมาสุรา (ต่อเนื่องตลอดทั้งปี)
- หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๓/ว ๕๒ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เรื่อง แนวทางการดำเนินงานตามข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์กับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
- หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๓/ว ๗๖๗ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑ เรื่องแนวทางการดำเนินงานโครงการนำร่อง “บำบัดฟื้นฟูสภาพ ผู้ติ่มแล้วซ้ำถูกจับ ผิดซ้ำ ในช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๒” ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข
- ทำเนียบหน่วยงานภาคีการทำงานบริการสังคมของสำนักงานคุมประพฤติ
- ข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือที่กรมคุมประพฤติหรือสำนักงานคุมประพฤติได้ทำร่วมกับหน่วยงานต่างๆ

๒. มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ

แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขข้อนี้หากข้อมูลจากการสืบเสาะและพินิจพบว่าจำเลยไม่ได้ทำงาน ไม่มีอาชีพ หรือมีอาชีพแต่มีรายได้ไม่พอใช้หรือประกอบอาชีพไม่เป็นกิจจะลักษณะ มีปัญหาทางการเงิน ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินแล้วเห็นว่าจากสภาพปัญหาดังกล่าวอาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะนำมาสู่การกระทำผิดซ้ำได้ จึงจำเป็นที่จะต้องวางแผนในการแก้ไขฟื้นฟูโดยเสนอเป็นเงื่อนไขในการคุมความประพฤติในเรื่องการให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ เช่น ให้ฝึกหัดอาชีพ ส่งเสริมการประกอบอาชีพ ส่งไปทดสอบความสามารถหรือความถนัดทางอาชีพ ส่งไปพัฒนาฝีมือแรงงาน หรือจัดกระบวนการของการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานแก่ผู้ที่ยังไม่ต้องการทำงาน เช่น การเข้าร่วมโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพของกระทรวงยุติธรรม หรือวิธีการอื่นๆตามความเหมาะสม เพื่อให้จำเลยมีความรับผิดชอบ มีรายได้ หรือมีการทำงานที่เป็นกิจจะลักษณะ ซึ่งหากเป็นไปได้ก็ควรที่จะกำหนดประเภทและระยะเวลาของการฝึกหัดหรือการทำงานไว้ด้วย ทั้งนี้สำนักงานคุมประพฤติสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆในพื้นที่ เช่น สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์ฝึกอาชีพในสังกัดกรุงเทพมหานคร หรือหน่วยงานต่างๆที่กระทรวงยุติธรรม กรมคุมประพฤติ หรือสำนักงานคุมประพฤติ ได้มีการทำข้อตกลงประสานความร่วมมือกันไว้เป็นหน่วยงานสนับสนุน หรือนำทรัพยากรในชุมชนเข้ามาให้การช่วยเหลือดำเนินการในด้านการฝึกอาชีพในสำนักงานคุมประพฤติ เช่น อาสาสมัครคุมประพฤติ เพราะจะทำให้การเสนอเงื่อนไขนี้มีความชัดเจนมากขึ้น

ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข

- ให้จำเลยเข้ารับการศึกษาอบรมวิชาชีพด้านการทำเบเกอรี่ ที่ศูนย์ฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร ๔ ภายในระยะเวลาตามหลักสูตรที่กำหนด เพื่อให้สามารถนำมาประกอบอาชีพได้อย่างเป็นกิจจะลักษณะอันจะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีพและเป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัว และให้นำหลักฐานการเข้ารับการศึกษาอบรมมาแสดงต่อพนักงานคุมประพฤติด้วย
- ให้จำเลยเข้ารับการศึกษาหัดอาชีพด้านการจำหน่ายนมพร้อมดื่มภายใต้ตราสินค้าโพร์โมสต์กับบริษัทฟริสแลนด์คัมพิน่า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กรมคุมประพฤติได้มีการประสานความร่วมมือในด้านการฝึกหัดอาชีพไว้

- ให้จำเลยเข้ารับการศึกษาฝึกหัดอาชีพด้านการติดฟิล์มกรองแสงรถยนต์ที่บริษัทสมาร์ทเทคเอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กรมคุมประพฤติได้มีการประสานความร่วมมือในด้านการฝึกหัดอาชีพไว้

ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลการฝึกหัดอาชีพหรือการประกอบอาชีพได้จาก

- ข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกรมคุมประพฤติในการจัดหางาน การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาฝีมือแรงงาน และอื่นๆ ที่ทำไว้กับกรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรุงเทพมหานคร หรืออื่นๆ

- ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ : ศูนย์แคร์ (Care Center) ประจำสำนักงานคุมประพฤติ

- หน่วยงานของรัฐ เอกชน และภาคีเครือข่ายที่สนับสนุนด้านการสร้างงาน สร้างอาชีพในพื้นที่

๓. มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติด้านอื่นอาจนำไปสู่การกระทำ ความผิดในทำนองเดียวกันนี้อีก

แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขข้อนี้หากผลจากการสืบเสาะและพินิจในเรื่องนิสัยและความประพฤติของจำเลยในส่วนของ การคบเพื่อนและบุคคลใกล้ชิดพบว่ามี การคบหาสมาคมกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดกฎหมายมีพฤติกรรมเป็นนักเลงอันธพาลหรือกลุ่มอิทธิพล ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินแล้วเห็นว่าการคบหาสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่กระทำความผิดกฎหมายนั้นจะเป็นหนทางที่ทำให้จำเลยถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้ง่าย อันจะทำให้จำเลยมีความเสี่ยงต่อการกระทำความผิดซ้ำได้อีกทางหนึ่ง หรือจำเลยมีการประพฤติดังที่อาจนำไปสู่การกระทำความผิดได้อีก จึงควรกำหนดเป็นเงื่อนไขเพื่อการคุมความประพฤติไว้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้จำเลยไปกระทำความผิดซ้ำ

ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข

- ห้ามเกี่ยวข้องกับยาหรือสารเสพติดให้โทษทุกชนิดและตรวจปัสสาวะทุกครั้งที่มารายงานตัวและให้ละเว้นการคบหาสมาคมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิดตลอดระยะเวลาการคุมความประพฤติ

- ให้หลีกเลี่ยงการประพฤติดื้อและการคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความประพฤติเสียหาย

- ห้ามเที่ยวเตร่ยามวิกาลในระหว่างเวลา ๒๒.๐๐ – ๐๕.๐๐ นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น

- ห้ามดื่มสุราหรือสิ่งมีแอลกอฮอล์ทุกชนิด อันอาจเป็นสาเหตุให้จำเลยกระทำความผิดในทำนองเดียวกัน

นี้อีก

- ห้ามทำหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอุปกรณ์ในการทำสุราและสุราที่ผิดกฎหมาย

- ห้ามจัดหาคนงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมาย

- ห้ามประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยฝ่าฝืนกฎหมาย

- ห้ามจับสัตว์น้ำในเขตหวงห้าม

- ห้ามแปรรูปไม้หรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองโดยผิดกฎหมาย

๔. มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจหรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขข้อนี้หากผลจากการสืบเสาะและพินิจพบว่าจำเลย

- มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาหรือสารเสพติด ให้แยกพิจารณา โดยคำนึงถึงความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดว่าจำเป็นผู้เสพหรือผู้ติด ถ้าเป็นกรณีของผู้เสพ อาจเสนอเงื่อนไขให้เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลของหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุขหรือกรุงเทพมหานครแบบผู้ป่วยนอกแต่หากเป็นกรณีของผู้ติดซึ่งมีพฤติกรรมที่รุนแรงก็อาจเสนอให้เข้ารับการรักษาแบบผู้ป่วยใน

- มีโรคประจำตัวร้ายแรงที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของจำเลยก็อาจเสนอให้ไปบำบัดรักษาในสถานพยาบาลหรือสถานบำบัด เช่น ติดสุราเรื้อรัง เมาสุราอาละวาดทำร้ายร่างกายภรรยาหรือบุคคลในครอบครัว ไม่สนใจประกอบอาชีพ อันนำมาสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ก็อาจเสนอเป็นเงื่อนไขให้เข้ารับการรักษาอาการติดสุราเรื้อรัง เป็นต้น

- มีอาการผิดปกติทางจิต บุคลิกภาพหรือพฤติกรรมเช่น พบว่า เมื่อเห็นสิ่งของในห้างสรรพสินค้าแล้วจะเกิดความอยากได้โดยไม่สามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองไม่ให้ลักขโมยได้

ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติจะต้องมีหลักฐานอ้างอิงที่ชัดเจนที่พิสูจน์ได้ว่าจำเลยเป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติด หรือมีอาการบกพร่องทางกายหรือจิต เช่น ผลการตรวจรักษาจากแพทย์ผลการคัดกรองปัญหาการติ่มสุราจากแบบประเมินพฤติกรรมการติ่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้มารับบริการ (ASSIST ๗ คำถาม) ที่พบว่ามีความเสี่ยงสูงต่อการติดสุราหรือติดสุราแล้ว

ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข

- ให้เข้ารับการรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษที่ศูนย์บริการสาธารณสุข ๔๐ บางแค แบบผู้ป่วยนอก และให้นำผลการรักษามาแสดงต่อพนักงานคุมประพฤติด้วย

- ให้เข้ารับการรักษาอาการบกพร่องทางจิตที่โรงพยาบาลจิตเวช ในสังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ภายในระยะเวลาที่แพทย์ผู้รักษาเห็นสมควร

- ให้เข้ารับการรักษาอาการติดสุราเรื้อรังตามสถานพยาบาลที่มีการบำบัดรักษาภายในระยะเวลาตามที่แพทย์ผู้รักษาเห็นสมควร

๕. มาตรา ๕๖ (๕) ให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

แนวทางในการกำหนดเงื่อนไขข้อนี้จะเป็นเรื่องที่มาจากการประเมินจำเลยในส่วนของสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการของจำเลยที่เห็นสมควรให้มีการแก้ไขฟื้นฟูโดยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะต้องเป็นกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการ เช่น การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาในกลุ่มผู้กระทำผิดที่มีปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว หรือผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย การจัดโปรแกรมทักษะชีวิต เช่น การมองเห็นคุณค่าในตนเอง เป้าหมายชีวิต ให้แก่กลุ่มผู้กระทำผิดที่เสพยาเสพติดเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน การอบรมให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎจราจรสำหรับกลุ่มผู้กระทำผิดที่ขับรถประมาท เป็นต้น

ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข

- ให้เข้ารับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับแอลกอฮอล์และปริมาณการดื่มที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ (สำหรับจำเลยในคดีขับรถขณะเมาสุรา) ที่มูลนิธิเมาไม่ขับและสำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร ๒ จัดขึ้น

- ให้เข้ารับการอบรมเทคนิคการขับรถอย่างปลอดภัยที่สำนักงานคุมประพฤติจัดขึ้นร่วมกับบริษัท เอพี ฮอนด้า จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ (สำหรับจำเลยในคดีขับรถประมาท/ขับรถซิ่ง/เด็กแว้นซ์)

- ให้เข้ารับการฝึกอบรมธรรมะที่วัดในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรีตามแผนงาน/โครงการที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนนทบุรีจัดขึ้น เพื่อใช้หลักธรรมเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและขัดเกลาจิตใจ

- ให้เข้าร่วมกิจกรรมป้องกันการเสพยาเสพติดที่สำนักงานคุมประพฤติจัดขึ้น (สำหรับจำเลยที่เคยเป็นผู้เสพยา/ผู้ติดและอยู่ในช่วงเวลาของการเลิกยาเสพติดในระยะเริ่มต้น) เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและทักษะการป้องกันการหนีไปเสพยาและเลิกยาเสพติดในระยะเริ่มต้น

- ให้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายยาเสพติดที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูนจัดขึ้นเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

- ให้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจร

ทั้งนี้ กรมคุมประพฤติได้มีการจัดทำคู่มือในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในโปรแกรมพื้นฐานและโปรแกรมเฉพาะด้าน และในโปรแกรมเฉพาะคดี เช่น คดีขับรถขณะเมาสุรา คดียาเสพติดให้โทษและแนวทางปฏิบัติต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพนักงานคุมประพฤติสามารถศึกษารายละเอียดและนำมาใช้ประกอบในการเสนอเงื่อนไขในข้อนี้ได้ เช่น

- คู่มือการปฏิบัติงานแก้ไขฟื้นฟูผู้เสพยา-ติดยาเสพติด

- คู่มือการจัดโปรแกรมฟื้นฟูผู้เสพยา-ติดยาเสพติด (โปรแกรมพื้นฐาน)

- คู่มือการจัดโปรแกรมฟื้นฟูผู้เสพยา-ติดยาเสพติด (โปรแกรมเฉพาะด้าน)

- คู่มือแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดคดีจราจร (ขับรถขณะเมาสุรา) กลุ่มแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ เอกสารหมายเลข ๘/๒๕๕๒

- หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๘/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๘ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในคดีขับรถขณะเมาสุรา

- หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๘๑๑ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการทำงานบริการสังคมสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำและผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงในคดีขับรถขณะเมาสุรา

๖. มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๖) ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้

แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขข้อนี้เป็นลักษณะของข้อห้ามเพื่อป้องกันมิให้กระทำผิดซ้ำอีกและการควบคุมหรือปรับพฤติกรรมที่เป็นข้อบกพร่องหรือความเสี่ยง ซึ่งปัจจุบันกรมคุมประพฤติได้นำมาใช้กับจำเลยที่จะสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยพิจารณาจากกลุ่มจำเลยที่มีระดับความเสี่ยงสูงแต่มีเหตุอันควรปราณีและความเสี่ยงปานกลางแต่ปรากฏข้อเสียหาย ทั้งนี้การพิจารณาใช้เงื่อนไขห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่โดยนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ดังกล่าวจะต้องไม่กระทบต่อการดำรงชีวิตของจำเลยจนเกินสมควร และต้องคำนึงถึงสิ่งที่เป็นข้อบกพร่องของจำเลย เช่น นิสัยความประพฤติชอบที่หวัดเร็ว ชอบประลองความเร็ว ดื้อรั้น ไม่เชื่อฟัง ชอบมั่วสุมกับเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษในเวลากลางคืน ประกอบอาชีพขับรถรับจ้างสาธารณะ รถบรรทุกขนาดใหญ่ รถรับ-ส่งนักเรียน เป็นต้น ซึ่งการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก็เพื่อช่วยควบคุมหรือแก้ไขนิสัยความประพฤติที่เป็นข้อบกพร่องหรือความเสี่ยงของจำเลย เช่น การจำกัดความเร็วในการขับรถ การกำหนดห้ามออกจากที่พักอาศัยในเวลากลางคืน การกำหนดเส้นทางเดินรถ การห้ามเข้าในบางสถานที่ เป็นต้น ซึ่งการเสนอเงื่อนไขติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องเชื่อมโยงให้เห็นว่าการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องใดของจำเลย ทั้งนี้เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองและเพื่อความปลอดภัยของทั้งตัวจำเลยและสังคม เช่น ในคดีขับรถขณะเมาสุรา จำเลยส่วนใหญ่จะมีนิสัยชอบเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืน ดื่มสุราสังสรรค์กับเพื่อนฝูง ซึ่งเมื่อขับรถไปอาจก่อให้เกิดอันตรายทั้งต่อตัวเองและผู้ใช้รถใช้ถนนรายอื่น เกิดอุบัติเหตุและการสูญเสียที่รุนแรง บางรายเป็นผู้ที่กระทำผิดซ้ำในฐานความผิดเดิม แสดงให้เห็นว่าเขาไม่สามารถดูแลหรือควบคุมตัวเองได้ การให้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์โดยกำหนดห้ามออกจากที่พักอาศัยอาจมีข้อโต้แย้งว่าไม่สามารถทำให้เลิกดื่มสุรา

ได้ แต่การตีมีสุรಾಯน์ในบ้านหากไม่ไปขับรถก็จะไม่เกิดอุบัติเหตุ ซึ่งจะปลอดภัยทั้งตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจและสังคม นอกจากนี้จำเลยก็สามารถมีเวลาอยู่กับครอบครัว ได้แสดงบทบาทหน้าที่ของตัวเองในครอบครัว สร้างความอบอุ่นในครอบครัวได้มากขึ้น

ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข

- ห้ามจำเลยขับรถบรรทุกเร็วเกินกว่า๘๐กิโลเมตรต่อชั่วโมง และให้ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวของกรมคุมประพฤติ เป็นเวลา ๓ เดือน เพื่อให้จำเลยใช้ความระมัดระวังในการขับรถบรรทุกให้มากขึ้น และเพื่อมิให้ไปก่อความเสียหายแก่บุคคลอื่นอีก(ทั้งนี้ ในการกำหนดอัตราความเร็วต้องพิจารณาตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งอาจจะมีผลแตกต่างกันในประเภทของรถ เขตพื้นที่ หรืออื่นๆ)

- ห้ามจำเลยออกจากบ้านพักในระหว่างเวลา ๒๒.๐๐ – ๐๕.๐๐ นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น และให้ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวของกรมคุมประพฤติ เป็นเวลา ๓๐ วัน เพื่อป้องกันมิให้จำเลยกระทำผิดได้ขึ้นอีก อันเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยของสังคมโดยรวมและตัวของจำเลยเอง

๗. มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๗) ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหาย ตามที่ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายตกลงกัน

แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในข้อนี้สามารถใช้ได้ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงว่าจำเลยและผู้เสียหายได้มีการตกลงยินยอมที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายกันเรียบร้อยแล้ว ซึ่งอาจจะ เป็นกรณีที่จำเลยและผู้เสียหายได้มีการตกลงยินยอมที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายกันมาก่อนในชั้นของพนักงานสอบสวนหรือในระหว่างการสืบเสาะและพินิจหรือเป็นกรณีที่สำนักงานคุมประพฤติได้จัดให้มีการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ ตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ กล่าวคือ ในระหว่างการสืบเสาะและพินิจหากจำเลยหรือผู้เสียหายร้องขอให้มีการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และอีกฝ่ายยินยอม ให้ผู้ประสานงานจัดให้มีการดำเนินการเพื่อสร้างความสมานฉันท์ โดยการจัดการประชุม ซึ่งข้อตกลงที่ได้จากการตกลงยินยอมกันทั้งจากในกรณีที่จำเลยและผู้เสียหายตกลงกันเอง หรือข้อตกลงที่ได้จากการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพระหว่างฝ่ายจำเลยและฝ่ายผู้เสียหาย จะสามารถนำมาเสนอเป็นเงื่อนไขในการคุมความประพฤติตามเงื่อนไขข้อนี้ได้ เช่น การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน การขอขมา ขอโทษ ผู้เสียหาย การกระทำพิธีทางศาสนาหรือตามความเชื่อ การทำงานแทนการชดใช้ การไปเยี่ยมดูแลครอบครัวของผู้เสียหาย เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อตกลงที่จะนำมาเสนอเป็นเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติจะต้องเป็นข้อตกลงที่จะกระทำในวันพิพากษาหรือหลังวันพิพากษา ส่วนข้อตกลงที่ได้กระทำเสร็จสิ้นก่อนวันพิพากษาไม่สามารถนำมาเสนอเป็นเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติได้

ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข

- ให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายตามที่ได้มีการตกลงกันในชั้นของพนักงานสอบสวน เป็นเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ในวันพิพากษาในคดีนี้

- ให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายตามที่ได้มีการตกลงกันระหว่างการสืบเสาะและพินิจ เป็นเงินจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท ภายในระยะเวลา ๒ เดือน นับจากวันพิพากษาในคดีนี้

- ให้จำเลยชดใช้หรือเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายตามที่ได้มีการดำเนินการเพื่อสร้างความสมานฉันท์ตามข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายทำด้วยกันโดยการขอขมาผู้เสียหายและทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ในชุมชนที่พิกาศัยของจำเลยเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้นำชุมชนที่เข้าร่วมในการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ

- ให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายให้จำเลยชดใช้หรือเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายตามที่ได้มีการดำเนินการเพื่อสร้างความสมานฉันท์ตามข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายทำด้วยกัน คือ ชดใช้เงิน จำนวน ๙๐,๐๐๐ บาท โดยกำหนดผ่อนชำระใน ๓ งวดๆ ละ ๓๐,๐๐๐ บาท ภายในระยะเวลา ๓ เดือน นับจากวันพิพากษาในคดีนี้

ทั้งนี้ ในส่วนของการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ สามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้จากคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจสำหรับพนักงานคุมประพฤติ คณะอนุทำงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม พฤษภาคม ๒๕๔๗

๘. มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๘) ให้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว

แนวทางในการพิจารณากำหนดใช้เงื่อนไขข้อนี้เป็นเรื่องของการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ให้พิจารณาถึงเจตนาของจำเลย ความร้ายแรงแห่งการกระทำผิด และผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดวิธีการแก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายหรือจำนวนเงินในการชดใช้ค่าเสียหาย เช่น จำเลยมีฐานะยากจนไปบุกรุกที่สาธารณะเพื่อประกอบอาชีพทำไร่เพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งสามารถเสนอเงื่อนไขข้อนี้ได้โดยอาจให้ทำงานบริการสังคมในลักษณะการดูแลรักษาป่าหรือปลูกป่าทดแทนหรืออื่นๆ หรือในกรณีที่มีผลกระทบระยะยาว เช่น การปล่อยสารพิษจากโรงงานโดยไม่ผ่านการบำบัดลงในแม่น้ำลำคลอง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนที่ใช้น้ำและสิ่งแวดล้อม พนักงานคุมประพฤติอาจสอบถามผู้เชี่ยวชาญ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหาย เพื่อเป็นข้อมูลเสนอศาลใช้ประกอบการพิจารณา

ในการดำเนินการเกี่ยวกับเงื่อนไขข้อนี้ กรมคุมประพฤติได้มีการทำข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์กับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผู้ถูกคุมความประพฤติที่อยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติได้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้เรียนรู้ การสร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจให้กับตนเอง รวมทั้งฝึกความมีวินัย ความรับผิดชอบ และตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปในทางที่เหมาะสมและไม่กระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งมีหน่วยงานรองรับทั่วประเทศ จำนวน ๕๔๔ แห่ง ดังนั้น พนักงานคุม

ประพจน์สามารถที่จะนำข้อมูลไปเสนอเป็นเงื่อนไขในข้อนี้ได้กับกลุ่มจำเลยที่กระทำผิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเงื่อนไขให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ เพื่อการฟื้นฟูเฝ้าระวัง ดูแลหรือสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานในสังกัดสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์และสาขา

ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข

- ให้จำเลยทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ในเขตพื้นที่วนอุทยานในจังหวัดน่าน ตามประเภทงานที่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลการทำงานบริการสังคมของวนอุทยานแห่งชาติจังหวัดน่านเห็นสมควร เป็นเวลา ๔๘ ชั่วโมง

- ให้จำเลยทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์โดยร่วมสร้างฝายมีชีวิต เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ชวนา ให้ได้มีน้ำทำนาตามฤดูกาล ในพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเวลา ๓๐ ชั่วโมง

ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดแนวทางการดำเนินงานตามข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์กับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ได้ตามหนังสือที่ ยธ ๐๓๐๓/ว ๕๒ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

๙. มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๙) ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน

แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในข้อนี้เป็นเรื่องของการป้องกันไม่ให้จำเลยไปกระทำผิดซ้ำช่วยลดโอกาสหรือความรุนแรงที่จำเลยอาจก่อเหตุร้ายหรือก่อให้เกิดอันตรายขึ้น

ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข

- ให้ทำทัณฑ์บนไว้กับศาลว่าจะไม่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทกับผู้เสียหายซึ่งเป็นเพื่อนบ้านขึ้นอีกตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้

๑๐. มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๑๐) เงื่อนไขอื่นๆตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่เห็นสมควร

แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในข้อนี้จะเป็นเรื่องอื่นๆที่นอกเหนือจากเงื่อนไข ในมาตรา ๕๖ (๑) – (๙)

ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข

- ให้ปฏิบัติศาสนกิจตามที่เห็นสมควร

- ให้บริจาคเงินเพื่อการกุศลหรือสาธารณประโยชน์

- ให้ไปเยี่ยมเยียนดูแลมารดาของผู้เสียหายที่ชราภาพแล้ว

- ให้จำเลยเข้ารับการแนะแนวด้านอาชีพที่สำนักงานจัดหางานจังหวัดชลบุรีหรือที่สำนักงานคุมประพฤติจัดขึ้น

ทั้งนี้ ในการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ ต้องไม่มีลักษณะที่ตายตัวหรือเหมือนกันในทุกคดี หากแต่ต้องมีความแตกต่างกันให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพฤติการณ์ของจำเลย ทั้งในด้านความเสี่ยงและสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันในแต่ละรายนั้น และเงื่อนไขที่เสนอจะต้องมีข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในสำนวนคดีสืบเสาะและพินิจและมีการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินแล้วว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นสาเหตุหรือปัจจัยหนึ่งที่น่าจะไปสู่การกระทำผิดซ้ำได้อีก หรือเป็นการเสนอเพื่อเป็นเงื่อนไขในการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาความจำเป็นและความต้องการ โดยต้องเป็นเงื่อนไขที่สามารถปฏิบัติได้ สำหรับแผนการแก้ไขฟื้นฟูที่

เสนอพนักงานคุมประพฤติจะต้องมีความรอบรู้แหล่งทรัพยากรที่จะมาสนับสนุนในการดำเนินงานเพื่อให้ข้อเสนอมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและมีมาตรการรองรับในการแก้ไขฟื้นฟูที่เป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

หนังสือ/คู่มือ

กรมคุมประพฤติ สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ. คู่มือการปฏิบัติงานแก้ไขฟื้นฟูผู้เสพ-ติดยาเสพติด. ๒๕๔๘.

กรมคุมประพฤติ สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ. คู่มือการจัดโปรแกรมฟื้นฟูผู้เสพ-ติดยาเสพติด (โปรแกรมพื้นฐาน) ๒๕๔๘.

กรมคุมประพฤติ สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ. คู่มือการจัดโปรแกรมฟื้นฟูผู้เสพ-ติดยาเสพติด (โปรแกรมเฉพาะด้าน) ๒๕๔๘.

กรมคุมประพฤติ กองกิจการชุมชนและบริการสังคมกลุ่มงานบริการสังคม. คู่มือการบริหารจัดการการทำงานบริการสังคม. เอกสารหมายเลข ๓/๒๕๕๑.

กรมคุมประพฤติ สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ. แนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดคดีจราจร (ข้อบ่งชี้เฉพาะ). เอกสารหมายเลข ๘/๒๕๕๒.

กรมคุมประพฤติ. คู่มือการจำแนกผู้กระทำผิดในงานคุมประพฤติ. เอกสารหมายเลข ๙/๒๕๔๙ (พิมพ์ครั้งที่ ๒ : กันยายน ๒๕๕๘).

กรมคุมประพฤติ. คู่มือการปฏิบัติงานการสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖. เอกสารหมายเลข ๔/๒๕๕๑ (พิมพ์ครั้งที่ ๒ : กันยายน ๒๕๕๘).

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม คณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ. คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจสำหรับพนักงานคุมประพฤติ. พฤษภาคม ๒๕๔๗.

ผลการประชุม สัมมนา/ผลงานวิจัย

กรมคุมประพฤติ กองวิชาการและแผนงาน กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาระบบ. “รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชั่วโมงการทำงานบริการสังคมที่มีผลต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ”. เอกสารหมายเลข ๐๑/๒๕๔๑.

กรมคุมประพฤติ. ผลการสำรวจความไม่พึงพอใจของกลุ่มผู้รับบริการ กรมคุมประพฤติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐.

กรมคุมประพฤติ. การอภิปรายเรื่อง “บทบาทของงานคุมประพฤติในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ” เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร.

ปิยะนุช เรืองโพธิ์ และจิตติสานต์ วุฒิเวชช์. การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติ (บทคัดย่อ). Veridian E-Journal, Silpakorn University ISSN ๑๙๐๖ – ๓๔๓๑ ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม – เมษายน ๒๕๖๑.

พรชัชพร สุวรรณากาศ. แนวทางการพัฒนางานสืบเสาะและพินิจ กรมคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม (บทคัดย่อ). วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙.

สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กลุ่มสืบเสาะและพินิจ. รายงานสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดหญิง. เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๘ ณ โรงแรมเดอะสุโกศล กรุงเทพมหานคร.

สมุดตรวจราชการ กรมคุมประพฤติ. คำแนะนำหรือการสั่งการของผู้ตรวจราชการกรมคุมประพฤติ ในการตรวจราชการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสุราษฎร์ธานีและสงขลา, ๒๕๖๑.

กฎหมาย กฎ ระเบียบ

คำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับวิธีการรอกการกำหนดโทษ รอกการลงโทษ และการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ ตามประกาศ ณ วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๙.

พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙.

ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสืบเสาะและพินิจ พ.ศ. ๒๕๖๐.

ระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ผู้ถูกคุมความประพฤติและบุคคลที่ศาล หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจมีคำสั่ง พ.ศ. ๒๕๖๐.

ระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ พ.ศ.๒๕๖๐.

ระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ พ.ศ. ๒๕๖๐.

ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการสงเคราะห์ พ.ศ.๒๕๖๐.

มาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๗.

หนังสือแจ้งเวียนที่เกี่ยวข้อง

หนังสือที่ ยธ.๐๓๐๘/ว ๓๒ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ เรื่อง แจ้งความพร้อมในการดำเนินการตามโครงการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติ.

หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๒๐๓ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๘ เรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกสำหรับผู้กระทำผิดคดีพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับรณณะเมาสุรา).

หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๘/ว๑๑ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๘ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในคดีชั้นรณณะเมาสุรา.

หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๒๒๑ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๙ เรื่อง แจ้งแนวทางการเสนอความเห็นทำงานบริการสังคมตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙.

หนังสือที่ ยธ๐๓๐๒/ว ๒๙ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ เรื่องขอส่งเอกสารประกอบการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมคุมประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ พ.ศ.๒๕๖๐.

หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๘๑๑ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการทำงานบริการสังคมสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำและผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงในคดีชั้นบรรณณมาสุรา.

หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๒๔ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑ เรื่อง แนวทางการทำงานบริการสังคมสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำและผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงในคดีชั้นบรรณณมาสุรา.

หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๒๖๑ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เรื่อง มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในคดีชั้นบรรณณมาสุรา (ต่อเนื่องตลอดทั้งปี).

หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๓/ว ๖๒๗ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ เรื่องการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวของกระทรวงยุติธรรมในภารกิจของกรมคุมประพฤติ.

หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๓/ว ๕๒ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เรื่อง แนวทางการดำเนินงานตามข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์กับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช.

หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๓/ว ๗๖๗ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑ เรื่อง แนวทางการดำเนินงานโครงการนำร่อง “บำบัดฟื้นฟูสภาพผู้ดื่มแล้วขับถูกจับ ผิดซ้ำ ในช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๒” ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข.

อื่นๆ

<http://www.probation.go.th>. “บันทึกข้อตกลง (MOU)”.

ภาคผนวก

**ตารางเปรียบเทียบแนวทางการเสนอความเห็นการใช้เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติดังผู้ถูก
สืบเสาะและพินิจที่เป็นจำเลย
ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ แบบเดิมและแบบใหม่**

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติดั้งเดิม	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติดั้งใหม่
มาตรา ๕๖ วรรค ๒ เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติดั้งของผู้กระทำผิดนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้ (๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุเป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำผิดเห็นสมควร <u>แนวทาง</u> - ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติจำนวน..... ครั้ง ภายในระยะเวลา.....เดือน/ปี เพื่อพนักงานคุมประพฤติจะได้สอบถาม แนะนำช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ - ให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่พนักงานคุมประพฤติและจำเลยเห็นสมควร ทั้งนี้ในส่วนของการเสนอเงื่อนไขให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ มีวัตถุประสงค์ คือ การเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบให้เกิดแก่ผู้กระทำผิด และการช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมรวมทั้งความมีระเบียบวินัย นอกจากนี้เพื่อเป็นการชดเชยความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งมีหลักเกณฑ์สำหรับการเสนอความเห็นเพื่อกำหนดประเภทของกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมควรมีความสอดคล้องกับฐานความผิด หรือความรู้	มาตรา ๕๖ วรรคสอง เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติดั้งของผู้กระทำผิดตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อตามควรแก่กรณีก็ได้ ดังต่อไปนี้ (๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควร ในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในข้อนี้ จะแยกพิจารณาเป็น ๒ ประเด็น คือ (๑.๑) การกำหนดเงื่อนไขเรื่องความถี่ในการรายงานตัว โดยข้อมูลที่จะนำมาพิจารณาคือ ผลการจำแนกตามแบบประเมินผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ (ค.ป.๔ ก) กล่าวคือ - หากพบว่าจำเลยมีระดับความเสี่ยงสูงการกำหนดระดับในการควบคุมและสอดส่องจะจัดอยู่ในระดับเข้มงวด คือ จะต้องได้รับการควบคุมดูแลอย่างเคร่งครัดหรือเข้มงวด กวดขันเป็นการเฉพาะหรือเป็นกรณีพิเศษ เพื่อมิให้วนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก เพราะคนกลุ่มนี้มีความเสี่ยงหรือมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำได้มาก การกำหนดความถี่ในการรายงานตัวจึงต้องมีความถี่มากขึ้น เช่น ให้รายงานตัว ๑ เดือน หรือ ๒ เดือน/ครั้ง ภายในระยะเวลา ๒ หรือ ๓ ปี และรายงานตัวแบบรายบุคคล เพื่อที่พนักงานคุมประพฤติจะได้ดูแลให้คำแนะนำตักเตือนได้อย่างใกล้ชิด และอาจจะเสนอให้ครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอีกทางหนึ่ง

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (ใหม่)
ความสามารถของผู้กระทำผิด และควรเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นพลังสร้างสรรค์เพื่อตักตักยภาพและความสามารถกระตุ้นพลังสร้างสรรค์เพื่อตักตักยภาพและความสามารถของผู้กระทำผิดมาใช้ให้เกิดประโยชน์ รายละเอียดสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากคู่มือการปฏิบัติงานการทำงานบริการสังคมสำหรับพนักงานคุมประพฤติ (เอกสารหมายเลข ๘/๒๕๕๙)	- หากพบว่าจำเลยมีระดับความเสี่ยงปานกลาง การกำหนดระดับในการควบคุมและสอดส่องจะจัดอยู่ในระดับปานกลาง และต้องได้รับการควบคุมดูแลและเอาใจใส่ตามสมควร การกำหนดความถี่ในการรายงานตัวก็มีระยะห่างกว่าจำเลยที่มีระดับความเสี่ยงสูง เช่น ทุก ๒-๓ เดือนภายในระยะเวลา ๑ หรือ ๒ ปี และรายงานตัวแบบรายบุคคลในครั้งแรกและแบบกลุ่มในครั้งถัดไปหากมีพฤติกรรมการดีขึ้น - หากพบว่าจำเลยมีระดับความเสี่ยงต่ำ การกำหนดระดับในการควบคุมและสอดส่องจะอยู่ในระดับไม่เข้มงวด ซึ่งไม่จำเป็นต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดหรือเข้มงวดมาก การรายงานตัว ก็มีความถี่ที่ห่างมากขึ้น เช่น ทุก ๓-๔ เดือน ในระยะเวลา ๑ ปี การรายงานอาจใช้แบบกลุ่มแทนบุคคลและใช้การเข้าร่วมกิจกรรมแทนการรายงานตัวได้ ทั้งนี้ การกำหนดความถี่ในการรายงานตัวอาจกำหนดเพียงจำนวนครั้งและระยะเวลาในการคุ้มครองประพฤติก็ได้ เช่น ให้รายงานตัวจำนวน ๔ ครั้ง ในระยะเวลา ๑ ปี หรือ ให้ไปรายงานตัว ๑๒ ครั้ง ในเวลา ๒ ปี เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติจะได้กำหนดรายละเอียดในเรื่องความถี่ในการมารายงานตัวได้เอง หากพบว่าภายหลังมีพฤติกรรมการดีขึ้น ก็อาจจะปรับแผนการแก้ไขฟื้นฟูในเรื่องการกำหนดความถี่ในการรายงานตัว ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข - ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ จำนวน ๔ ครั้ง ภายในระยะเวลา ๑ ปี เพื่อพนักงานคุมประพฤติจะได้สอบถาม แนะนำช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควร - ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ ๑ เดือนต่อครั้ง ภายในระยะเวลา ๒ ปี เพื่อพนักงานคุมประพฤติจะได้ควบคุม ดูแล อย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษ รวมทั้งสอบถาม แนะนำช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควร

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (ใหม่)
	ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการจำแนกผู้กระทำผิดได้จากคู่มือการจำแนกผู้กระทำผิดในงานคุ้มครองความประพฤติ กลุ่มควบคุมและสอดส่อง สำนักพัฒนาการคุ้มครองความประพฤติ กรมคุ้มครองประพฤติก ระทรวงยุติธรรม เอกสารหมายเลข ๙/๒๕๔๙ (๑.๒) การกำหนดเงื่อนไขในเรื่องการจัดให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ ในการกำหนดเงื่อนไขข้อนี้พนักงานคุ้มครองความประพฤติจะต้องวิเคราะห์และประเมินจำเลยว่าสมควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์หรือไม่ โดย - พนักงานคุ้มครองความประพฤติจะต้องทราบถึงแนวคิดและจุดมุ่งหมายของการให้ทำงานบริการสังคมเสียก่อนว่าการทำงานบริการสังคมนั้นเป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่สามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดและช่วยพัฒนาทักษะ ความมีวินัยในการทำงาน การรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งช่วยพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หรือเป็นการชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายหรือสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการชดเชยความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้น เช่น จำเลยในคดีขับรถชนคนตาย การเสนอเงื่อนไขการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ก็เพื่อให้จำเลยได้เกิดความสำนึกอันจะนำไปสู่การแก้ไขฟื้นฟูและปรับพฤติกรรม นอกจากนี้ยังได้ชดเชยความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้น - ต้องพิจารณาถึงสุขภาพร่างกาย ภาวะแห่งจิต ทัศนคติ และสติปัญญาของจำเลยด้วยว่าเหมาะสมกับการทำงานบริการสังคมหรือไม่ประกอบด้วย ซึ่งจำเลยที่ควรเสนอให้ใช้เงื่อนไขการทำงานบริการสังคม พิจารณาได้จากพฤติการณ์ความผิดและประวัติภูมิหลัง รวมทั้งลักษณะของจำเลย เช่น ผู้ที่

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (ใหม่)
	ไม่ใช่อาชญากรร้ายแรง ผู้ที่ขาดความสำนึกรับผิดชอบต่อผู้อื่น ผู้ที่ไม่มีงานทำ ขาดความเอาใจใส่หรือขาดทักษะในการทำงาน ผู้ที่ไม่สามารถแสดงบทบาทหรืออารมณ์ที่เหมาะสมหรือขาดความสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้ที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่เห็นคุณค่าของการทำงาน ผู้ที่ควรทดแทนความผิดด้วยการทำงานชดใช้ให้กับผู้เสียหายหรือชุมชนส่วนจำเลยที่ไม่สมควรเสนอเงื่อนไข ให้ทำงานบริการสังคมหรือต้องพิจารณาเป็นพิเศษ ได้แก่ ผู้ที่เจ็บป่วยร้ายแรง ผู้ที่มีอาการติดยาเสพติดให้โทษหรือติดสุราเรื้อรัง ผู้มีประวัติการกระทำผิดทางเพศหรืออนาจาร ผู้มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ผู้มีร่างกายพิการ หรือผู้ที่มีปัญหาทางอารมณ์ เป็นต้น - จากนั้นจึงมาพิจารณาประเภทของการทำงานบริการสังคมประกอบด้วยว่าควรจะให้ทำงานบริการสังคมประเภทใด เช่น งานที่สอดคล้องกับฐานความผิด ความร้ายแรงแห่งการกระทำผิด พฤติกรรม ความรู้ความสามารถ อายุ เพศ ความสะดวกและระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักอาศัยไปทำงานบริการสังคม ทั้งนี้เพื่อให้การกำหนดเงื่อนไขมีความชัดเจนพนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนต้องศึกษาหาข้อมูลหรือประสานงานกับพนักงานคุมประพฤติที่รับผิดชอบในด้านงานกิจกรรมชุมชนในสำนักงานคุมประพฤติว่ามีกิจกรรมหรือประเภทงานบริการสังคมที่ได้จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานไว้หรือไม่ หรือมีหน่วยงานภาคีการทำงานบริการสังคมใดบ้างที่อยู่ใกล้เคียงกับที่พักอาศัยของผู้กระทำผิดหรือมีประเภทงานที่ตรงกับที่จำเลยต้องไปทำงานบริการสังคม ทั้งนี้หน่วยงานภาคีการทำงานบริการสังคมจะต้องเป็นหน่วยงานที่สำนักงานคุมประพฤติได้มีการรับรองเป็นหน่วยงานภาคีแล้ว โดยสำนักงานคุมประพฤติจะต้องจัดทำหนังสือขอความร่วมมือให้เป็นหน่วยงานภาคีการทำงานบริการสังคมไปยังหน่วยงาน และหน่วยงานนั้นๆต้องมีหนังสือตอบรับและแสดงความประสงค์เป็นหน่วยงานภาคี

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (ใหม่)
	การทำงานบริการสังคมกับสำนักงานคุ้มครองประพฤติ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมของประเภทการทำงานบริการสังคมเพื่อที่จะได้นำมากำหนดแผนการทำงานบริการสังคมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้การเสนอเงื่อนไขหรือการทำงานบริการสังคมมีรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทหรือลักษณะงานและจำนวนชั่วโมงการทำงานที่ชัดเจนตั้งแต่ต้น อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ ผู้ส่งใช้งานว่าหน่วยงาน แผนการแก้ไขฟื้นฟูรองรับไว้อย่างชัดเจน ซึ่งหากเป็นไปได้ในการเสนอเงื่อนไขข้อนี้ก็ควรจะกำหนดชั่วโมงและประเภทของการทำงานบริการสังคมไปด้วย - จำนวนชั่วโมงที่เหมาะสมในการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ ให้พิจารณาจากพฤติกรรมของจำเลย และความหนักเบาของการกระทำผิด ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข - ให้ จำเลย ทำกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ประเภทงานช่วยเหลือผู้ป่วยในโรงพยาบาลสงฆ์ เพื่อเป็นการชดเชยความผิด เป็นเวลา ๔๐ ชั่วโมง โดยกำหนดระยะเวลาให้ทำงานบริการสังคมฯ ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๖ เดือนแรกของการคุ้มครองประพฤติ - ให้ จำเลย ทำกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์โดยผลิตชิ้นงานจากวัสดุเหลือใช้ไปมอบให้สถานศึกษาเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน เป็นเวลา ๓๐ ชั่วโมง - ให้ จำเลย ทำกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์โดยการช่วยเหลือเหยื่อมาแล้วช่วยในการพาเหยื่อไปทัศนศึกษายังสถานที่ต่างๆ เป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง - ให้ จำเลย ทำกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ในสถานพยาบาล โดยดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยติดเตียง เพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกและรับทราบถึงความสูญเสียต่างๆ เป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (ใหม่)
	- ให้ จำ เลย ทำ ากิ จ กร รรม บ ริ ก า ร ส ัง ค ม ห รื อ สาธารณประโยชน์โดยช่วยเหลืองานของมูลนิธิร่วมกตัญญู ตามที่มูลนิธิเห็นสมควร เป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง - ให้ จำ เลย ทำ ากิ จ กร รรม บ ริ ก า ร ส ัง ค ม ห รื อ สาธารณประโยชน์โดยช่วยเหลืองานของเจ้าพนักงาน ตำรวจด้านการจราจร เป็นเวลา ๓๐ ชั่วโมง - ให้ จำ เลย ทำ ากิ จ กร รรม บ ริ ก า ร ส ัง ค ม ห รื อ สาธารณประโยชน์โดยการสอนพื้นฐานด้านการเล่น ฟุตบอลแก่นักเรียนในสถานศึกษา เป็นเวลา ๓๖ ชั่วโมง ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการทำงาน บริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ได้จาก - คู่มือการบริหารจัดการการทำงานบริการสังคม กลุ่มงาน บริการสังคม กองกิจการชุมชนและบริการสังคม กรมคุ้มครอง ประพฤติ เอกสารหมายเลข ๓/๒๕๕๑ - คู่มือแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดคดีจราจร (ขับรถขณะเมาสุรา) กลุ่มแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด สำนัก พัฒนาการคุ้มครองประพฤติ กรมคุ้มครอง ประพฤติ เอกสาร หมายเลข ๘/๒๕๕๒ - หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๒๐๓ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๘ เรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึก สำหรับผู้กระทำผิดคดีพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ขับรถขณะเมาสุรา) - หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๘/ว๑๑๑ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๘ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในคดีขับรถขณะเมาสุรา - หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๒๒๑ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๙ เรื่อง แจ้งแนวทางการเสนอความเห็นทำงาน บริการสังคมตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (ใหม่)
	- หนังสือที่ ยธ๐๓๐๒/ว ๒๙ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ เรื่อง เอกสารประกอบการปฏิบัติงานตามระเบียบกรมคุ้มครองประพฤติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ พ.ศ.๒๕๖๐ - หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๘๑๑ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการทำงานบริการสังคมสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำและผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงในคดีขับรถขณะเมาสุรา - หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๒๔ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑ เรื่อง แนวทางการทำงานบริการสังคมสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำและผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงในคดีขับรถขณะเมาสุรา - หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๒/ว ๒๖๑ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เรื่อง มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในคดีขับรถขณะเมาสุรา (ต่อเนื่องตลอดทั้งปี) - หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๓/ว ๕๒ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เรื่อง แนวทางการดำเนินงานตามข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์กับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช - หนังสือที่ ยธ ๐๓๐๓/ว ๗๖๗ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑ เรื่องแนวทางการดำเนินงานโครงการนำร่อง “บำบัดฟื้นฟูสภาพ ผู้ติ่มแล้วซ้ำถูกจับ ผิดซ้ำ ในช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๒” ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข - ทำเนียบหน่วยงานภาคีการทำงานบริการสังคมของสำนักงานคุ้มครองประพฤติ - ข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือที่กรมคุ้มครองประพฤติหรือสำนักงานคุ้มครองประพฤติได้ทำร่วมกับหน่วยงานต่างๆ

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติก (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติก (ใหม่)
(๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ <u>แนวทาง</u> ตัวอย่าง - ให้ประกอบอาชีพที่เหมาะสมด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่ออุปการะเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว - ให้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยความตั้งใจจริงเพื่อให้มีงานทำเป็นกิจจะลักษณะอันจะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีพและเป็นการแบ่งเบาภาระในครอบครัว - ให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทุกครั้งก่อนเปลี่ยนงานและต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากพนักงานคุมประพฤติก่อนออกจากงาน	(๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขข้อนี้หากข้อมูลจากการสืบเสาะและพินิจพบว่าจำเลยไม่ได้ทำงาน ไม่มีอาชีพ หรือมีอาชีพแต่มีรายได้ไม่พอใช้หรือประกอบอาชีพไม่เป็นกิจจะลักษณะ มีปัญหาทางการเงิน ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินแล้วเห็นว่าจากสภาพปัญหาดังกล่าวอาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะนำมาสู่การกระทำความผิดซ้ำได้ จึงจำเป็นที่จะต้องวางแผนในการแก้ไขฟื้นฟูโดยเสนอเป็นเงื่อนไขในการคุ้มครองประพฤติก ในเรื่องการให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ เช่น ให้ฝึกหัดอาชีพ ส่งเสริมการประกอบอาชีพ ส่งไปทดสอบความสามารถหรือความถนัดทางอาชีพ ส่งไปพัฒนาฝีมือแรงงาน หรือจัดกระบวนการของการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานแก่ผู้ที่ยังไม่อยากทำงาน เช่น การเข้าร่วมโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพของกระทรวงยุติธรรม หรือวิธีการอื่นๆตามความเหมาะสม เพื่อให้จำเลยมีความรับผิดชอบ มีรายได้ หรือมีการทำงานที่เป็นกิจจะลักษณะ ซึ่งหากเป็นไปได้ก็ควรที่จะกำหนดประเภทและระยะเวลาของการฝึกหัดหรือการทำงานไว้ด้วย ทั้งนี้สำนักงานคุมประพฤติสามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆในพื้นที่ เช่น สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์ฝึกอาชีพในสังกัดกรุงเทพมหานคร หรือหน่วยงานต่างๆที่กระทรวงยุติธรรม คุ้มครองประพฤติก หรือสำนักงานคุมประพฤติ ได้มีการทำข้อตกลงประสานความร่วมมือกันไว้เป็นหน่วยงานสนับสนุน หรือนำทรัพยากรในชุมชนเข้ามาให้การช่วยเหลือดำเนินการในด้านการฝึกอาชีพในสำนักงานคุมประพฤติ เช่น อาสาสมัครคุมประพฤติ เพราะจะทำให้การเสนอเงื่อนไขนี้มีความชัดเจนมากขึ้น

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (ใหม่)
	ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข - ให้จำเลยเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพด้านการทำเบเกอรี่ ที่ ศูนย์ฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร ๔ ภายในระยะเวลาตาม หลักสูตรที่กำหนด เพื่อให้สามารถนำมาประกอบอาชีพได้ อย่างเป็นกิจจะลักษณะอันจะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีพ และเป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัว และให้นำ หลักฐานการเข้ารับการฝึกอบรมมาแสดงต่อพนักงานคุม ประพฤติด้วย - ให้จำเลยเข้ารับการฝึกหัดอาชีพด้านการจำหน่ายนม พร้อมดื่มภายใต้ตราสินค้าพรีเมียมส์กับบริษัทฟริสแลนด์ คัมพิน่า (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ กรมคุมประพฤติได้มีการประสานความร่วมมือในด้านการ ฝึกหัดอาชีพไว้ - ให้จำเลยเข้ารับการฝึกหัดอาชีพด้านการติดฟิล์มกรองแสง รถยนต์ที่บริษัทสมาร์ทเทคเอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กรมคุมประพฤติได้มี การประสานความร่วมมือในด้านการฝึกหัดอาชีพไว้ ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลการ ฝึกหัดอาชีพหรือการประกอบอาชีพได้จาก - ข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานของกรมคุมประพฤติในด้านการจัดหางาน การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาฝีมือแรงงาน และอื่นๆ ที่ทำไว้ กับกรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวง แรงงาน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรุงเทพมหานคร หรืออื่นๆ - ศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ : ศูนย์แคร์ (Care Center) ประจำสำนักงานคุมประพฤติ

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติก (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติก (ใหม่)
	- หน่วยงานของรัฐ เอกชน และภาคีเครือข่ายที่สนับสนุนด้านการสร้างงาน สร้างอาชีพในพื้นที่
(๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติกได้อันอาจนำไปสู่การกระทำผิดในทำนองเดียวกันอีก <u>แนวทาง</u> ตัวอย่าง - ห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิด โดยยินยอมให้มีการตรวจทดสอบการใช้ยาเสพติดให้โทษและให้ละเว้นจากการคบหาสมาคมกับผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกประเภท - ให้หลีกเลี่ยงการประพฤติกชั่วและการคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความประพฤติกเสียหาย - ห้ามขับยานพาหนะ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมาย - ห้ามเที่ยวเตร่ยามวิกาล - ห้ามมีไว้ในครอบครองหรือพกพาซึ่งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิดซึ่งผิดกฎหมาย - ห้ามดื่มสุราหรือสิ่งมีเมาทุกชนิด อันอาจเป็นสาเหตุให้จำเลยกระทำความผิดในทำนองเดียวกันนี้ - ห้ามเกี่ยวข้องกับการเล่นการพนันทุกชนิดและให้ละเว้นการคบหาสมาคมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพนันทุกชนิด - ห้ามทำหรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งอุปกรณ์ในการทำสุราและสุราที่ผิดกฎหมาย - ห้ามจัดหาคนงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมาย - ห้ามประกอบวิชาชีพเวชกรรม โดยฝ่าฝืนกฎหมาย	(๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติกได้อันอาจนำไปสู่การกระทำผิดในทำนองเดียวกันนี้ แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขข้อนี้หากผลจากการสืบเสาะและพินิจในเรื่องนิสัยและความประพฤติกของจำเลยในส่วนของการคบเพื่อนและบุคคลใกล้ชิดพบว่ามี การคบหาสมาคมกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดกฎหมายมีพฤติกรรมเป็นนักเลงอันธพาลหรือกลุ่มอิทธิพล ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินแล้วเห็นว่าการคบหาสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่กระทำผิดกฎหมายนั้นจะเป็นหนทางที่ทำให้จำเลยถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้ง่าย อันจะทำให้จำเลยมีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำได้อีกทางหนึ่ง หรือจำเลยมีการประพฤติกใดที่อาจนำไปสู่การกระทำผิดได้อีก จึงควรกำหนดเป็นเงื่อนไขเพื่อการคุ้มครองประพฤติกไว้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้จำเลยไปกระทำผิดซ้ำ ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข - ห้ามเกี่ยวข้องกับยาหรือสารเสพติดให้โทษทุกชนิดและตรวจปัสสาวะทุกครั้งที่มารายงานตัวและให้ละเว้นการคบหาสมาคมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิดตลอดระยะเวลาการคุ้มครองประพฤติก - ให้หลีกเลี่ยงการประพฤติกชั่วและการคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความประพฤติกเสียหาย - ห้ามเที่ยวเตร่ยามวิกาลในระหว่างเวลา ๒๒.๐๐ – ๐๕.๐๐ นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น - ห้ามดื่มสุราหรือสิ่งมีเมาทุกชนิด อันอาจเป็นสาเหตุให้จำเลยกระทำความผิดในทำนองเดียวกันนี้

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติกุณ(เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติกุณ (ใหม่)
- ห้ามมีเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ซึ่งผิดกฎหมายไว้ในครอบครอง - ห้ามเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดนํ้าก๊วยอันตรายโดยฝ่าฝืนกฎหมาย- ห้ามจำเลยมีสิ่งพิมพ์หรือวัตถุลามกไว้ในครอบครองโดยฝ่าฝืนกฎหมาย - ห้ามจับสัตว์น้ำในสถานที่หวงห้าม - ห้ามลักลอบตัดไม้ทำลายป่า - ห้ามแปรรูปไม้และมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครอง โดยไม่ได้รับอนุญาต - ห้ามเข้าไปในสถานที่ที่มีการจำหน่ายหรือบริโภคเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ - ห้ามเข้าไปในห้างสรรพสินค้าตลอดระยะเวลาการรอการลงโทษ ซึ่งอาจนำไปสู่การกระทำความผิดเช่นเดียวกันนี้อีก	- ห้ามทำหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอุปกรณ์ในการทำสุราและสุราที่ผิดกฎหมาย - ห้ามจัดหาคนงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมาย - ห้ามประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยฝ่าฝืนกฎหมาย - ห้ามจับสัตว์น้ำในเขตหวงห้าม - ห้ามแปรรูปไม้หรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองโดยผิดกฎหมาย
(๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่หรือตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด <u>แนวทาง</u> ตัวอย่าง - ให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ สารระเหยเสพติด สิ่งเสพติดอื่นๆ ตามคำแนะนำของพนักงานคุมประพฤติ - ให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการบกพร่องทางจิตที่โรงพยาบาลจิตเวช ตามระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรหรือตามที่แพทย์ผู้รักษาเห็นสมควรและจำเป็น - ให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการป่วยเป็น.....(เช่น วัณโรค, โรคเรื้อน, โรคพิษสุราเรื้อรัง เป็นต้น)ภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรหรือตามที่แพทย์ผู้รักษาเห็นสมควรและจำเป็น	(๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจหรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขข้อนี้หากผลจากการสืบเสาะและพินิจพบว่าจำเลย - มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาหรือสารเสพติด ให้แยกพิจารณาโดยคำนึงถึงความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดว่าจำเลยเป็นผู้เสพหรือผู้ติด ถ้าเป็นกรณีของผู้เสพ อาจเสนอเงื่อนไขให้เข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลของหน่วยงาน ในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุขหรือกรุงเทพมหานครแบบผู้ป่วยนอก แต่หากเป็นกรณีของผู้ติดซึ่งมีพฤติกรรมการรุนแรงก็อาจเสนอให้เข้ารับการบำบัดรักษาแบบผู้ป่วยใน - มีโรคประจำตัวร้ายแรงที่อาจส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของจำเลยก็อาจเสนอให้ไปบำบัดรักษาในสถานพยาบาลหรือสถานบำบัด เช่น ติดสุราเรื้อรัง เมาสุราอาละวาดทำร้ายร่างกายภรรยาหรือบุคคลในครอบครัว

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (ใหม่)
	ไม่สนใจประกอบอาชีพ อันนำมาสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ก็อาจจะเสนอเป็นเงื่อนไขให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเรื้อรัง เป็นต้น - มีอาการผิดปกติทางจิต บุคลิกภาพหรือพฤติกรรมเช่นพบว่า เมื่อเห็นสิ่งของในห้างสรรพสินค้าแล้วจะเกิดความอยากได้โดยไม่สามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองไม่ให้ลักขโมยได้ ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติจะต้องมีหลักฐานอ้างอิงที่ชัดเจนที่พิสูจน์ได้ว่าจำเลยเป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติด หรือมีอาการบกพร่องทางกายหรือจิต เช่น ผลการตรวจรักษาจากแพทย์ผลการคัดกรองปัญหาการติ่มสุราจากแบบประเมินพฤติกรรมการติ่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้มารับบริการ (ASSIST ๗ คำถาม) ที่พบว่ามีความเสี่ยงสูงต่อการติดยาหรือติดยาแล้ว ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข - ให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษที่ศูนย์บริการสาธารณสุข ๔๐ บางแค แบบผู้ป่วยนอก และให้นำผลการรักษามาแสดงต่อพนักงานคุมประพฤติด้วย - ให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการบกพร่องทางจิตที่โรงพยาบาลจิตเวช ในสังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ภายในระยะเวลาที่แพทย์ผู้รักษาเห็นสมควร - ให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเรื้อรังตามสถานพยาบาลที่มีการบำบัดรักษาภายในระยะเวลาตามที่แพทย์ผู้รักษาเห็นสมควร ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินประเมินพฤติกรรมการติ่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้มารับบริการ (ASSIST ๗ คำถาม) ได้จากหนังสือที่ ยธ ๐๓๐๓/ว ๗๖๗ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑ เรื่องแนวทางการดำเนินงานโครงการนำร่อง “บำบัดฟื้นฟูสภาพ ผู้ติ่มแล้วซ้ำ ถูกจับ ผิดซ้ำ ในช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๒” ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (ใหม่)
(๕) เงื่อนไขอื่นๆตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำ หรือมีโอกาสดำเนินการทำความผิดซ้ำอีก <u>แนวทาง</u> ตัวอย่าง - ให้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูตามที่พนักงานคุมประพฤติเห็นสมควร - ให้ทำทัณฑ์บนว่าจะไม่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทขึ้นอีก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา๔๖	(๕) ให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด แนวทางในการกำหนดเงื่อนไขข้อนี้จะเป็นเรื่องที่มาจากการประเมินจำเลยในส่วนของสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการของจำเลยที่เห็นสมควรให้มีการแก้ไขฟื้นฟูโดยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะต้องเป็นกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการ เช่น การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาในกลุ่มผู้กระทำผิดที่มีปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว หรือผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย การจัดโปรแกรมทักษะชีวิต เช่น การมองเห็นคุณค่าในตนเอง เป้าหมายชีวิต ให้แก่กลุ่มผู้กระทำผิดที่เสพยาเสพติด เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน การอบรมให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎจราจรสำหรับกลุ่มผู้กระทำผิดที่ขับรถประมาท เป็นต้น ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข - ให้เข้ารับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับแอลกอฮอล์และปริมาณการดื่มที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ (สำหรับจำเลยในคดีขับรถขณะเมาสุรา) ที่มูลนิธิเมาไม่ขับและสำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร ๒ จัดขึ้น - ให้เข้ารับการอบรมเทคนิคการขับรถอย่างปลอดภัยที่สำนักงานคุมประพฤติจัดขึ้นร่วมกับบริษัท เอพี ฮอนด้า จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ (สำหรับจำเลยในคดีขับรถประมาท/ขับรถซิ่ง/เด็กแว้นซ์) - ให้เข้ารับการฝึกอบรมธรรมะที่วัดในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรีตามแผนงาน/โครงการที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนนทบุรีจัดขึ้น เพื่อใช้หลักธรรมเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและขัดเกลาจิตใจ - ให้เข้าร่วมกิจกรรมป้องกันการเสพยาที่สำนักงานคุมประพฤติจัดขึ้น (สำหรับ

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติก (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติก (ใหม่)
	จำเลยที่เคยเป็นผู้เสพ/ผู้ติดและอยู่ในช่วงเวลาของการเลิกยาเสพติดในระยะเริ่มต้น) เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและทักษะการป้องกันการทวนไปเสพยาและเลิกยาเสพติดในระยะเริ่มต้น - ให้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายยาเสพติดที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูนจัดขึ้นเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม - ให้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจร ทั้งนี้ กรมคุมประพฤติได้มีการจัดทำคู่มือในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในโปรแกรมพื้นฐานและโปรแกรมเฉพาะด้านและในโปรแกรมเฉพาะคดี เช่น คดีขับรถขณะเมาสุรา คดียาเสพติดให้โทษ ซึ่งพนักงานคุมประพฤติสามารถศึกษารายละเอียดและนำมาใช้ประกอบในการเสนอเงื่อนไขในข้อนี้ได้ เช่น - คู่มือการปฏิบัติงานแก้ไขฟื้นฟูผู้เสพ-ติดยาเสพติด - คู่มือการจัดโปรแกรมฟื้นฟูผู้เสพ-ติดยาเสพติด (โปรแกรมพื้นฐาน) - คู่มือการจัดโปรแกรมฟื้นฟูผู้เสพ-ติดยาเสพติด (โปรแกรมเฉพาะด้าน) - คู่มือแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดคดีจราจร (ขับรถขณะเมาสุรา) กลุ่มแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ เอกสารหมายเลข ๘/๒๕๕๒ - แนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในคดีขับรถขณะเมาสุรา หนังสือที่ยธ ๐๓๐๘/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๘ - หนังสือที่ยธ ๐๓๐๒/ว ๘๑๑ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่องแนวทางการทำงานบริการสังคมสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำและผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงในคดีขับรถขณะเมาสุรา

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ มาตรา ๕๖ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติมาตรา ๕๖ (ใหม่)
	(๖) ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้ แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขข้อนี้เป็นลักษณะของข้อห้ามเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำอีกและการควบคุมหรือปรับพฤติกรรมที่เป็นข้อบกพร่องหรือความเสี่ยง ซึ่งปัจจุบันกรมคุมประพฤติได้นำมาใช้กับจำเลย ที่จะสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยพิจารณาจากกลุ่มจำเลยที่มีระดับ ความเสี่ยงสูงแต่มีเหตุอันควรปราณีและความเสี่ยงปานกลางแต่ปรากฏข้อเสียหาย ทั้งนี้การพิจารณาใช้เงื่อนไขห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัยหรือห้ามเข้าในสถานที่โดยนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ดังกล่าวจะต้องไม่กระทบต่อการดำรงชีวิตของจำเลยจนเกินสมควร และต้องคำนึงถึงสิ่งที่เป็นข้อบกพร่องของจำเลย เช่น นิสัยความประพฤติชอบที่เยวเตร ชอบประลองความเร็ว ดื้อรั้น ไม่เชื่อฟัง ชอบมั่วสุมกับเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษในเวลากลางคืน ประกอบอาชีพขับรถรับจ้างสาธารณะ รถบรรทุกขนาดใหญ่ รถรับส่งนักเรียน เป็นต้น ซึ่งการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก็เพื่อช่วยควบคุมหรือแก้ไขนิสัยความประพฤติที่เป็นข้อบกพร่องหรือความเสี่ยงของจำเลย เช่น การจำกัดความเร็วในการขับรถ การกำหนดห้ามออกจากที่พักอาศัยในเวลากลางคืน การกำหนดเส้นทางเดินรถ การห้ามเข้าในบางสถานที่ เป็นต้น ซึ่งการเสนอเงื่อนไขติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องเชื่อมโยงให้เห็นว่าการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องใดของจำเลย ทั้งนี้เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองและเพื่อความปลอดภัยของทั้งตัวจำเลยและสังคม เช่น ในคดีขับรถขณะเมาสุราจำเลยส่วนใหญ่จะมีนิสัยชอบเยวเตรในเวลากลางคืน ดื่มสุราสังสรรค์กับเพื่อนฝูง ซึ่งเมื่อขับรถไปอาจก่อให้เกิดอันตรายทั้งต่อตัวเองและผู้ใช้รถใช้ถนนรายอื่น เกิดอุบัติเหตุและการสูญเสียที่รุนแรง

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (ใหม่)
	บางรายเป็นผู้ที่กระทำผิดซ้ำในฐานความผิดเดิม แสดงให้เห็นว่าเขาไม่สามารถดูแลหรือควบคุมตัวเองได้ การให้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์โดยกำหนดห้ามออกจากที่พักอาศัย อาจมีข้อโต้แย้งว่าไม่สามารถทำให้เลิกดื่มสุราได้ แต่การดื่มสุราอยู่ในบ้านหากไม่ไปขับรถก็จะไม่เกิดอุบัติเหตุ ซึ่งจะปลอดภัยทั้งตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจและสังคม นอกจากนี้จำเลยก็สามารถมีเวลาอยู่กับครอบครัว ได้ แสดงบทบาทหน้าที่ของตัวเองในครอบครัว สร้างความอบอุ่นในครอบครัวได้มากขึ้น ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข - ห้ามจำเลยขับรถบรรทุกเร็วเกินกว่า ๘๐ กิโลเมตร ต่อ ชั่วโมงและให้ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวของกรมคุมประพฤติ เป็นเวลา ๓ เดือน เพื่อให้จำเลยใช้ความระมัดระวังในการขับรถบรรทุกให้มากขึ้น และเพื่อมิให้ไปก่อความเสียหายแก่บุคคลอื่นอีก(ทั้งนี้ ในการกำหนดอัตราความเร็วต้องพิจารณาตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งอาจจะมี ความแตกต่างกันในประเภทของรถ เขตพื้นที่ หรืออื่นๆ) - ห้ามจำเลยออกจากบ้านพักเกินกว่าระยะ ๕๐๐ เมตร ในระหว่างเวลา ๒๒.๐๐ – ๐๕.๐๐ นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น และให้ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวของกรมคุมประพฤติ เป็นเวลา ๓๐ วัน เพื่อป้องกันมิให้จำเลยกระทำผิดซ้ำอีก อันเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยของสังคมโดยรวมและตัวของจำเลยเอง
	(๗) ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหายตามที่ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายตกลงกัน แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในข้อนี้สามารถใช้ได้ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงว่าจำเลยและผู้เสียหายได้มีการตกลงยินยอมที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายกันเรียบร้อยแล้ว ซึ่งอาจจะเป็นกรณีนี้

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (ใหม่)
	จำเลยและผู้เสียหายได้มีการตกลงยินยอมที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายกันมาก่อนในชั้นของพนักงานสอบสวนหรือในระหว่างการสืบเสาะและพินิจหรือเป็นกรณีที่สำนักงานคุ้มครองประพฤติดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุ้มครองประพฤติดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองประพฤติด พ.ศ.๒๕๕๙ กล่าวคือ ในระหว่างการสืบเสาะและพินิจหากจำเลยหรือผู้เสียหายร้องขอให้มีการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และอีกฝ่ายยินยอมให้ผู้ประสานงานจัดให้มีการดำเนินการเพื่อสร้างความสมานฉันท์โดยการจัดการประชุม ซึ่งข้อตกลงที่ได้จากการตกลงยินยอมกันทั้งจากในกรณีที่จำเลยและผู้เสียหายตกลงกันเองหรือข้อตกลงที่ได้จากการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพระหว่างฝ่ายจำเลยและฝ่ายผู้เสียหาย จะสามารถนำมาเสนอเป็นเงื่อนไขในการคุ้มครองความประพฤติตามเงื่อนไขข้อนี้ได้ เช่น การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน การขอขมา ขอโทษผู้เสียหาย การกระทำพิธีทางศาสนาหรือตามความเชื่อ การทำงานแทนการชดใช้ การไปเยี่ยมดูแลครอบครัวของผู้เสียหาย เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อตกลงที่จะนำมาเสนอเป็นเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติจะต้องเป็นข้อตกลงที่จะกระทำในวันพิพากษาหรือหลังวันพิพากษา ส่วนข้อตกลงที่ได้กระทำเสร็จสิ้นก่อนวันพิพากษาไม่สามารถนำมาเสนอเป็นเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติได้ ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข - ให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายตามที่ได้มีการตกลงกันในชั้นของพนักงานสอบสวน เป็นเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ในวันพิพากษาในคดีนี้ - ให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายตามที่ได้มีการตกลงกันในระหว่างการสืบเสาะและพินิจ เป็นเงินจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท ภายในระยะเวลา ๒ เดือน นับจากวันพิพากษาในคดีนี้

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (ใหม่)
	- ให้จำเลยชดใช้หรือเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายตามที่ได้มีการ ดำเนินการเพื่อสร้างความสมานฉันท์ตามข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายทำด้วยกัน โดยการขอขมาผู้เสียหายและทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ในชุมชนที่พักอาศัยของจำเลยเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้นำชุมชนที่เข้าร่วมในการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ - ให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายให้จำเลยชดใช้หรือเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายตามที่ได้มีการดำเนินการเพื่อสร้างความสมานฉันท์ตามข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายทำด้วยกัน คือ ชดใช้เงิน จำนวน ๙๐,๐๐๐ บาท โดยกำหนดผ่อนชำระใน ๓ งวดๆละ ๓๐,๐๐๐ บาท ภายในระยะเวลา ๓ เดือน นับจากวันพิพากษาในคดีนี้ ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้จากคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจสำหรับพนักงานคุมประพฤติ คณะอนุทำงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม พฤษภาคม ๒๕๔๗
	(๘) ให้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว แนวทางในการพิจารณากำหนดใช้เงื่อนไขข้อนี้เป็นเรื่องของการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ให้พิจารณาถึงเจตนาของจำเลย ความร้ายแรงแห่งการกระทำผิด และผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดวิธีการแก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายหรือจำนวนเงินในการชดใช้ค่าเสียหาย เช่น จำเลยมีฐานะยากจนไปบุกรุกที่สาธารณะเพื่อประกอบอาชีพทำไร่เพื่อหาเลี้ยง

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (ใหม่)
	ครอบครัวซึ่งสามารถเสนอเงื่อนไขในข้อนี้ได้โดยอาจให้ทำงานบริการสังคมในลักษณะการดูแลรักษาป่าหรือปลูกป่าทดแทนหรืออื่นๆ หรือในกรณีที่มีผลกระทบระยะยาว เช่น การปล่อยสารพิษจากโรงงานโดยไม่ผ่านการบำบัดลงในแม่น้ำลำคลอง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนที่ใช้น้ำและสิ่งแวดล้อม พนักงานคุ้มครองประพฤติดอาจสอบถามผู้เชี่ยวชาญ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหาย เพื่อเป็นข้อมูลเสนอศาลใช้ประกอบการพิจารณา ในการดำเนินการเกี่ยวกับเงื่อนไขข้อนี้ กรมคุ้มครองประพฤติดได้มีการทำข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการจัดให้ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์กับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติที่อยู่ในความดูแลของกรมคุ้มครองประพฤติดได้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้เรียนรู้ การสร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจให้กับตนเอง รวมทั้งฝึกความมีวินัย ความรับผิดชอบ และตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปในทางที่เหมาะสมและไม่กระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งมีหน่วยงานรองรับทั่วประเทศจำนวน ๕๔๔ แห่ง ดังนั้น พนักงานคุ้มครองประพฤติดสามารถที่จะนำข้อมูลไปเสนอเป็นเงื่อนไขในข้อนี้ได้กับกลุ่มจำเลยที่กระทำผิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเงื่อนไขให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ เพื่อการฟื้นฟู ฝักระวัง ดูแลหรือสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานในสังกัดสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์และสาขา

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (ใหม่)
	ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข - ให้จำเลยทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์โดยการดูแลรักษาป่าในเขตพื้นที่วนอุทยานในจังหวัดน่าน ตามประเภทงานที่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลการทำงานบริการสังคมของวนอุทยานแห่งชาติ จังหวัดน่านเห็นสมควร เป็นเวลา เป็นเวลา ๔๘ ชั่วโมง - ให้จำเลยทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์โดยร่วมสร้างฝายมีชีวิต เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ชาวนา ให้ได้มีน้ำทำนาตามฤดูกาล ในพื้นที่ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเวลา ๓๐ ชั่วโมง ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดแนวทางการดำเนินงานตามข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการจัดให้ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์กับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ตามหนังสือที่ ยธ ๐๓๐๓/ว ๕๒ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑
	(๙) ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในข้อนี้เป็นเรื่องของการป้องกันไม่ให้จำเลยไปกระทำผิดซ้ำ ช่วยลดโอกาสหรือความรุนแรงที่จำเลยอาจก่อ เหตุร้ายหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายขึ้น ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข - ให้ทำทัณฑ์บนไว้ว่าจะไม่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทกับผู้เสียหายซึ่งเป็นเพื่อนบ้านขึ้นอีกตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้

แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (เดิม)	แนวทางการเสนอเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ (ใหม่)
	(๑๐) เงื่อนไขอื่นๆตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกากระทำความผิดขึ้นอีก หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่เห็นสมควร แนวทางในการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในข้อนี้จะ เป็นเรื่องอื่นๆ ที่นอกเหนือจากเงื่อนไขในมาตรา ๕๖ (๑) - (๙) ตัวอย่างการเสนอเงื่อนไข - ให้ปฏิบัติศาสนกิจตามที่เห็นสมควร - ให้บริจาคเงินเพื่อการกุศลหรือสาธารณประโยชน์ - ให้ไปเยี่ยมเยียนดูแลมารดาของผู้เสียหายที่ชราภาพแล้ว - ให้เข้ารับการแนะแนวด้านอาชีพที่สำนักงานจัดหางาน จังหวัดชลบุรีหรือที่สำนักงานคุมประพฤติจัดขึ้น